

Brottsoffermyndigheten

Referatsamling 2020

Brottsoffermyndighetens referatsamling

Brottsoffermyndigheten

Brottsoffermyndigheten
Box 470, 901 09 Umeå
Telefon: 090-70 82 00
E-post: registrator@brottsoffermyndigheten.se
www.brottsoffermyndigheten.se

Referatsamlingen kan beställas hos Norstedts Juridik.
Beställningsadress: Norstedts Juridik Kundservice, 106 47 Stockholm
Telefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@nj.se
www.nj.se/offentligapublikationer

© Brottsoffermyndigheten 2020
ISBN: 978-91-983020-4-2
ISSN: 1403-4077
Grafisk form: Matador Kommunikation
Tryck: Taberg Media Group, 2020

Innehåll

Introduktion	7
Varför en referatsamling?	7
Brottsskadeersättningens roll i ersättningsystemet	8

Om ideellt skadestånd vid brott och brottsskadeersättning

Ersättning för kränkning	10
Praxisbildning	10
Förutsättningar för kränkingsersättning och hur den bestäms	10
Skillnaden mellan ersättning för personskada och för kränkning	12
Ersättning för sveda och värk	13
Ersättning för sveda och värk vid sexuella övergrepp	13
Ersättning för sveda och värk på grund av nära anhörigs död eller svåra skada	14
Vårdnadshavares skadeståndsansvar	15
Särskilt om brottsskadeersättning	16
Förutsättningar för brottsskadeersättning	16
Nämnden för brottsskadeersättning	17
Brottsskadeersättning till barn som bevittnat brott	18
Sak- och rena förmögenhetsskador	19
Ärekränkingsbrott	19
Livränta	20
Jämkning	20

Ersättning för biträdes- och utredningskostnader	21
Kvittning	21
Ansökningstid och preskription.....	21
Beloppsgränser och ränta.....	22
Europeisk brottsskadeersättning.....	23

Referat

Så här läser du referaten.....	26
Brott mot liv och hälsa.....	27
Försök till mord/dråp	27
Synnerligen grov misshandel.....	29
Misshandel och grov misshandel.....	31
Våld och hot i nära relation (inklusive grov kvinnofridskränkning)	39
Våld vid ett enstaka tillfälle.....	39
Våld vid flera bestämda tillfällen.....	43
Våld vid ett stort antal opreciserade tillfällen.....	46
Upprepade fall av hot och ofredanden	49
Våld och hot i nära relation – riktat mot barn (inklusive grov fridskränkning).....	52
Våld/hot vid ett eller ett par enstaka tillfällen.....	52
Våld vid flera tillfällen	54
Frihets- och fridsbrott.....	58
Olaga frihetsberövande och människorov.....	58
Människohandel	61
Olaga tvång	63

Olaga förföljelse	65
Äktenskapstvång.....	68
Olaga hot.....	69
Hemfridsbrott.....	72
Kränkande fotografering.....	74
Olovlig identitetsanvändning.....	75
Olaga integritetsintrång.....	79
Ofredande.....	82
Dataintrång.....	86
Överträdelse av kontaktförbud	87
Grovt förtal	89
Sexualbrott mot vuxna	93
Våldtäkt och grov våldtäkt.....	93
Våldtäkt, mindre grovt brott.....	95
Oaktsam våldtäkt.....	95
Försök till våldtäkt	96
Sexuellt övergrepp.....	96
Sexuellt ofredande.....	97
Grovt koppleri	99
Sexualbrott mot barn.....	101
Våldtäkt och grov våldtäkt mot barn	101
Sexuellt utnyttjande av barn.....	105
Sexuellt övergrepp mot barn	107
Utnyttjande av barn för sexuell posering	109
Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.....	111
Sexuellt ofredande.....	111
Barnpornografibrott.....	114

Egenmäktighet med barn	115
Rån i arbetet	118
Rån mot butiker, banker och liknande.....	118
Taxirån.....	122
Tillgreppsbrott mot person	124
Stöld i bostad.....	124
Fickstöld, väskryckning och andra tillgreppsbrott mot person	126
Personrån.....	128
Utpressning	134
Mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse	137
Mordbrand.....	137
Allmänfarlig ödeläggelse	140
Brott mot allmän verksamhet	142
Poliser	142
Andra yrkeskategorier	146
Övergrepp i rättssak.....	149
Oaktsamhetsbrott	152
Vållande till kroppsskada och framkallande av fara för annan.....	152
Trafikbrott.....	154
Särskilda händelser.....	158
Skolattacken i Trollhättan den 22 oktober 2015.....	158
Terrorattentatet i Stockholm den 7 april 2017.....	160

Introduktion

Varför en referatsamling?

Brottsoffermyndigheten ger sedan 1998 ut en referatsamling i syfte att belysa skadeståndsrättslig praxis om kränkingsersättning vid olika typer av brott. De fall som refereras har det gemensamt att de ska kunna utgöra en utgångspunkt i den praktiska hanteringen när kränkingsersättning ska bestämmas. Referaten, som bygger på avgjorda brottsskadeärenden, utgör ingen uttömmande beskrivning av praxis utan är tänkta att fungera som vägledning. Det är alltid omständigheterna i det enskilda fallet som är avgörande för ersättningens storlek.

Framställningen berör i viss mån även personskada vad gäller vissa schabloner avseende ersättning för sveda och värk. I referatsamlingen lämnas vidare information om brottsskadelagen och dess möjligheter till ekonomisk kompensation till personer som utsatts för brott.

Nytt i denna upplaga av referatsamlingen är bland annat referat om olovlig identitetsanvändning, olaga integritetsintrång och grovt förtal. Det finns även ett nytt avsnitt som behandlar kränkingsersättning i anledning av två särskilt uppmärksammade händelser i Sverige under senare tid, nämligen skolattacken i Trollhättan 2015 och terrorattentatet på Drottninggatan i Stockholm 2017. Dispositionen av de olika brottsavsnitten skiljer sig åt från tidigare referatsamlingar på så sätt att den här utgåvan i större utsträckning följer den ordning brotten har i brottsbalken.

Referatsamlingen riktar sig främst till yrkesverksamma jurister som verkar i brottmål men kan även användas av andra som är intresserade av ersättningsfrågor i anledning av brott.

Referatsamlingen finns också tillgänglig i en webbversion på www.brottsoffermyndigheten.se/referatsamling. Den digitala versionen uppdateras löpande med nya avgöranden från Nämnden för brottsskadeersättning. Information om förändringar i

Brottsoffermyndighetens praxis sprids också genom myndighetens nyhetsbrev.

För den som önskar ytterligare fördjupning när det gäller tillämpningen av brottsskadelagen finns Brottsskadelagen – En kommentar, skriven av Ann-Christine Lindeblad och Anders Dereborg, ordförande respektive vice ordförande i Nämnden för brottsskadeersättning.

Flera av beslutsfattarna på Brottsoffermyndighetens brottsskadeenhet har deltagit i arbetet med referatsamlingen. Enhetschefen Åsa Lundmark och brottsskadejuristen Ingela Ackemo har ansvarat för den slutliga sammanställningen.

Brottsskadeersättningens roll i ersättningsystemet

För den som har utsatts för brott finns tre olika möjligheter att få ersättning för sina skador. I första hand ska personen begära skadestånd av den som har begått brottet, vilket vanligtvis görs i samband med rättegången i brottmålet. Brottsoffret kan också ha rätt till ersättning via försäkring. I hemförsäkringen finns till exempel ett överfallsskydd som lämnar ersättning vid uppsåtligt fysiskt våld och vissa sexualbrott. Ersättning kan också lämnas via olycksfallsförsäkring eller, om skadan skett i samband med arbetet, via arbetsgivarens försäkring.

Om brottsoffret inte blir fullt kompenserad genom skadestånd från förövaren eller via försäkring kan hen ansöka om brottsskadeersättning hos Brottsoffermyndigheten. Brottsskadeersättning är en skattefinansierad statlig ersättning som är subsidiär till de andra ersättningsformerna. Brottsskadeersättning kan bara lämnas när andra ersättningsmöjligheter helt eller delvis är uttömda.

När brottsskadeersättning betalats ut och det finns en känd gärningsperson övertar Brottsoffermyndigheten brottsoffrets skadeståndsfördran upp till det utbetalda beloppet. Genom sin regressverksamhet riktar myndigheten därefter betalningskrav mot gärningspersonen.

Om ideellt skadestånd vid brott och brottsskadeersättning

Ersättning för kränkning

Praxisbildning

Utvecklingen av ersättningsnivåerna när det gäller kränkning sker genom ett samspel mellan Brottsoffermyndighetens avgöranden och domstolarnas dömande verksamhet, där vägledande avgöranden från Högsta domstolen givetvis har störst betydelse. Brottsoffermyndigheten har genom sin praxis bidragit till en höjning av kränkingsersättningsnivåerna, framför allt vad gäller sexualbrott och de allvarligaste våldsbrotten. Som exempel på praxisutveckling på senare tid kan nämnas de höjda schablonersättningarna vid våldtäkt och försök till mord 2013 samt vid grov misshandel med allvarliga skador 2015, liksom höjningen av nivån gällande människohandel för sexuella ändamål 2020.

Förutsättningar för kränkingsersättning och hur den bestäms

Ersättning för kränkning lämnas vid brott som inneburit ett angrepp på den skadelidandes personliga integritet, vilket i detta sammanhang bäst kan beskrivas som dennes privatliv och människovärde. Rätten till kränkingsersättning förutsätter en brottslig handling. Dessutom krävs att kränkningen varit allvarlig. Enligt skadeståndsrättslig praxis uppskattas en allvarlig kränkning till ett belopp om lägst 5 000 kronor. Är kränkningen inte att anse som allvarlig är den inte heller möjlig att ersätta.

Utgångspunkten vid bestämmande av kränkingsersättning är en skönsmässig bedömning utifrån förhärskande etiska och sociala värderingar. Av betydelse är i första hand den kränkning som typiskt sett kan anses ha uppkommit genom angreppet. Ersättningen bestäms alltså i stor utsträckning med ledning av objektiva faktorer. Detta hindrar inte att man i särskilda fall kan ta hänsyn till intensiteten i den skadelidandes egna upplevelser av kränkningen.¹

¹ Prop. 2000/01:68 s. 51.

Vid bedömningen av kränkingsersättningens storlek ska samtliga relevanta omständigheter kring handlingen beaktas. Av central betydelse är vilket brott det rör sig om. Övergripping som upprepas eller sker under en längre tid innebär typiskt sett svårare kränkningar av den personliga integriteten än om motsvarande angrepp sker vid endast ett tillfälle.² I 5 kap. 6 § skadeståndslagen anges ett antal omständigheter som särskilt ska beaktas när kränkingsersättningen bestäms. Hänsyn ska tas till om den brottsliga handlingen haft förnedrande eller skändliga inslag och om den varit ägnad att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa. Det har också betydelse om angreppet har riktat sig mot någon med särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet eller om gärningen har inneburit missbruk av ett beroende- eller förtroendeförhållande. En annan omständighet som kan medföra en högre ersättning är om gärningen varit ägnad att väcka allmän uppmärksamhet.

Vid bestämmande av kränkingsersättning ska även beaktas om angreppet strider mot grundläggande samhällsvärderingar, till exempel principen om alla människors lika värde.³ Om ett motiv till brottet har varit att kränka en person på grund av dennes etniska ursprung eller sexuella läggning lämnar Brottsoffermyndigheten därför normalt ersättning med ett högre belopp än om det inte funnits ett sådant motiv.

Om en person utsätts för flera brott under ett och samma händelseförlopp gör Brottsoffermyndigheten en sammanvägd bedömning när kränkingsersättningens storlek bestäms. Detsamma gäller i fall där brottsoffret utsätts för upprepade brott av samma person under en sammanhållen tidsperiod. Denna princip har utvecklats och fastslagits av Högsta domstolen i rättsfallet "Kränkingsbestämningen" NJA 2018 s. 1083. Om en person utsätts för upprepade brottsliga handlingar av likartat slag eller som sker i ett sammanhang ska enligt domstolen en helhetsbedömning av den samlade kränkningen göras.

Förmögenhetsbrott som exempelvis skadegörelse, stöld och bedrägeri ger normalt sett inte rätt till kränkingsersättning.⁴ Avsteg från denna huvudregel kan göras i de fall den brottsliga gärningen även innefattat ett angrepp på den skadelidandes person, frihet, frid eller ära. Som exempel kan nämnas rån och utpressning, där ersättning lämnas för den kränkning det innebär att utsättas för hot eller våld, eller grov stöld i form av väskryckning där kränkingsgrundande ofredandemoment kan förekomma.

² A. prop. s. 52.

³ A. prop. s. 53.

⁴ Se bland annat a.a. prop. s. 65 och NJA 2019 s. 607.

Skillnaden mellan ersättning för personskada och för kränkning

Kränkningersättning förutsätter inte att det finns en medicinskt påvisbar personskada. Det vanligaste är ändå att såväl kränkningersättning som ersättning för personskada (främst ersättning för sveda och värk) lämnas. Gemensamt för de två ersättningarna är att de ersätter en skada som inte är ekonomisk, det vill säga en ideell skada.

Det finns skillnader mellan ersättningsformerna som kortfattat kan beskrivas i följande fyra punkter.

1. Kränkningersättningen förutsätter inte en **personskada**. Det gör ersättning för sveda och värk.
2. Kränkningersättningen avser till allra största delen upplevelsen vid och karaktären av själva skadehändelsen (**momentant**). Ersättning för personskada bygger på följdverkningarna efter skadehändelsen.
3. Kränkningersättningen bestäms framför allt på **objektiva** grunder. Ersättning för personskada bestäms helt efter subjektiva förhållanden.
4. Kränkningen ersätts bara om den har orsakats av ett **brott**. Det krävs inte för att en personskada ska ersättas.⁵

⁵ För att en person ska ha rätt till brottskadeersättning krävs dock alltid att skadan orsakats genom brott.

Ersättning för sveda och värk

Brottsoffermyndighetens referatsamling fokuserar på praxis när det gäller kränkingsersättning. Eftersom personskador ersätts utifrån subjektiva förhållanden i det enskilda fallet är det svårt att här peka ut en egentlig praxis. På vissa områden har rättstillämparna ändå funnit att det är möjligt att till viss del hantera ersättningen för sveda och värk på ett mer schabloniserat sätt. Det gäller till exempel vid psykisk personskada till följd av vissa sexuella övergrepp och vid indirekt psykisk personskada till följd av en nära anhörigs död eller svåra skada. Gemensamt för dessa schablonersättningar är att det inte krävs någon medicinsk utredning som styrker de psykiska besvären.

Ersättning för sveda och värk vid sexuella övergrepp

Sedan länge tillämpas en schabloniserad ersättning för sveda och värk vid våldtäktsbrott av normalgraden. Ersättningen uppgår numera till 15 000 kronor. Beloppet motsvarar en akut sjuktid med hel sjukskrivning på omkring sex månader. När det gäller oaktsam våldtäkt, som infördes den 1 juli 2018, har Högsta domstolen i rättsfallet ”Skadestånd efter övernattningen” NJA 2019 s. 1064 fastställt schablonersättningen för sveda och värk till 10 000 kronor.

Vid sexuella övergrepp mot barn är det vanligt att läkarvård inte aktualiseras i anslutning till övergreppen eftersom dessa många gånger upptäcks först senare. Det hindrar inte att ersättning ändå kan lämnas för sveda och värk, eftersom det förutsätts att den skadade måste ha tillfogats medicinska besvär till följd av övergreppen. Vid våldtäkt mot barn tillämpas i regel samma belopp som avser vuxna, alltså 15 000 kronor. Vid upprepade fall av grova sexualbrott mot barn lämnar Brottsoffermyndigheten normalt ersättning för sveda och värk med 30 000 kronor. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2005 s. 919 fastställt den schablonen. Vid mycket grova sexuella övergrepp under lång tid lämnas ersättning för sveda och värk med 50 000 kronor utan närmare medicinsk utredning. Nämnden för brottsskadeersättning har i ett fall beviljat ersättning för sveda och värk

med 75 000 kronor.⁶ Ärendet gällde ett barn som utsattes för över 100 sexuella övergrepp av sin styvpappa när barnet var mellan 7–14 år. Brotten rubricerades som grov våldtäkt, grov våldtäkt mot barn och grovt sexuellt utnyttjande av underårig.

Ersättning för sveda och värk på grund av nära anhörigs död eller svåra skada

När en nära anhörig har dödats genom brott kan de efterlevande få ersättning för bland annat sveda och värk. Högsta domstolen har i rättsfallet ”Den schabloniserade anhörigersättningen” NJA 2017 s. 1208 bestämt schablonersättningen enligt en metod som för närvarande motsvarar ett belopp om 60 000 kronor. Det gäller vid uppsåtligt dödande och grov vårdslöshet som ligger mycket nära ett uppsåtligt handlande. I annat fall, det vill säga vid vårdslöshet som inte är grov, lämnas ersättning med 30 000 kronor i ersättning för sveda och värk.

Ibland uppkommer frågan om en nära anhörig till en person som har skadats svårt till följd av brott kan ha rätt till ersättning för sveda och värk. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2006 s. 181 fastställt att det kan finnas en sådan rätt. Målet gällde en ung man som utsatts för ett dråpförsök. Gärningspersonen hade tilldelat honom ett kraftigt slag med ett metallrör i huvudet som medfört hjärnblödning, brott på skallbenet och allvarliga hjärnskador. Den unge mannen var i ett livshotande tillstånd under åtminstone 14 dagar och var medvetslös under den tiden. Hans mamma fick kännedom om skadorna i nära anslutning till att de uppkom. Högsta domstolen prövade om hon hade rätt till skadestånd för de psykiska besvär som hon fått till följd av brottet. Domstolen biföll hennes begäran om ersättning för sveda och värk. Ett belopp om 10 000 kronor ansågs rimligt vid psykiska besvär som uppkommit då en nära anhörig genom uppsåtligt våld tillfogats skador som varit livshotande under inte obetydlig tid.

⁶ Beslut av Nämnden för brottsskadeersättning den 21 februari 2011 i ärende 12121/2010.

Vårdnadshavares skadeståndsansvar

Vårdnadshavare har enligt 3 kap. 5 § skadeståndslagen ett skadeståndsansvar för skador som deras barn orsakar genom brott. Ansvaret gäller sakskador, personskador och kränkning. Principalansvaret för vårdnadshavare är begränsat till en femtedel av det prisbasbelopp som gäller vid tiden för skadan. Det innebär att den som har utsatts för brott av en person under 18 år kan rikta skadeståndskrav mot både skadevällaren och dennes vårdnadshavare. En exekutionstitel även mot vårdnadshavarna innebär ofta att den skadelidande har bättre förutsättningar att få skadeståndet betalt och kan också öka möjligheten att få brottsskadeersättning. Anledningen till att rätten till brottsskadeersättning kan påverkas är att den är subsidiär till annan ersättning och därför inte lämnas om skadan kan ersättas genom skadestånd. Om talan mot vårdnadshavarna inte förts och de kan antas ha betalningsförmåga kan brottsskadeersättning inte lämnas för den del som vårdnadshavarna har att ansvara för. Brottsoffermyndigheten hänvisar i dessa fall den skadelidande till att föra talan mot vårdnadshavarna innan brottsskadeersättning kan komma ifråga.

I undantagsfall kan vårdnadshavarnas skadeståndsansvar jämkas, om ett sådant ansvar skulle anses uppenbart oskäligt. Exempel på en sådan situation kan vara när barnet är omhändertaget med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.⁷

⁷ Prop. 2009/10:142 s. 48.

Särskilt om brottsskadeersättning

Förutsättningar för brottsskadeersättning

Brottsskadeersättning kan lämnas för personskada, kränkning, sak- och ren förmögenhetsskada samt till barn som bevittnat brott mellan närstående, utifrån de förutsättningar som anges i brottsskadelagen.

En grundläggande förutsättning för brottsskadeersättning är att sökanden har skadats till följd av brott. Brottet ska också, som huvudregel, vara polisanmält. För att ersättning ska kunna lämnas krävs vidare att sökanden i skälig utsträckning har bidragit till att det anmälda brottet kan utredas. Om gärningspersonen är känd krävs i princip en fällande dom, ett godkänt strafföreläggande eller ett beslut om åtalsunderlåtelse. I vissa fall har det, trots att gärningspersonen är känd, inte gjorts någon prövning av ansvaret i det straffrättsliga förfarandet. Det kan handla om att gärningspersonen har avlidit, lämnat landet eller är under 15 år. För att brottsskadeersättning i dessa fall ska kunna lämnas krävs att den misstänkte har erkänt under polisutredningen eller att det på annat sätt klart framgår att denne har begått brottet. Om gärningspersonen är okänd krävs att det är övervägande sannolikt att sökanden har blivit skadad genom brott. Bedömningen görs utifrån polisens utredningsmaterial, medicinsk dokumentation samt eventuellt övrigt underlag som sökanden har lämnat till Brottsoffermyndigheten.

Brottsskadeersättning kan bara lämnas om skadan inte ersätts helt på annat sätt, till exempel genom skadestånd från gärningspersonen eller via försäkring. Genom Kronofogdens utredning av gärningspersonens ekonomiska situation ska det framgå att denne saknar medel och tillgångar för att betala skadeståndet. I fall där skadevållaren är under 18 år när brottet begicks ska också dennes vårdnadshavare sakna betalningsförmåga.

När en domstol har dömt flera personer att solidariskt betala ett skadestånd förekommer att en av dem vill ingå ett avtal med brottsoffret som innebär att denne betalar ”sin del” av skadeståndet mot att brottsoffret avstår från ytterligare krav mot personen ifråga. Det är viktigt att vara medveten om att en sådan överenskommelse kan begränsa möjligheten till brottsskadeersättning. I en grupp av gärningspersoner där alla är solidariskt ansvariga för skadeståndet kan det vara just den som vill träffa avtalet som är den ende som har betalningsförmåga. Ett avtal som begränsar brottsoffrets möjlighet att kräva hela beloppet från den gärningspersonen kan få till följd att någon brottsskadeersättning inte kan lämnas. Så länge det finns betalningsförmåga hos gärningspersonen kan staten som huvudregel inte lämna någon ersättning.

Om sökanden fått del av skadeståndet eller försäkringsersättning utbetald avräknas detta från brottsskadeersättningen. Tidigare gjordes också, i likhet med försäkringsbolagens självrisk, ett grundavdrag om 1 500 kronor. Sedan den 1 juli 2020 har den bestämmelsen i brottsskadelagen upphävts, vilket innebär att det numera inte görs något grundavdrag från brottsskadeersättningen.

Brottsskadeersättning bestäms enligt skadeståndsrättsliga principer. När det gäller ersättning för personskada använder Brottsoffermyndigheten, liksom domstolarna, Trafikskadenämndens hjälptabeller vid fastställande av ersättning för sveda och värk, lyte och men samt särskilda olägenheter. Ersättningen för kränkning bestäms utifrån skadeståndsrättslig praxis. Om en domstol efter sakprövning har dömt ut ett skadestånd för kränkning kan Brottsoffermyndigheten inte besluta om en lägre ersättning i den delen. Regelverket i brottsskadelagen gör att brottsskadeersättningen i vissa fall ändå kan bli lägre än det utdömda skadeståndet. Som exempel kan nämnas bestämmelser om avräkning av försäkringsersättning samt regler om jämkning. Den utbetalda brottsskadeersättningen kan även bli högre än utdömt skadestånd. Anledningen till det kan vara att det tillkommit nya omständigheter efter domen som medför en annan bedömning, eller att sökanden har ytterligare yrkanden hos Brottsoffermyndigheten som inte prövats av domstol.

Nämnden för brottsskadeersättning

De flesta brottsskadeärenden avgörs av en beslutsfattande jurist, ofta med erfarenhet av domstolsarbete. Vissa ärenden avgörs av Nämnden för brottsskadeersättning. Det gäller framför allt ärenden som är av principiell

betydelse eller annars av större vikt. Nämnden har år 2020 följande ordinarie sammansättning: justitierådet Ann-Christine Lindeblad (ordförande), tingsrättslagmannen Anders Dereborg (vice ordförande), hovrättspresidenten Erik Brattgård (vice ordförande), professorn i civilrätt Mårten Schultz och riksdagsledamoten Ellen Juntti. Nämnden sammanträder vanligtvis tre till fem gånger per år. Vid vissa sammanträden behandlas ärenden under ett tema, exempelvis kränkingsersättning för en viss typ av brott eller någon annan skadeståndsrättslig fråga av särskilt slag.

Brottsskadeersättning till barn som bevittnat brott

Ett barn som har bevittnat, det vill säga sett eller hört, ett brott som varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos barnet i förhållande till en närstående person har rätt till brottsskadeersättning (9 § brottsskadelagen). Lagstiftaren har ansett att staten har ett särskilt ersättningsansvar för barn som bevittnat allvarliga brott mot en närstående. Det är en helt separat form av brottsskadeersättning som inte motsvaras av någon rätt till skadestånd eller försäkringsersättning.

Det som framför allt avses är att barnet bevittnar våld och hot i en nära relation, till exempel när ena föräldern blir slagen av den andra föräldern. För att ersättning ska kunna lämnas krävs att det av dokumentationen i ärendet, till exempel dom eller polisutredning, framgår att barnet har sett eller hört den brottsliga gärningen. Brottsoffermyndigheten har lämnat brottsskadeersättning av detta slag med belopp mellan 5 000 och 60 000 kronor.

I juni 2019 presenterade en statlig utredning ett förslag om en ny straffbestämmelse i brottsbalken – barnfridsbrott (SOU 2019:32). Förslaget innebär ett särskilt straffansvar för den som utsätter ett barn för att bevittna en brottslig gärning som begås mot en närstående person och gärningen är ägnad att skada tryggheten eller tilliten hos barnet i förhållande till någon av dessa personer. Lagförslaget är i skrivande stund fortfarande under beredning, men om det genomförs kommer barn som bevittnar brott mellan närstående anses ha varit utsatta för ett brott och därmed ha status som målsägande. Barnet kommer i så fall att ges en självständig rätt till skadestånd och brottsskadeersättning.

Sak- och rena förmögenhetsskador

Brottsskadeersättning för sak- och rena förmögenhetsskador lämnas endast i undantagsfall. Sådan ersättning kan lämnas om gärningspersonen vid tiden för brottet var intagen, på rymmen eller på permission från kriminalvårdsanstalt, från vissa statliga behandlingshem eller var häktad (6 § brottsskadelagen). Typiska så kallade rymningsbrott är tillgrepp av bilar eller andra fortskaffningsmedel samt inbrott i bensinstationer, kiosker och fritidshus. Den brottsskadeersättning som lämnas i dessa fall avser i de flesta fall självriskens på försäkringen för den stulna eller skadade egendomen. För att ersättning ska kunna lämnas för ren förmögenhetsskada vid rymningsbrott krävs dessutom att det finns särskilda skäl (7 § brottsskadelagen). Sådana skäl kan till exempel vara om brottet har förövats mot arbetsgivare, fosterföräldrar, övervakare eller andra som står i liknande förhållande till gärningspersonen. Brottsskadeersättning kan i övrigt enbart betalas för sakskada och ren förmögenhetsskada när den skadades möjligheter att försörja sig allvarligt har försvårats genom skadan eller ersättningen annars framstår som särskilt angelägen (8 § brottsskadelagen). Exempel på ett sådant så kallat ömmandefall kan vara när den skadelidande genom ett förmögenhetsbrott har blivit av med en stor summa pengar och det på grund av dennes utsatthet eller andra förhållanden föreligger särskilda omständigheter. Ett annat exempel är när någon under falska förespeglningar tränger sig in hos en äldre person och stjälar alla dennes besparingar.

Ärekränkingsbrott

I 2 kap. 3 § skadeståndslagen anges att ersättning lämnas till den som blivit allvarligt kränkt genom brott som innefattat ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära. Enligt brottsskadelagens motsvarande kränkingsbestämmelse i 5 § ersätts den skada det innebär när någon allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet eller frid eller genom grovt förtal. Möjligheten att lämna brottsskadeersättning för kränkning vid grovt förtal infördes genom en lagändring den 1 januari 2019. Innan dess kunde ersättning för kränkning av ära överhuvudtaget inte betalas ut med stöd av brottsskadelagen.

Utformningen av 5 § brottsskadelagen innebär alltså att kränkning av ära kan ersättas av Brottsoffermyndigheten enbart när det är fråga om grovt förtal. Myndigheten kan inte lämna ersättning för den kränkning som uppkommer i anledning av förolämpning, förtal av normalgraden eller andra brott som

anses utgöra ett angrepp på en persons ära, som till exempel falsk angivelse och falsk tillvitelse.

Livränta

Ersättning för inkomstförlust lämnas med ett belopp som är skillnaden mellan den skadades inkomst efter skadan och den inkomst som hen skulle ha haft om skadan inte hade inträffat. Inkomstförluster ersätts vanligen i efterhand, då det finns verkliga förhållanden att utgå ifrån. När ersättningen är av väsentlig betydelse för den skadades framtida vård eller försörjning kan ersättning lämnas i form av livränta (4 § brottsskadelagen).

En grundläggande förutsättning för rätt till livränta är att den skadade inte längre står till arbetsmarknadens förfogande. I praktiken innebär det att personen ska ha beviljats sjukersättning. Brottsoffermyndigheten beaktar också den skadades medicinska invaliditet. Ju högre invaliditet, desto större är risken för att den skadade inte kan få en tryggad försörjning genom egen arbetsinkomst. Myndigheten tar även hänsyn till den skadades inkomst före och efter skadan. Ger inkomsten efter skadan inte en tillfredsställande försörjning, vilket anses vara fallet om inkomsten är under fyra och ett halvt prisbasbelopp, lämnas livränta när en jämförelse mellan inkomsterna leder till slutsatsen att livräntan är av väsentlig betydelse för den ekonomiska försörjningen.

När det gäller livräntans storlek finns en beloppsgräns i 14 § brottsskadelagen, se vidare i avsnittet Beloppsgränser och ränta på sidan 22 och framåt.

Jämkning

Enligt 12 § brottsskadelagen kan brottsskadeersättningen i vissa fall sättas ner eller helt utebli (jämkas) under förutsättning att det är skäligt med hänsyn till att den skadelidande eller, om skadan lett till döden, den avlidne genom sitt uppträdande i samband med brottet eller på annat liknande sätt uppsåtligt eller av oaktsamhet har ökat skaderisken. En vanlig anledning till jämkning är att den skadade har uppträtt provocerande. Det kan vara situationer när den skadelidande har stämt träff med gärningspersonen i syfte att göra upp eller när brottsoffret själv är den som inlett våldsutövningen eller på annat sätt provocerat fram brottet. Om det våld som utövats står i uppenbart orimlig proportion till provokationen kan dock Brottsoffermyndigheten sätta ned ersättningen till hälften eller helt avstå från att jämka. Jämkning kan också ske vid uppgörelser i kriminella kretsar och i samband med

narkotikabrottslighet eller när den skadade har brukat narkotika tillsammans med andra.

Brottsskadelagens jämkningsbestämmelse är mer långtgående än skadeståndslagens motsvarande jämkningsregel i 6 kap. 1 §, och innebär att brottsskadeersättningen kan jämkas även om beteendet inte skulle leda till någon jämkning enligt skadeståndsrättsliga regler. Jämkningsbestämmelsen i 6 kap. 2 § skadeståndslagen tar sikte på förhållanden på den skadeståndsskyldiges sida och är därmed inte tillämplig på brottsskadeersättningen.

Ersättning för biträdes- och utredningskostnader

Som huvudregel gäller att sökanden själv ska betala sina biträdes- och utredningskostnader. Det beror på att Brottsoffermyndigheten har ett eget ansvar för att utredningen i varje ärende ska bli fullständig och att den skadade därför normalt anses sakna behov av biträde. Om det finns särskilda skäl med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden och övriga omständigheter kan myndigheten dock bestämma att sökandens kostnader ska ersättas av allmänna medel (27 § brottsskadelagen). Ombudskostnader ersätts sällan. När så sker gäller det främst i fall där ett skäligt ombudsarvode skulle ta en väsentlig del av brottsskadeersättningen i anspråk. När myndigheten har begärt viss utredning – vanligen fotografier som visar på ärrbildning eller annat kosmetiskt lyte – lämnas i regel ersättning för kostnaderna.

Kvittning

Det förekommer att den person som ansöker om brottsskadeersättning har en skuld till Brottsoffermyndigheten på grund av brott som denne själv begått. I en sådan situation ska brottsskadeersättningen som huvudregel minskas med det belopp som motsvarar skuldens storlek (34 § brottsskadelagen). I vissa undantagsfall kan myndigheten helt eller delvis avstå från att kvitta. Så kan vara fallet om ersättningen bedöms vara socialt angelägen, till exempel om brottsskadeersättningen avser kostnader för tandvård.

Ansökningstid och preskription

Brottsskadelagens regler om ansökningstid innebär att när brottet medfört att en förundersökning har inletts, ska en ansökan om brottsskadeersättning göras inom tre år från det att förfarandet hos polis, åklagare och domstol har

avslutats. När en förundersökning inte har inletts ska ansökan göras inom tre år från brottet. Om brott har begåtts mot ett barn, eller om ett barn har bevittnat brott, får barnet göra en ansökan om ersättning fram tills hen fyller 21 år. Om det finns synnerliga skäl ska Brottsoffermyndigheten pröva en ansökan även om den har kommit in för sent (15 § brottsskadelagen). För att det ska finnas synnerliga skäl bör det vara orimligt eller stötande att kräva att sökanden skulle ha gjort sin ansökan i rätt tid. Tillämpning av regeln blir främst aktuell i fall där sökanden av något skäl inte själv kunnat råda över sin situation och därför inte kunnat komma in med en ansökan innan tiden har gått ut. Att sökanden inte känt till systemet med brottsskadeersättning är i sig inte ett synnerligt skäl.

För rätten till brottsskadeersättning gäller samma preskriptionstid som för en fordran på skadestånd i anledning av brott (19 § brottsskadelagen). Detta innebär att om ett krav är skadeståndsrättsligt preskriberat gäller detsamma för rätten till brottsskadeersättning. För de flesta skadestånd med anledning av brott gäller en preskriptionstid på tio år från brottet. Preskriptionstiden kan dock vara längre i vissa fall, eftersom en fordran på skadestånd för brott inte kan preskriberas före tiden för åtalspreskription av brottet har gått ut. För vissa brott, däribland mord och försök till mord, finns ingen preskriptionstid. Det innebär att preskription inte heller inträder för ett anspråk på skadestånd med anledning av ett sådant brott, så länge ansvarsfrågan inte är avgjord. Detsamma gäller då också ett anspråk på brottsskadeersättning.⁸

Preskriptionen kan avbrytas genom att brottsoffret framställer krav på skadestånd, försäkringsersättning eller brottsskadeersättning (20 § brottsskadelagen). Även i detta avseende finns ett undantag för barn vars anspråk på brottsskadeersättning preskriberas tidigast den dag hen fyller 21 år.

Beloppsgränser och ränta

I 14 § brottsskadelagen anges vissa beloppsgränser för utbetalning av brottsskadeersättning. Brottsskadeersättning för personskada som lämnas i form av engångsbelopp betalas med maximalt 20 gånger det prisbasbelopp som gäller det året när ersättningen bestäms. Ersättning som lämnas i form av livränta betalas för varje år med högst tre gånger det prisbasbelopp som

⁸ Beslut från Nämnden för brottsskadeersättning den 30 september 2019 i ärende 5195/2019.

gäller då livräntan bestäms. Livräntan värdesäkras enligt lag (1973:213) om ändring av skadeståndslivräntor.

Vid sakskada och ren förmögenhetsskada är beloppsgränsen 10 prisbasbelopp. För brottsskadeersättning för kränkning finns ingen beloppsgräns.

Det förekommer att en sökande som fått skadestånd plus ränta utdömt i domstol begär brottsskadeersättning även för räntan. Brottsskadeersättning för upplupen ränta kan dock inte lämnas eftersom bestämmelserna i räntelagen inte är tillämpliga på ersättning enligt brottsskadelagen.

Europeisk brottsskadeersättning

Brottsoffermyndigheten hanterar också ansökningar om så kallad europeisk brottsskadeersättning. Tanken är att EU-medborgare ska få ersättning för skada i anledning av uppsåtliga våldsbrott från den medlemsstat där brottet begicks, och då kunna ansöka om ersättning i det land där de är bosatta. En person som bor i Sverige och har drabbats av brott under besök i ett annat land i Europeiska unionen kan alltså söka ersättning hos Brottsoffermyndigheten som sedan förmedlar ärendet till den aktuella medlemsstaten. För att ärendet ska behandlas som en ansökan om europeisk brottsskadeersättning krävs dock att sökanden uttryckligen begär det (35–37 §§ brottsskadelagen). Ersättningsreglerna liksom tolkningen av EU-direktivet som reglerar europeisk brottsskadeersättning varierar mellan medlemsländerna. En skadelidande som är bosatt i Sverige har dock alltid rätt till ersättning enligt svenska regler oavsett var brottet ägt rum.

Referat

Så här läser du referaten

I merparten av de refererade ärendena har Brottsoffermyndigheten bestämt kränkningersättningen till samma belopp som en domstol har dömt ut. Här är det värt att notera att om skadeståndet för kränkning har sakprövats av domstolen saknar myndigheten möjlighet att bestämma ersättningen till ett lägre belopp.⁹ Har beloppet ifråga medgivits eller vitsordats är myndigheten däremot fri i sin bedömning. Om skadeståndet bestämts utan prövning i sak anges det särskilt i referaten. Endast kränkningens posten redovisas ur domen, även om det dömts ut skadestånd för andra ersättningsposter som exempelvis sveda och värk.

Även om några ärenden är av äldre datum är de medtagna i redovisningen eftersom de fortfarande anses motsvara skadeståndsrättslig praxis. Till skillnad från föregående referatsamling redovisas i denna upplaga myndighetens ärendenummer. Hänvisningen sker i anslutning till respektive referat.

⁹ Skyldigheten att följa en sakprövad dom avseende skadestånd för kränkning infördes i brottsskadelagen den 1 juli 2014.

Brott mot liv och hälsa

Försök till mord/dråp

Vid mord- eller dråpförsök lämnas i normalfallet ersättning för kränkning med 125 000 kronor om angreppet medfört allvarlig eller livshotande skada. Högre ersättning kan komma ifråga om det finns försvårande omständigheter, till exempel om det är ett utdraget förlopp, tortyrliknande inslag eller liknande. Om det brottsliga angreppet endast medfört lindriga eller ingen personskada alls lämnas ersättning med 100 000 kronor.

1. 100 000 kronor Ingen personskada

En person avlossade flera skott mot ett antal människor, däribland en man. Inget skott träffade mannen. Hovrätten dömde gärningspersonen för försök till mord och att betala skadestånd till mannen med 100 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4720/2018

2. 100 000 kronor Ingen personskada

En kvinna låg och sov i en lägenhet när en okänd person kastade in en handgranat genom ett fönster till lägenheten. Handgranaten detonerade i det rum där kvinnan befann sig och orsakade en annan persons död. Hon tillfogades själv inga fysiska skador. Ingen person kunde bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten ansåg att kvinnan varit utsatt för försök till mord och bestämde ersättningen för kränkning till 100 000 kronor. Ärende 4489/2019

3. 100 000 kronor Lindrig personskada

En man försökte döda en annan man genom att skjuta honom med en pistol. Mannen träffades av ett skott i magen varvid kulan snuddade och rispade huden på magen som resulterade i en sårskada. Hovrätten dömde gärningspersonen för försök till mord och att betala skadestånd med 100 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 8429/2019

4. 125 000 kronor Allvarlig men inte livshotande personskada

Vid samma tillfälle som i det första referatet träffades en man av ett skott i ryggen. Mannen fick ett skottsår med kvarsittande kula som krävde operation. Hovrätten dömde gärningspersonen för försök till mord och att betala skadestånd med 125 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4401/2018

5. 125 000 kronor Livshotande personskada

En man utsattes för försök till mord genom att en annan man högg honom flera gånger i bröstkorgen och ryggen med en kniv vilket medförde bland annat sammanfallen lunga och blödning i lungsäcken. Skadorna var livshotande. Hovrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd med 125 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 6025/2019

6. 150 000 kronor Försvårande omständigheter

En kvinna utsattes för försök till mord av sin före detta make. Mannen högg henne med en kniv i magen och kastade in henne i badrummet där han tog struhtag om hennes hals och högg henne med kniven två gånger i låret. Han band hennes händer och tejpade för hennes mun, högg henne på nytt med kniven i låret samt brände henne med en cigarett och stänkte klorin i hennes ansikte. Under händelseförloppet satte han flera gånger kniven mot hennes hals och lår och uttalade hot om att döda henne och den gemensamma sonen. Övergreppet pågick under cirka en timme. Tingsrätten anförde i sina domskäl att mannen noggrant planerat angreppet, att det skett helt utan provokation och genomförts på ett tortyrliknande sätt samt att det till viss del skett inför ögonen på den gemensamma sonen. Tingsrätten dömde mannen för försök till mord och olaga frihetsberövande och att betala skadestånd för kränkning med 150 000 kronor. Domen fastställdes i aktuella delar av hovrätten. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet. Ärende 10216/2015

7. 150 000 kronor Försvårande omständigheter

En knappt ettårig flicka utsattes för försök till mord av sin pappa genom att han släppte henne från en bro vid en kraftverksdamm. Flickan tillfogades livshotande personskador i form av bland annat öppen skallbasfraktur, hjärnhinneblödning och krossblödningar i hjärnan. Hovrätten dömde pappan för brottet och att betala skadestånd med 150 000 kronor för kränkning. I skadeståndsdelen anförde tingsrätten, vars bedömning

hovrätten anslöt sig till, att gärningen i detta fall riktats mot ett spädbarn som saknat all förmåga att värja sig mot angreppet, samt att den som utfört gärningen var hennes vårdnadshavare som hon kunnat förvänta sig trygghet och omtanke från. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp som det utdömda. Ärende 4864/2018

8. 150 000 kronor **Försvårande omständigheter**

En 14-årig flicka utsattes för försök till mord av sin bror. Brodern högg flickan upprepade gånger med kniv mot kroppen och huvudet. Flickan fick livshotande skador. Hovrätten dömde brodern för brottet och att betala skadestånd med 150 000 kronor för kränkning. I domskälen anförde domstolen att flickan utsatts för helt provocerat och mycket allvarligt övergrepp i sitt hem av sin egen bror, och att gärningen lett till synnerligen allvarliga skador. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp som hovrätten dömt ut. Ärende 5349/2018

Synnerligen grov misshandel

Vid bedömningen av om en misshandel är synnerligen grov ska särskilt beaktas om kroppsskadan är bestående, om gärningen har orsakat synnerligt lidande eller om gärningspersonen har visat synnerlig hänsynslöshet. Högsta domstolen har i rättsfallet ”Synnerligen grov misshandel?” NJA 2011 s. 89 belyst gränsdragningen mellan grov misshandel och synnerligen grov misshandel. Schablonersättningen för kränkning vid synnerligen grov misshandel uppgår till 100 000 kronor.

9. 100 000 kronor **Slag med golfklubba**

En man arbetade som taxichaufför och tog upp fyra personer i bilen. När de kom fram till slutmålet lämnade samtliga bilen utan att betala. Chauffören stannade kvar på platsen och snart kom personerna tillbaka. En av dem hade en golfklubba i handen och slog sönder bilens ena fönster. En annan tilldelade chauffören ett knytnävsslag i ansiktet. Därefter tilldelades han flera slag mot huvudet och kroppen med golfklubban så att han föll till marken. Av våldet drabbades chauffören av flera brott på skallen, blödning utanför den hårda hjärnhinnan, sår och blånader samt hudavskrapningar på huvudet, ryggen och benen. Skallskadorna var livshotande. Hovrätten dömde en av männen för synnerligen grov misshandel och den andre för misshandel

av normalgraden. Chauffören tillerkändes skadestånd för kränkning med 70 000 kronor. I samband med prövningen av ärendet fastställde Brottsoffermyndigheten schablonersättningen för kränkning vid synnerligen grov misshandel till 100 000 kronor. Chauffören fick därför ersättning med detta belopp. Ärende 3210/2013

10. 100 000 kronor **Sex månaders baby**

Ett sex månader gammalt barn misshandlades av sin pappa vid i vart fall två tillfällen. Genom upprepat direkt riktat trubbigt våld och upprepade överböjningar av lederna, exempelvis genom kraftiga skakningar av kroppen, tillfogades pojken blåmärken och tolv frakturer på armar och ben, omfattande och livshotande skallskador, blödningar innanför hjässans hårda hinna, blödningar bredvid hjärnhinnan och svullnad av vänster hjärnhalva. Hovrätten dömde pappan dels för misshandel av normalgraden avseende en brottspricka på vänstra skenbenets övre del, dels för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet för kränkning bestämdes till 100 000 kronor. Pojken fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 3769/2013

11. 100 000 kronor **Avskuren läpp**

En kvinna misshandlades av sin man genom att han skar henne med kniv i ansiktet, på armarna och på händerna. Vid gärningen skar mannen bort nästan hela kvinnans underläpp. Brottet inträffade i samband med att kvinnan uttryckt att hon ville skiljas och mannen sa att han skulle skära av hennes läppar så att hon aldrig skulle kunna kyssa någon annan man. Tingsrätten dömde mannen för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning med 85 000 kronor. Vid tiden för Brottsoffermyndighetens prövning hade schablonbeloppet för synnerligen grov misshandel fastställts till 100 000 kronor. Myndigheten lämnade därför ersättning med det beloppet. Ärende 3644/2014

12. 100 000 kronor **Släpad efter en bil**

En kvinna misshandlades av sin sambo. Han tilldelade henne slag mot ansiktet, fällde henne till marken, band fast henne med ett rep runt kroppen och satte fast repet i en bil. Därefter körde han iväg med bilen en kortare sträcka. Kvinnan blev medvetlös och fick omfattande hudavskrapningar och underhudsblödningar på stora områden på kroppen, frakturer på ett revben och en underarm samt blödningar i hjärnans hinnor och hjärnvävnaden som var livshotande. Huvuddelen av skadorna uppkom då kvinnan i det närmaste helt försvarslös släpades efter bilen. Hovrätten dömde mannen

för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 100 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 10379/2017

Misshandel och grov misshandel

Misshandel är en brottsbeteckning som kan innefatta allt från relativt lindrigt våld till våldsutövning av mycket allvarlig karaktär. Omständigheter av särskilt intresse vid bedömningen av kränkingsersättningens storlek är brottets tidsmässiga förlopp, våldets karaktär, tillhyggen som använts, om det förekommit förnedrande inslag samt om brottet varit ägnat att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa.

När det gäller grov misshandel har Nämnden för brottsskadeersättning vid ett sammanträde i april 2015 fastställt schablonersättningen för grov misshandel med livshotande skada till 75 000 kronor (referat 44) och vid allvarlig – men inte livshotande skada – till 50 000 kronor (referat 40).

13. Ingen ersättning

Slag i bröstet

En kvinna utsattes för ringa misshandel av en man. Mannen tilldelade henne ett knytnävsslag i bröstet så att hon for några steg bakåt. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade kvinnans yrkande om skadestånd för kränkning. Domstolen anförde att omständigheterna inte var sådana att hon kunde anses ha blivit allvarligt kränkt genom brottet. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning. Ärende 8386/2019

14. Ingen ersättning

Grön laser

En man färdades i bil när han upptäckte att någon riktade en ljusstråle med grön laser mot honom. Lasern träffade i vart fall vid sidan av vänster öga. Ingen skada uppstod. Polisen inledde inte någon förundersökning på grund av att spaningsuppslag saknades. Brottsoffermyndigheten ansåg inte att omständigheterna var sådana att mannen i skadeståndsrättslig mening varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Ärende 2382/2013

15. 5 000 kronor Grön laser (personskada)

En man lyste med en laserpekare in i en polis tjänsterum. Laserstrålen träffade polisens ena öga med smärta som följd. Hovrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till polisen med 5 000 kronor. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning med samma belopp. Ärende 4645/2015

16. 5 000 kronor Hårklippning

En ung kvinna befann sig på en fest och la sig i en soffa för att vila. Hon somnade och när hon vaknade någon timme senare upptäckte hon att någon hade klippt och rakat bort hår från högra sidan av hennes huvud. Ingen kunde bindas till misshandeln. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan ersättning för kränkning med 5 000 kronor. Ärende 6773/2013

17. 5 000 kronor Slag mot kroppen

En man misshandlades av en annan man genom att han tilldelade honom flera slag mot kroppen som medförde smärta. Tingsrätten dömde gärningspersonen för misshandel och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 5576/2016

18. 5 000 kronor Sparkar mot benen

En kvinna misshandlades av en annan kvinna som tilldelade henne flera sparkar mot benen som orsakade blåmärken. Tingsrätten dömde kvinnan för brottet och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 1637/2019

19. 5 000 kronor Tårgas

En kvinna sprutade tårgas i en annan kvinnas ögon. Detta medförde smärta, andnöd och sveda i ögonen. Tingsrätten dömde kvinnan för misshandel och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde kränkingsersättningen till samma belopp. Ärende 10954/2015

20. 5 000 kronor Knytnävsslag i ansiktet

En ung man tilldelades ett knytnävsslag i ansiktet av en annan man. Slaget medförde smärta och ömhet. Tingsrätten dömde gärningspersonen

för brottet och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 933/2020

21. 7 000 kronor **Knytnävsslag i ansiktet**

En man misshandlades av en annan man genom att denne tilldelade honom ett mycket hårt knytnävsslag i ansiktet så att han föll till golvet. Han tillfogades smärta, blödningar, sårskador, blåmärken och svullnader. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd med 7 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 3714/2019

22. 7 000 kronor **Skallning**

En man misshandlades av en annan man som skallade honom i ansiktet vilket medförde smärta och sårskada vid ögonbrynet. Tingsrätten dömde gärningspersonen för misshandel och att betala skadestånd med 7 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 7289/2018

23. 10 000 kronor **Krycka**

En man misshandlades av en annan man som slog ett tillhygge i form av en krycka i huvudet på honom vilket medförde en blödande sårskada i pannan. Tingsrätten ogillade åtalet mot en misstänkt person då det inte ansågs styrkt att det var han som begått gärningen. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med 10 000 kronor. Ärende 4282/2019

24. 10 000 kronor **Flaska**

En kvinna misshandlades av en man genom att denne kastade en flaska som träffade vänster sida av hennes huvud. Flaskan gick inte sönder men orsakade smärta, blodvite och sårskada. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd med 10 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 6713/2017

25. 10 000 kronor **Struptag**

En kvinna arbetade som elevassistent vid en skola. En elev misshandlade henne genom att ta ett struptag på henne vilket medförde andnöd. Tingsrätten dömde eleven för brottet och att betala skadestånd till kvinnan

med 10 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 10016/2013

26. 15 000 kronor Försök till misshandel med tillhygge

En ordningsvakt utsattes för försök till grov misshandel i sitt arbete. En man högg flera gånger mot honom med en sax. Ordningevakten undkom huggen genom att backa undan. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till ordningevakten med 15 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättningen bestämdes till samma belopp. Ärende 7459/2019

27. 15 000 kronor Spark i huvudet mot liggande

En man misshandlades av en person som tilldelade honom ett knytnävsslag i ansiktet så att han föll till marken varefter personen sparkade honom i ansiktet när han låg ner. Våldet medförde bland annat ansiktsfrakturer. Tingsrätten dömde gärningspersonen för misshandel och att betala skadestånd till den utsatta mannen med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till samma belopp. Ärende 8718/2019

28. 15 000 kronor Knivstick i låret

En man misshandlades av en annan man som stack honom i låret med en kniv vilket orsakade en sårskada. Tingsrätten dömde gärningspersonen för misshandel och att betala skadestånd med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 2049/2020

29. 15 000 kronor Hattbrott

En man var på väg till en Pridefestival när två män kom fram till honom. De kallade honom för nedsättande tillmälen och gjorde homofobiska uttalanden. En av dem tog sedan upp en sten och tilldelade mannen ett kraftigt slag över näsan. Våldet orsakade smärta, sårskada och tandskador. Ingen person kunde bindas till brottet. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som misshandeln inneburit fick han brottsskadeersättning med 15 000 kronor. Brottsoffermyndigheten beaktade att brottet haft homofobiska inslag. Ärende 9751/2013

30. 20 000 kronor **Slag med glas som krossas**

En man befann sig på en restaurang när en person utdelade ett slag med ett dryckesglas som träffade honom i ansiktet och på vänster sida av halsen. Glaset krossades och åsamkade mannen blodvite, rispor på kinden, sårskada och jack på halsen. Hovrätten dömde gärningspersonen för misshandel och att betala skadestånd för kränkning med 20 000 kronor. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 7542/2019

31. 20 000 kronor **Slag med tillhyggen**

Två personer trängde sig in i en mans bostad och tilldelade honom slag med ett basebollträ och annat tillhygge mot huvudet och kroppen. Våldet medförde smärta, svullnader och blånader. Hovrätten dömde en man för grov misshandel och grovt hemfridsbrott samt att betala skadestånd till den utsatta mannen med 20 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 2634/2019

32. 20 000 kronor **Stampning mot huvudet på medvetlös person**

En man misshandlades av en person som tilldelade honom ett knytnävsslag så att han föll till marken, varefter gärningspersonen tilldelade honom en kraftig spark i ansiktet när han låg ned. När mannen låg medvetlös på marken stampade gärningspersonen honom i ansiktet. Våldet medförde underhudsbldningar, medvetlöshet, hjärnskakning, minnesförlust samt tandskada. Hovrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning med 20 000 kronor. Vid bedömningen av ersättningens storlek beaktade hovrätten den kraftiga våldsutövning som skett, varvid särskilt beaktades att mannen blivit stampad i huvudet när han var medvetlös. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp som domstolen dömt ut. Ärende 10916/2019

33. 25 000 kronor **Slag och knivhugg**

En man misshandlades av två andra män som tilldelade honom flera knytnävsslag mot huvudet samt högg mot honom med en kniv och orsakade honom en sårskada på armen. Hovrätten dömde gärningspersonerna för grov misshandel och att solidariskt betala skadestånd med 25 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 812/2019

34. 30 000 kronor Påkörning med bil

En man skadades när en annan man uppsåtligen körde på honom med sin bil. Mannen kastades av vägen och ut i en hage. Han fick smärta, blånader, hudavskrapningar och ömhet. Hovrätten dömde bilföraren för grov misshandel och att betala skadestånd med 30 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning med samma belopp. Ärende 11887/2019

35. 30 000 kronor Knivhugg

En kvinna misshandlades av en man efter att han olovligt trängt sig in i hennes bostad. Mannen tilldelade henne ett knivhugg i ena axeln som medförde en sårskada. Hovrätten dömde mannen för misshandel och hemfridsbrott och att betala skadestånd med 30 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 5847/2016

36. 30 000 kronor Slag med krossat glas

En man misshandlades av en person som slog sönder ett glas varefter han slog det krossade glaset mot mannens haka. Våldet medförde tandskador och sårskador i ansiktet. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med 30 000 kronor. Ärende 9776/2019

37. 40 000 kronor Knivvåld

En kvinna utsattes för våld av en man som tilldelade henne ett knivhugg i bröstet och skar henne flera gånger på benen med kniven. Våldet medförde smärta och sårskador. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning med 40 000 kronor. Vid bedömningen av gärningens straffvärde beaktade domstolen att kniv använts men att skadorna blivit förhållandevis lindriga. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med samma belopp som domstolen dömt ut. Ärende 1302/2018

38. 40 000 kronor Hugg med sax

En man högg en annan man flera gånger med en sax mot hans huvud, armar och kropp. Våldet medförde smärta, blödning, stick- och sårskador samt avskuren nerv på ena armen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd med 40 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 2606/2018

39. 50 000 kronor**Strypvåld**

En man utsattes för våld av en person som tog ett strypgrepp om hans hals vilket medförde smärta, andnöd, heshet, svullnad och sår. Tingsrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning med 50 000 kronor. I skadeståndsdelen anförde domstolen att strypningen varit livsfarlig, haft viss varaktighet och att mannen haft anledning att frukta för sitt liv. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 2733/2019

40. 50 000 kronor**Knivvåld med allvarliga skador**

En man högg och skar en annan man i buken och i bröstkorgen med en kniv. Våldet medförde allvarliga men inte livshotande skador. Hovrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning med 40 000 kronor. I samband med prövningen av ärendet fastställde Brottsoffermyndigheten schablonersättningen för kränkning vid grov misshandel vid allvarlig, men inte livshotande, skada till 50 000 kronor. Ersättning lämnades därför med detta belopp. Ärende 10750/2014

41. 50 000 kronor**Beskjutning**

En man hade under kvällen befunnit sig på en restaurang. I samband med att han gick därifrån ropade någon på honom. En person kom fram och avlossade två skott som träffade mannens ben. Gärningspersonen, som fortfarande är okänd, stod då på cirka tre meters avstånd. När mannen sprang från platsen sköt personen ytterligare ett skott som också träffade i benet. Brottsoffermyndigheten bedömde gärningen som grov misshandel och tillerkände mannen ersättning för kränkning med 50 000 kronor. Ärende 8648/2013

42. 50 000 kronor**Het olja**

En man misshandlades av en annan man som kastade het olja på honom. Det orsakade svåra brännskador i ansiktet, på kroppen, armarna och händerna. Tingsrätten dömde gärningspersonen för grov misshandel och att betala skadestånd till mannen med 50 000 kronor för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 7385/2013

43. 60 000 kronor**Knivvåld under utdraget händelseförlopp**

En man misshandlades av en man som upprepade gånger högg och stack honom med en kniv mot bland annat bål, armar och ben samt slog och

sparkade honom. Våldet medförde smärta samt stick- och skärsår på bålen, vänster arm och höger ben. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd för kränkning. Vid sin bedömning beaktade Brottsoffermyndigheten att mannen i sitt hem fått ta emot upprepade slag, sparkar och knivhugg, samt att det var fråga om allvarligt våld med ett förhållandevis utdraget händelseförlopp. Mot bakgrund av dessa försvårande omständigheter bestämdes brottskadeersättningen för kränkning till 60 000 kronor. Ärende 6521/2014

44. 75 000 kronor

Livshotande skada

En man fick motta upprepade slag och sparkar mot huvudet och kroppen av en annan man. Mannen stampade även på hans huvud och kropp. Delar av misshandeln utfördes när mannen låg medvetslös på golvet. Våldet medförde livshotande skador. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd med 75 000 kronor för kränkning. I likhet med domstolen ansåg Brottsoffermyndigheten att 75 000 kronor är en skälig ersättning för kränkning vid grov misshandel med livshotande personskada. Ärende 381/2015

Våld och hot i nära relation

(inklusive grov kvinnofridskränkning)

Dessa brott innehåller alltid den försvärande omständigheten att brottet begåtts av någon som man ska kunna känna förtroende för. Många av brotten sker också i offrets hem, där man har rätt att känna sig trygg. Det förhållandet att offret oftast är fysiskt underlägsen gärningspersonen förstärker också kränkingsgraden, liksom då brottet har pågått en längre tid. I övrigt ser man till samma omständigheter som vid ”vanlig” misshandel; våldets karaktär, tillhyggen som använts, förnedrande inslag med mera. Allt detta gör att det är mycket svårt att urskilja någon regelrätt praxis i dessa ärenden, eftersom det oftast finns individuella variationer i ett eller flera av de nivåbestämmande kriterierna. De referat som tagits upp under denna rubrik bör därför mer ses som exempel på avgjorda brottsskadeärenden än som en beskrivning av praxis. De kriterier som Brottsoffermyndigheten särskilt tar sikte på vid bedömningen av ersättnings storlek är våldets art, frekvens och varaktighet. Referat gällande försök till mord begånget av någon som offret har eller har haft ett förhållande med finns i avsnittet Försök till mord/dråp i kapitlet Brott mot liv och hälsa.

Våld vid ett enstaka tillfälle

45. 10 000 kronor

En kvinna misshandlades av en man som hon hade en relation med. Han tilldelade henne ett kraftigt knytnävsslag i ansiktet med sårskada, blodvite, svullnad samt fraktur på näsbenet som följd. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottsskadeersättningen till samma belopp. Ärende 2460/2019

46. 15 000 kronor

En kvinna misshandlades vid ett tillfälle av sin sambo genom att han tilldelade henne flera slag i ansiktet och på kroppen, drog henne i håret och

släpade henne längs marken. Våldet orsakade smärta, blånader och sår samt ett brott på ett ben i handen. Hovrätten dömde mannen för misshandel. Kvinnan förde ingen skadeståndstalan i målet. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med 15 000 kronor. Ärende 12361/2019

47. 15 000 kronor

En kvinna misshandlades vid ett tillfälle av sin före detta man genom att han utdelade flera örfilar mot hennes ansikte, knytnävsslag mot hennes armar och flera slag med basebollträ mot hennes ben. Våldet medförde blåmärken i ansiktet, på armarna och på låren, hudavskrapningar samt en slemhinneskada i munnen. Hovrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd för kränkning med 15 000 kronor. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 11701/2019

48. 20 000 kronor

En kvinna misshandlades och hotades av sin sambo. Mannen slog henne i ansiktet och huvudet så att hon föll till marken. Därefter tilldelade han henne ytterligare slag mot ansiktet och huvudet samt sparkade på hennes överkropp. Mannen lämnade platsen men återkom kort därefter och fortsatte misshandeln; först genom att trycka kvinnan mot motorhuven på en bil och därefter, medan hon låg ner, utdela ytterligare slag mot hennes ansikte och huvud. Av misshandeln orsakades kvinnan smärta, svullnad, blåmärken och sårskador på ansikte och kropp samt skada på insidan av läppen. I samband med misshandeln uttalade mannen hot om att döda henne. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 147/2019

49. 30 000 kronor

En kvinna utsattes för en misshandel av sin man. Han tilldelade henne ett slag mot ansiktet så att hon föll omkull, höll sina händer samt en kudde över hennes ansikte, tog strupgrepp samt drog henne hårt i håret. Våldet medförde smärta, blodvite, blånader, hudavskrap, hårlossning samt andnöd. Vid samma tillfälle blev kvinnan hotad av mannen genom att han fällde uttalanden av innebörd att han skulle döda eller skada henne. Hovrätten dömde mannen för brotten och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 7842/2018

50. 40 000 kronor

En kvinna misshandlades av sin man i den gemensamma bostaden. Mannen tilldelade henne ett stort antal slag mot huvudet, nacken och på kroppen, drog henne i håret, tog strypgrepp om hennes hals och slängde henne mot en vägg. Våldet medförde smärta, ömhet, underhudsblödningar, läpp- och slemhinneskador i munhålan samt överhudsavskrapningar. Kvinnan var vid tillfället gravid. Hovrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd med 40 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 9101/2016

51. 50 000 kronor

En kvinna misshandlades vid ett tillfälle i bostaden av sin sambo genom att han tilldelade henne ett stort antal knytnävsslag och slag med ett basebollträ som träffade hennes huvud och kropp. Våldet utövades delvis när hon låg ner. Våldet medförde flera sårskador, hudavskrapningar, stora blånader, svullnad samt brott på ett finger. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd med 50 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 1215/2020

52. 50 000 kronor

En man misshandlades av sin sambo genom att denne tilldelade honom slag samt skar honom med en kniv i huvudet och på kroppen. Våldet medförde sårskador. De allvarligaste skadorna var de på händerna. Hovrätten dömde sambon för grov misshandel och att betala skadestånd till den utsatte mannen med 50 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav ersättning med samma belopp. Ärende 3063/2012

53. 60 000 kronor

En kvinna misshandlades av sin sambo i den gemensamma bostaden genom att han sköt henne med en revolver i ena axeln. Kulan trängde in i axelpartiet och orsakade smärta, blodvite och splittrat benbrott på överarmsbenets övre delar. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 60 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav ersättning med samma belopp. Ärende 9451/2013

54. 75 000 kronor

En kvinna misshandlades vid ett tillfälle av sin före detta man. Han tilldelade henne flera slag mot huvudet så att hon föll omkull varefter han slog och sparkade henne på kroppen när hon låg ner. Därefter drog han henne längs golvet in i badrummet där han fyllde ett badkar med vatten och tryckte flera gånger ner hennes huvud under vattnet tills luften nästan tog slut. Han slog även hennes huvud mot väggen när hon satt vid badkaret. Mannen lyfte därefter in henne i sovrummet, satte sig grensle över henne i en säng och tryckte flera gånger en kudde över hennes näsa och mun samt tog strupgrepp om hennes hals. Under händelseförloppet hotade mannen kvinnan genom att vid flera tillfällen uttala att han skulle döda henne, och i ett skede höll han även en kniv mot hennes hals. Han berövade henne också friheten genom att, efter att hon vid ett tillfälle försökt att smita från lägenheten, misshandla henne ytterligare så att hon inte på nytt vågade försöka ta sig ut. Till följd av våldet kvinnan utsattes för fick hon blåmärken, hudavskrapningar, punktformade blödningar i ansiktet, slemhinneskador, tandskada samt hudblödningar och rodnad på halsen. Vid ett annat tillfälle, en tid efter misshandeln, fällde mannen yttranden om att han skulle döda eller skada kvinnan för att hon polisanmält honom. Hovrätten dömde mannen för grov misshandel, olaga frihetsberövande och övergrepp i rättsak och att betala skadestånd med 75 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 8551/2019

55. 100 000 kronor

En kvinna utsattes för synnerligen grov misshandel av sin man genom att han skar henne med kniv i ansiktet, på armarna och på händerna. Vid gärningen skar mannen bort nästan hela hennes underläpp. Brottet inträffade i samband med att kvinnan uttryckt att hon ville skiljas och mannen sa att han skulle skära av hennes läppar så att hon aldrig skulle kunna kyssa någon annan man. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd för kränkning med 85 000 kronor. Vid tiden för Brottsoffermyndighetens prövning hade schablonbeloppet för synnerligen grov misshandel fastställts till 100 000 kronor. Myndigheten lämnade därför ersättning med det beloppet. Ärende 3644/2014

56. 100 000 kronor

En kvinna misshandlades vid ett tillfälle av sin sambo. Han tilldelade henne slag mot ansiktet, fällde henne till marken, band fast henne med ett rep runt kroppen och satte fast repet i en bil. Därefter körde han iväg

med bilen en kortare sträcka. Kvinnan blev medvetslös och fick omfattande hudavskrapningar och underhudsblödningar på stora områden på kroppen, frakturer på ett revben och en underarm samt blödningar i hjärnans hinnor och hjärnvävnaden som var livshotande. Huvuddelen av skadorna uppkom då kvinnan i det närmaste helt försvarslös släpades efter bilen. Hovrätten dömde mannen för synnerligen grov misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 100 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 10379/2017

Våld vid flera bestämda tillfällen

57. 10 000 kronor

En kvinna misshandlades vid två tillfällen av sin sambo i den gemensamma bostaden. Vid det första tillfället tilldelade han henne en örfil och vid det andra tillfället greppade han tag om hennes huvud och dunkade det mot golvet med smärta, svullnad och blånad som följd. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med det beloppet. Ärende 6728/2013

58. 15 000 kronor

En kvinna misshandlades vid två tillfällen av en man som hon tidigare haft ett förhållande med. Vid det första tillfället drog mannen ner kvinnan på marken vilket orsakade en mindre sårskada och smärta. Vid det andra tillfället utdelade han flera slag mot hennes huvud och kropp samt satte sitt knä mot hennes bröstorg. Våldet medförde blånader och smärta. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 11205/2019

59. 15 000 kronor

En kvinna misshandlades vid två tillfällen av sin sambo i den gemensamma bostaden. Vid det första tillfället knuffade han ner henne på golvet i ett duschutrymme och skallade henne i ansiktet. Vid det andra tillfället slog han en dörr mot henne upprepade gånger, tryckte in henne i en garderob samt drog och slet i hennes ena arm. Våldet medförde smärta, hudavskrapningar, svullnader, ledutgjutning och blåmärken. Tingsrätten dömde mannen

för misshandel och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp.

Ärende 463/2015

60. 20 000 kronor

En kvinna misshandlades vid två tillfällen av sin sambo i det gemensamma hemmet. Vid det första tillfället tilldelade han henne ett slag i ansiktet som medförde smärta, rodnad och blånad. Vid det andra tillfället tog han tag i henne och kastade ner henne på golvet, stoppade in fingrar i hennes näsa och mun och drog, slog henne i ansiktet och kastade ner henne i ett badkar. Av misshandeln fick kvinnan smärta och blånader. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och att betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.

Ärende 12303/2019

61. 20 000 kronor

En man misshandlades vid två tillfällen av sin sambo i deras gemensamma bestod. Vid det första tillfället tog hon ett struptag om hans hals vilket medförde blåmärken. Vid det andra tillfället tilldelade hon honom ett knytnävsslag i ansiktet och klöste honom i ansiktet med smärta, rodnad och sårskada som följd. Tingsrätten dömde kvinnan för två fall av misshandel och att betala skadestånd för kränkning med 20 000 kronor. Brottsskadeersättning lämnades med det utdömda beloppet.

Ärende 6047/2019

62. 30 000 kronor

En kvinna utsattes för våld och hot vid fem tillfällen av sin man under cirka sex månaders tid. Vid ett tillfälle slog han henne i ansiktet med öppen hand. Vid det andra tillfället utdelade han flera slag med både händer och bälte mot hennes kropp samt sparkade henne på knäet. Vid det tredje tillfället tog han ett grepp om kvinnans överarmar och skakade henne så att hon slog huvudet i en vägg samt tilldelade henne slag på låren. Vid det fjärde tillfället greppade mannen tag om hennes lår. Vid det sista tillfället hotade han kvinnan genom att gestikulera att han skulle skära halsen av henne. Våldet medförde smärta, blåmärken och sårskada. Mannen dömdes för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 30 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.

Ärende 9651/2019

63. 40 000 kronor

En kvinna misshandlades vid fyra tillfällen av sin sambo under cirka ett års tid. Vid det första tillfället tilldelade han henne i vart fall tre knytnävsslag i ansiktet och tog strupgrepp på henne två gånger. Vid det andra tillfället slog han henne i bakhuvudet och vid det tredje tillfället knuffade han med sina knän henne ur sängen. Vid det sista tillfället slog han en fjärrkontroll i pannan på henne. Våldet medförde smärta, andningssvårigheter, skada i läppen, lösa tänder samt underhudsblödning. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 40 000 kronor för kränkning. Vid bedömningen av ersättningens storlek beaktades våldets art, frekvens och varaktighet. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 5677/2019

64. 50 000 kronor

En rullstolsburen kvinna misshandlades och hotades av sin sambo vid fem tillfällen under knappt ett års tid. Vid det första tillfället slog och armbågade han henne i ansiktet varvid hon föll ur rullstolen. När hon låg ner sparkade han henne mot revbenen och bröt i hennes fingrar. Vid det andra tillfället slog han henne i ansiktet med knuten hand. Vid det tredje tillfället slog han henne i ansiktet och knuffade henne till marken så att hon skadade foten och knäet. Vid det fjärde tillfället utdelade han knytnävsslag mot hennes huvud. Vid det sista tillfället hotade han henne genom att måtta ett slag mot hennes huvud med en stekpanna. Därefter sparkade han henne upprepade gånger mot benen. Det samlade våldet orsakade smärta, svullnader, sårskador, näsblod och blåmärken. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 50 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 435/2020

65. 60 000 kronor

En kvinna misshandlades vid tre tillfällen av sin man i det gemensamma hemmet. Vid det första tillfället stack mannen en kniv i kvinnans armhåla, vilket orsakade sårskada i bröstet och lungsäcken. Skadan var inte livshotande. Kvinnan var vid tillfället gravid i sjätte månaden. Mannen misshandlade henne vid ytterligare två tillfällen genom att han tilldelade henne slag med knuten hand, drog henne i håret samt tog ett tag om hennes nacke och drog ut henne ur barnens förskola. Hovrätten dömde mannen för grov misshandel och misshandel samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning med sammanlagt 50 000 kronor. Brottsoffermyndigheten

prövade ärendet efter praxishöjningen vid allvarlig men inte livshotande personskada och fann att kvinnan hade rätt till ersättning med 50 000 kronor för kränkning för den grova misshandeln. Myndigheten lämnade även ersättning med det belopp som domstolen hade dömt ut avseende de två andra misshandelstillfällena. Kvinnan fick därför brottsskadeersättning för kränkning med totalt 60 000 kronor. Ärende 9905/2014

Våld vid ett stort antal opreciserade tillfällen

66. 50 000 kronor

En kvinna misshandlades vid ett stort antal tillfällen av sin sambo under drygt nio månaders tid. Våldet bestod främst i att han tilldelade henne slag mot ansiktet, huvudet och kroppen. Utöver det tog han struhtag på henne, dunkade hennes huvud i en vägg och tog ett hårt grepp om hennes ben, försökte kasta en yxa på henne, följde efter henne och drog ner henne på marken samt satte sig över henne och utdelade flera knytnävsslag i hennes ansikte. Ett av misshandelstillfällena var utdraget i tid och i samband med gärningen band mannen kvinnan och spottade på henne. Till följd av våldet tillfogades kvinnan smärta, blåmärken, andnöd, svullnad och rodnader. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 50 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 12231/2019

67. 50 000 kronor

En kvinna misshandlades vid upprepade tillfällen av sin sambo under sex månaders tid. Våldet bestod i att han utdelade upprepade slag och sparkar mot henne, skallade henne, knuffade runt henne, slet och lyfte henne i håret, drog i och vred runt hennes näsa samt tryckte ihop kinderna på henne, tryckte hårt runt hennes mun och tryckte fingrarna i hennes hals vilket orsakade andnöd och medvetandeförlust. Mannen spottade även på henne. Våldet medförde frakturer i revbenen och näsan, sårskador, smärta, blåmärken, svullnad, håravfall och kala fläckar på huvudet. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 10694/2015

68. 60 000 kronor

En kvinna misshandlades och hotades vid upprepade tillfällen under cirka sex månaders tid av sin sambo. Mannen tog struhtag på kvinnan, bet henne i örat, tog tag i henne och kastade in henne i en vägg, tilldelade henne slag i ansiktet samt dunkade hennes ansikte mot en vägg. Vid ett misshandelstillfälle hotade han henne också genom att rikta en machete mot henne och fälla uttalanden med innebörd att han skulle döda eller skada henne. Han hotade henne också vid flera tillfällen genom att trycka baksidan av ett knivblad mot hennes hals. Vid upprepade tillfällen tog han hårda grepp om kvinnans armar och handleder samt uttalade kränkande tillmälen till henne. Han uttalade också vid flera tillfällen hot om att han skulle döda eller skada henne och hennes anhöriga om hon gjorde en polisanmälan. Det samlade våldet medförde smärta, blåmärken, svullnader och rodnader. Struptagen medförde vid ett par tillfällen andningssvårigheter och vid ett tillfälle tappade kvinnan medvetandet. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och övergrepp i rättssak och att betala skadestånd med 60 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 1863/2019

69. 60 000 kronor

En kvinna misshandlades vid fyra tillfällen och hotades samt ofredades vid ett mycket stort antal tillfällen av sin man under två års tid. Vid det första tillfället slog han henne med en krycka mot hennes ben och vid det andra tillfället slog han en barnstol i plast mot hennes hand. Vid det tredje tillfället slog han henne flera gånger i huvudet med en toffel. Vid det fjärde tillfället tog han tag i hennes hår, slog henne i huvudet samt dunkade hennes huvud flera gånger mot en vägg. Vid ett tillfälle hotade han att kasta syra i ansiktet på henne. Han hotade henne också vid ett mycket stort antal andra tillfällen genom att fälla uttalanden med innebörd om att döda eller allvarligt skada henne. Han fällde också vid ett stort antal tillfällen kränkande yttranden till henne. Det samlade våldet medförde smärta, svullnad, andnöd och blåmärken. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 60 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 4415/2019

70. 70 000 kronor

En kvinna utsattes för brott av sin man i den gemensamma bostaden under ett år och åtta månaders tid. Vid ett tillfälle misshandlade han henne genom att han slog flera slag mot hennes huvud och kropp med smärta och

sprucken trumhinna som följd. Vid ett annat tillfälle slog eller sparkade han mot hennes mage och vid ytterligare ett tillfälle slog han flera slag mot hennes huvud och kropp. Utöver dessa gärningar misshandlade och ofredade han henne genom att han utdelade slag mot hennes huvud och kropp, sparkade henne mot kroppen, puttade och slängde henne i golvet, tog grepp om hennes hals och tryckte en kudde mot hennes ansikte, spottade henne i ansiktet samt tog tag i hennes underliv med sin hand. Visst våld utövades mot kvinnan när hon var gravid. Hovrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 70 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet. Ärende 7809/2014

71. 80 000 kronor

En kvinna misshandlades, hotades och ofredades vid ett stort antal tillfällen av sin man under två år och tre månaders tid. Våldet bestod främst i slag och sparkar mot hennes huvud och kropp. Vid något tillfälle tilldelade han henne slag med en skurmopp och vid ett annat tillfälle tog han ett strupgrepp på henne. Vid ett tillfälle misshandlade han henne flera gånger under samma dag genom att han tilldelade henne slag och sparkar mot huvudet och kroppen, höll ett hårt grepp om hennes överarmar, drog henne i håret samt kastade sin nyckelknippa i hennes bakhuvud. Det sammanlagda våldet medförde smärta, yrsel och blåmärken. Mannen hotade och ofredade också kvinnan vid upprepade tillfällen under den aktuella perioden genom att uttala hot om att döda henne samt genom att kalla henne för nedsättande tillmälen och spotta på henne. Vid flera av gärningarna var makarnas gemensamma barn närvarande. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd för brottet med 80 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 6442/2016

72. 100 000 kronor

En kvinna utsattes för en grov misshandel samt grov kvinnofridskränkning under fyra år och åtta månaders tid av sin sambo. Den grova misshandeln bestod i att mannen tilldelade henne ett stort antal sparkar och slag mot kropp och huvud, lyfte upp henne i luften och kastade henne med kraft i golvet, tog kraftiga tag runt hennes armar och ben samt bet henne i ena benet. Våldet medförde bland annat näsfraktur, blödningar i ena ögat, ett stort antal underhudsblödningar och hudavskrapningar, hjärnskakning samt medvetlöshet. Utöver det misshandlade mannen kvinnan vid ett flertal tillfällen genom att han tilldelade henne slag och sparkar mot huvudet

och kroppen, bet henne på kinden och olika ställen på kroppen, knuffade henne utför en trappa, tryckte ner hennes ansikte i en badbalja samt tog stryptag och höll för hennes mun. Han fällde även yttranden och skrev meddelanden med innebörd att hon eller hennes närstående skulle skadas eller dödas, kallade henne nedsättande saker och kontrollerade hennes trosor för att söka spår efter andra män. Vidare slog han sönder möbler och annat i den gemensamma bostaden. Vissa av gärningarna, däribland den grova misshandeln, utfördes när kvinnan var gravid. Tingsrätten dömde mannen för grov misshandel och grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd för kränkning med 100 000 kronor. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 2272/2017

Upprepade fall av hot och ofredanden

73. 15 000 kronor

En kvinna ofredades vid ett stort antal tillfällen under cirka fyra och en halv månads tid av sin sambo genom att han skickade ett stort antal sms till henne trots att hon uppmanat honom att inte göra det. Meddelandena hade ett påträngande och delvis hotfullt innehåll. I vissa av dem använde han sexuellt nedsättande uttryck. Mannen bröt även mot ett kontaktförbud som meddelats honom genom att skicka mms och sms till kvinnan. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp som det utdömda, vilket var 15 000 kronor. Ärende 11680/2019

74. 20 000 kronor

En kvinna hotades och ofredades vid flera tillfällen av sin man under tre månades tid. Domstolen anförde att det varit fråga om flera olaga hot, varav ett varit av relativt allvarligt slag där en kniv använts, och att det mellan dessa förekommit ett flertal kränkande tillmälen. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade kvinnan ersättning med samma belopp. Ärende 9284/2014

75. 25 000 kronor

En man överträdde ett kontaktförbud mot sin före detta fru vid ett stort antal tillfällen under cirka två månaders tid. Han sökte upp kvinnan i hennes bostad flera gånger och stannade kvar i bostaden trots att hon bad honom att gå. Vid flera tillfällen trängde han sig också olovligt in i bostaden. Han skickade även ett mycket stort antal sms samt ringde kvinnan vid ett mycket stort antal tillfällen. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och att betala skadestånd med 25 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 10919/2016

76. 30 000 kronor

En kvinna hotades av sin före detta sambo vid ett mycket stort antal tillfällen under cirka ett och ett halvt års tid genom att i telefonsamtal och sms uttala att han skulle skada och döda henne, hennes föräldrar samt något av barnen. Mannen hotade även att skada och förstöra egendom för kvinnan. Vid ett tillfälle tog sig mannen olovligt in i kvinnans bostad genom att krossa en ruta i bostaden. Sedan mannen meddelats ett kontaktförbud gentemot kvinnan överträdde han detta under cirka en veckas tid genom att skicka 152 sms till henne. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning samt överträdelse av kontaktförbud och att betala skadestånd för kränkning med 15 000 kronor. Brottsoffermyndigheten ansåg att det utdömda skadeståndet var lägre än vad som enligt praxis brukar utgå vid brottslighet av ifrågavarande slag och fann att kvinnan hade rätt till ersättning för kränkning med 30 000 kronor. Ärende 9854/2012

77. 40 000 kronor

En kvinna utsattes för brott av sin före detta sambo under knappt två månaders tid. Han ringde till henne vid upprepade tillfällen och skickade ett mycket stort antal sms trots att hon förklarat att hon ville bli lämnad ifred. Flera av meddelandena innehöll hot om att hon och hennes familj och vänner skulle komma att dödas eller skadas. Vid ett tillfälle angrep han henne med hot om våld för att hon gjort en polisanmälan. Vid flera tillfällen förföljde han och bevakade henne genom att dyka upp vid hennes arbete, bostad och andra ställen där hon befann sig. Vid ett tillfälle placerade och detonerade han en sprängladdning på hennes lägenhetsdörr. Tingsrätten dömde mannen för grov kvinnofridskränkning och övergrepp i rättsak och att betala skadestånd med 40 000 kronor för kränkning. I skadeståndsdelen anförde tingsrätten att det varit fråga om dagliga trakasserier under knappt

två månaders tid samt att sms:en innehållit dödshot mot kvinnan och hennes familj och vänner, vilket fick till följd att hon inte ville umgås med dem av rädsla för att de skulle drabbas ytterligare. Vidare anfördes att trakasserierna fortsatt med oförminskad styrka även efter det att mannen fått kontaktförbud samt att han under hela den aktuella perioden befunnit sig i kvinnans geografiska närhet. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 402/2017

Våld och hot i nära relation – riktat mot barn (inklusive grov fridskränkning)

När barn utsätts för våld eller hot av en närstående är det alltid en försvårande omständighet att brottet just begåtts av någon som barnet ska kunna känna förtroende för. Många av brotten sker också i barnets hem, där barnet har rätt att känna sig trygg. Det förhållande att barnet oftast är fysiskt underlägsen gärningspersonen och i många fall står i ett beroendeförhållande till denne förstärker också kränkingsgraden, likaså om brottet har pågått en längre tid. I övrigt ser man till samma omständigheter som vid ”vanlig” misshandel; våldets karaktär, tillhyggen som använts, förnedrande inslag med mera. Det är mycket svårt att urskilja någon regelrätt praxis i dessa ärenden, eftersom det oftast finns individuella variationer i ett eller flera av de nivåbestämmande kriterierna att ta hänsyn till. De referat som tagits upp under denna rubrik bör därför mer ses som exempel på avgjorda brottsskadeärenden än som en beskrivning av praxis. De kriterier som Brottsoffermyndigheten särskilt tar sikte på vid bedömningen av kränkingsersättningens storlek är våldets art, frekvens och varaktighet. Referat gällande försök till mord mot barn begånget av en närstående person finns i avsnittet Försök till mord/dråp i kapitlet Brott mot liv och hälsa.

Våld/hot vid ett eller ett par enstaka tillfällen

78. 5 000 kronor

En åttaårig pojke misshandlades av sin pappa i den gemensamma bostaden. Pappan tilldelade honom ett slag i ansiktet med öppen hand vilket medförde smärta. Hovrätten dömde mannen för ringa misshandel och att betala skadestånd till pojken med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav samma belopp i brottsskadeersättning. Ärende 3082/2013

79. 5 000 kronor

En treårig pojke misshandlades av sin pappa i den gemensamma bostaden genom att han slog honom på låret. Våldet medförde smärta och ett framträdande blåmärke. Hovrätten dömde pappan för misshandel och att betala skadestånd till pojken med 5 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 9703/2019

80. 7 000 kronor

En nioårig pojke hotades av sin pappa genom att han uttalade hot av innebörden att han skulle döda eller allvarligt skada honom, hans mamma och hans syskon. Tingsrätten dömde pappan för olaga hot och att betala skadestånd till pojken med 7 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 9273/2016

81. 7 000 kronor

En 13-årig pojke misshandlades av sin pappa som tilldelade honom ett slag i ansiktet som medförde smärta och blåmärke. Misshandeln ägde rum i familjens bostad. Tingsrätten dömde pappan för brottet och att betala skadestånd med 7 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning utgick med samma belopp. Ärende 7818/2019

82. 10 000 kronor

En pojke misshandlades vid två tillfällen av sin pappa när han var tre respektive fyra år. Vid det första tillfället slog pappan pojken i huvudet och vid det andra tillfället luggade han pojken. Våldet medförde övergående smärta. Tingsrätten dömde pappan för två fall av ringa misshandel och att betala skadestånd till pojken med 10 000 kronor för kränkning. Vid bedömningen av ersättningens storlek beaktade domstolen att gärningarna avsett våld som en förälder utövat mot ett litet barn i deras gemensamma hem. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 2796/2020

83. 15 000 kronor

En 15-årig flicka misshandlades vid ett tillfälle av sin pappa i den gemensamma bostaden genom att han slog henne flera gånger med en dubbelvikt datorsladd, varav en gång mot ansiktet och tre gånger mot kroppen. Våldet medförde en ögonskada. Tingsrätten dömde pappan

för brottet och att betala skadestånd för kränkning med 15 000 kronor. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 11329/2017

84. 30 000 kronor

En pojke misshandlades vid ett tillfälle av sin pappa när han var sju månader. Våldet bestod i att pappan tilldelade pojken upprepade knytnävsslag mot huvudet. Han försökte även slita honom ur mammans famn genom att dra honom i benen. Till följd av våldet fick pojken smärta, svullnad, överhudsavskrapningar och blåmärken. Tingsrätten dömde pappan för misshandel. I domskälen anförde tingsrätten att misshandeln varit mycket allvarlig då pojken varit ett spädbarn och att misshandeln mot honom pågått under lång tid när han befunnit sig i moderns famn, men att han inte fått några allvarliga skador. Domstolen dömde pappan att betala skadestånd för kränkning med ett vitsordat belopp. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning till pojken med samma belopp som domstolen dömt ut, vilket var 30 000 kronor. Ärende 412/2020

85. 100 000 kronor

En sex månader gammal pojke misshandlades av sin pappa vid i vart fall två tillfällen. Genom upprepat direkt riktat trubbigt våld och upprepade överböjningar av lederna, exempelvis genom kraftiga skakningar av kroppen, tillfogades pojken blåmärken och tolv frakturer på armar och ben, omfattande och livshotande skullskador, blödningar innanför hjässans hårda hinna, blödningar bredvid hjärnhinnan och svullnad av vänster hjärnhalva. Hovrätten dömde pappan dels för misshandel av normalgraden som avsåg en brottspricka på vänstra skenbenets övre del, dels för synnerligen grov misshandel. Skadeståndet bestämdes till 100 000 kronor för kränkning. Barnet fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 3769/2013

Våld vid flera tillfällen

86. 20 000 kronor

En 15-årig pojke utsattes vid flera tillfällen under två år och tre månaders tid för våld och hot av sin mamma. Vid cirka tio tillfällen tog mamman grepp om och drog i hans öra. Vid ett tillfälle tog hon ett grepp om hans haka. Våldet medförde smärta. Mamman hotade också pojken vid flera tillfällen

genom att säga att han skulle bli slagen. Tingsrätten dömde mamman för grov fridskränkning och att betala skadestånd med 20 000 kronor. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 2589/2019

87. 30 000 kronor

En pojke misshandlades och ofredades av sin pappa under drygt två års tid när han var 12–14 år. Vid ett tillfälle kastade pappan ett bollracket som träffade sonen på hälen. Vid ett stort antal tillfällen knuffade pappan in honom i en vägg vilket medförde smärta, ömhet och blånader. Pappan ofredade honom också vid ett stort antal tillfällen genom att uttala kränkande tillmälen såsom att han var efterbliven, dum i huvudet, misslyckad och störd. Hovrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till pojken med 30 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning utgick med samma belopp. Ärende 11493/2019

88. 30 000 kronor

En flicka misshandlades vid flera tillfällen under cirka ett år och sju månaders tid av sin pappa. Hon var vid tiden för brotten 11–13 år. Vid ett tillfälle slog han henne i ansiktet och kastade en stol som träffade henne i ryggen samt uttalade hot om att döda flickan och övriga i familjen. Vid ett annat tillfälle slog han flickan på armen med en skruvmejsel och vid ytterligare ett tillfälle kastade han en nyckelknippa som träffade henne i pannan. Vid ett annat tillfälle tilldelade han henne ett slag i ansiktet. Utöver detta slog han henne vid upprepade tillfällen med öppen hand i ansiktet. Våldet medförde smärta och sårskador. Hovrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd med 30 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 8354/2019

89. 40 000 kronor

En flicka misshandlades vid i vart fall sju tillfällen av sin mamma under knappt två års tid när hon var 14–16 år. Mamman tilldelade flickan slag med händer och tillhyggen vilket medförde smärta och blånad. Vid flera av dessa tillfällen uttalade mamman förolämpningar om att flickan inte var värd att föda. Tingsrätten dömde mamman för grov fridskränkning och att betala skadestånd med 40 000 kronor för kränkning. Vid bedömningen av kränkningens storlek beaktade domstolen att det varit en mor som misshandlat sitt minderåriga barn, att flickan varit särskilt utsatt då hennes far eller andra nära släktingar inte funnits i Sverige samt att

misshandeln så gott som uteslutande varit av allvarligt slag och regelmässigt skett genom upprepade slag med tillhygge som gett kvarstående skador. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp som domstolen dömt ut. Ärende 5923/2018

90. 50 000 kronor

En flicka misshandlades vid upprepade tillfällen av sin pappa under knappt två års tid när hon var 9–10 år. Vid ett tillfälle slog pappan henne i huvudet när han hade nycklar i handen så att ett blödande sår uppstod. Vid flera tillfällen tilldelade han henne slag i ansiktet med öppen hand. Därutöver tilldelade han henne vid upprepade tillfällen slag på kroppen med en pinne samt sparkade henne på kroppen. Våldet medförde smärta och sårskador. Tingsrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till flickan med 50 000 kronor för kränkning. Domstolen anförde i skadeståndsdelen att flickan inte utsatts för något så allvarligt våld att det lett till annat än övergående fysiska skador, men att kränkningarna å andra sidan pågått under lång tid och skett i hemmet. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp. Ärende 2607/2018

91. 50 000 kronor

En pojke misshandlades och hotades vid upprepade tillfällen av sin pappa under ett år och åtta månaders tid när han var 14–16 år. Våldet bestod främst i att pappan tilldelade honom slag mot huvudet och kroppen, drog honom i håret och knuffade omkull honom. Vid ett tillfälle körde pappan ut honom i skogen och misshandlade honom genom att välta omkull honom, dra honom i håret och tilldela honom flera slag i ansiktet. Pappan hotade honom också vid upprepade tillfällen genom att uttala att han skulle döda eller skada pojken och andra i familjen. Vid flera av tillfällena förstärktes hoten av att pappan hade en kniv. Till följd av våldet pojken utsattes för fick han smärta, blåmärken, rivmärken och huvudvärk. Hovrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd till pojken med 50 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 9930/2018

92. 75 000 kronor

En flicka utsattes vid upprepade tillfällen för brott av sin mamma under drygt fyra års tid. Övergreppen började när flickan var åtta år. Mamman misshandlade flickan genom att slå henne med öppen hand på huvudet och kroppen, sparka henne på benen, tilldela henne slag på armen respektive

benet med en galge, dra henne i håret samt slå henne med en bandyklubba och en sopborste på benen. Vid ett tillfälle hotade mamman flickan genom att hålla en kniv framför henne samtidigt som hon sa att hon skulle skicka henne utomlands. Mamman ofredade även flickan vid flera tillfällen genom att hålla vatten över henne. Det samlade våldet medförde smärta, blånader och rivmärken. Hovrätten dömde mamman för grov fridskränkning och att betala skadestånd till flickan med 75 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 4698/2015

93. 100 000 kronor

En pojke misshandlades vid ett stort antal tillfällen under cirka fem års tid av sin pappa. Pojken var vid tiden för brotten 10–15 år. Pappan tilldelade honom slag mot huvudet och kroppen dels med händerna, dels med olika tillhyggen som till exempel metallborste, skärp, sladdar och fiskespö. Våldet medförde smärta, sårskador och vid något tillfälle blodvite. Pappan utsatte också sonen för flera fall av sexuella ofredanden. Tingsrätten dömde pappan för grov fridskränkning och att betala skadestånd för kränkning med 100 000 kronor. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4747/2019

94. 100 000 kronor

En pojke misshandlades, hotades och ofredades av sin pappa och styvmamma vid ett stort antal tillfällen under cirka fyra års tid när han var 8–12 år. Våldet bestod bland annat i att de vuxna bet pojken i handen, hettade upp en pinne och brände honom på ben och fötter, slog honom med en träpinne på benen, händerna och kroppen, tilldelade honom slag och sparkar samt orsakade andnöd genom att hålla för hans näsa och mun. Hovrätten dömde pappan och styvmamman för grov fridskränkning och att solidariskt betala skadestånd till pojken med 100 000 kronor för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 4513/2013

Frihets- och fridsbrott

Olaga frihetsberövande och människorov

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av kränkningsersättnings storlek vid dessa brott är hur lång tid frihetsberövandet har pågått samt det slags våld eller hot som använts vid brottet.

95. 5 000 kronor

En elvaårig flicka utsattes för olaga frihetsberövande av sin pappa genom att han hindrade henne från att lämna övervåningen i bostaden under några timmar. Hovrätten dömde pappan för olaga frihetsberövande, mindre grovt brott, och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4462/2019

96. 10 000 kronor

En åttaårig pojke var ute och cyklade när han blev stoppad av fyra äldre pojkar. De drog av honom från cykeln och satte upp honom i ett träd där han fick sitta i fem till sex minuter. Pojkarna vaktade honom så att han inte kunde klättra ned. När han försökte göra det hytte pojkarna med nävarna mot honom. Ingen person kunde bindas till gärningen. Pojken fick brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kronor. Ärende 897/2011

97. 15 000 kronor

En kvinna arbetade som tidningsbud och befann sig i lastutrymmet på en skåpbil när en man olovligen klev in i bilen och körde från platsen. Mannen krängde kraftigt med bilen och kvinnan höll på att ramla ut eftersom sidodörren var öppen. Så småningom saktade mannen ner farten och kvinnan kunde då kasta sig ut ur bilen. Hovrätten dömde mannen för olaga frihetsberövande och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 10210/2016

98. 15 000 kronor

En kvinna hölls inspärrad i bostaden av en man som hon tidigare haft ett förhållande med. Han tog hennes mobiltelefon och hindrade henne från att lämna lägenheten genom att ta hennes lägenhetsnycklar och låsa ytterdörren. Mannen uppträdde även hotfullt och aggressivt mot kvinnan genom att han visade upp en kniv, övervakade henne och följde efter henne med kniven i händerna. Tingsrätten dömde mannen för olaga frihetsberövande, mindre grovt brott, och att betala skadestånd med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4289/2016

99. 20 000 kronor

Tre maskerade män tog sig in i en kvinnas bostad. De tejpade ihop hennes händer och tejpade för hennes ögon. De satte henne på toalettstolen och tejpade även för hennes mun och ihop hennes ben. Hon tvingades sitta där i cirka 30–60 minuter. De hotade att skada henne om hon inte var tyst. Ingen person kunde bindas till brottet. Kvinnan fick brottsskadeersättning med 20 000 kronor. Ärende 2776/2014

100. 25 000 kronor

En man skulle köpa en bil av en annan man. De färdades tillsammans i bilen och under färden misshandlade mannen bilägaren genom att slå honom i ansiktet. Förövaren förde med sig den utsatte mannen ner i en källare där han fortsatte våldet genom att slå honom i huvudet och knuffa honom mot en vägg. Därifrån tog han med sig mannen till en annan adress där han låste in honom i ett källarförråd under natten. Under händelseförloppet försökte förövaren på olika sätt förmå mannen att föra över pengar till honom, bland annat genom att uttala hot om att döda honom om han inte gjorde som han sa. Det samlade våldet medförde smärta, näsblod och sårskador. Tingsrätten dömde gärningspersonen för människorov, mindre grovt brott, och att betala skadestånd med 25 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 5302/2019

101. 40 000 kronor

En man befann sig i sin bostad när två personer kom in i lägenheten. De slog och sparkade mannen mot huvudet och överkroppen. De band ihop hans händer bakom ryggen med hans bälte. Därefter förde de ut honom och knuffade ner honom i bagageutrymmet på en bil. Personerna körde sedan mannen till ett hus, förde ner honom i en källare och tvingade ner honom

på knä samt slog och sparkade honom över hela kroppen. En av personerna tog fram en kniv och började skära i mannens öra och sa till honom att han skulle råna tre banker. Den andra personen blockerade dörren. Efter det leddes mannen ut till bilen och ner i bagageutrymmet igen och de åkte till ytterligare ett hus. Mannen låg då kvar i bilen. Efter en stund åkte de i väg till en plats där mannen släpptes och bältet togs av. Av våldet fick mannen smärta, sårskador, blåmärken och hudavskrapningar. Gärningspersonerna dömdes för människorov och hovrätten bestämde att de solidariskt skulle betala skadestånd till mannen med 40 000 kronor för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 7978/2016

102. 50 000 kronor

En man fördes med våld in i en bil av två personer som sedan förde ut honom i skogen. Under bilfärden skar de honom med kniv på handen och sparkade mot hans kropp och huvud. De hotade att skada eller döda honom. De band hans händer, tejpade för hans ögon och satte en påse över hans huvud. De utsatte honom därefter för våld och hot bestående i att de slog honom med järnrör och basebollträ på benen, armarna och magen, sparkade honom, tilldelade honom slag mot huvudet, drog honom i håret, snärtade med en gren i ansiktet samt trampade på hans ben. De lämnade sedan kvar honom på platsen. Hovrätten dömde personerna för människorov och grov misshandel. De förpliktades att solidariskt betala skadestånd med 50 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning utgick med samma belopp. Ärende 2182/2015

103. 150 000 kronor

En man bemäktigade sig, förde bort och spärrade in en kvinna i en ljus- och ljudisolerad bunker som han hade byggt på sin fastighet. Han sövde ner kvinnan genom att utan hennes kännedom ge henne läkemedel, varefter han förde bort henne i sin bil och spärrade in henne i bunkern. Kvinnan hölls inspärrad under cirka fem dygn utan möjlighet till kontakt med omvärlden. Mannens plan var att hålla kvinnan inlåst under en längre tid i detta utrymme och helt avskärma henne från resten av världen. Hans avsikt var att ha kvinnan som flickvän och att ha sex med henne. Han förmådde henne att medverka vid provtagning, bland annat vaginalprov, och vid ett tillfälle sov han i samma säng som kvinnan en hel natt. Hovrätten dömde mannen för människorov. Vid bedömningen av brottets straffvärde beaktade hovrätten bland annat att brottet föregåtts av en ovanligt rigorös planering och präglats av stor förslagenhet, att mannen bemäktigat sig och fört bort kvinnan under

former som medfört risker för henne och att han i det avseendet allvarligt missbrukat sina kunskaper som läkare. Hovrätten anförde vidare att kvinnan hållits inspärrad under cirka fem dygn i en helt isolerad och mycket skrämmande miljö där hon varit fullständigt utlämnad till mannen, och att hon bibringats uppfattningen att hon skulle hållas inspärrad i flera år och har under dessa förhållanden inte haft något annat val än att vara mannen till lags. Hovrätten dömde mannen att betala skadestånd till kvinnan med 150 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 8547/2016

104. 200 000 kronor

En fotograf befann sig i Syrien på en reportageresa när han och en kollega kidnappades av flera maskerade och beväpnade män. De fördes bort under vapenhot och stängdes in i en källare. Under tiden de satt i fångenskap hotade männen med att avrätta dem, utsatte dem för skenavrättningar med pistoler och automatvapen och tilldelade dem slag med knytnävar samt diverse tillhyggen samtidigt som de riktade vapen mot dem. Fotografen sköts även i underbenet med ett automatvapen. Männen förflyttade honom och kollegan vid flera tillfällen till olika källare. Under dessa förflyttningar var deras ögon förbundna och de visste inte om de var på väg att bli avrättade eller vad som skulle hända med dem. Under vissa perioder fick de ingen mat och väldigt lite vatten. De hade inte heller tillgång till toalett annat än när fångvaktarna tillät dem att gå och då under tidspress. Mannen släpptes fri efter cirka en och en halv månad i fångenskap och var då i synnerligen dåligt skick. Brottsoffermyndigheten beviljade mannen brottsskadeersättning för kränkning med 200 000 kronor. Ärende 4045/2014

Människohandel

105. 60 000 kronor

Tiggeriändamål

En man utsattes för människohandel under en period om nästan nio månader. En annan man rekryterade honom i hemlandet Bulgarien och fick honom att bege sig till Sverige för att tigga. Han blev satt att tigga varje dag i princip utan ledighet och mannen tog hand om alla pengar han tjänade in. Mannen misshandlade honom vid flera tillfällen för att hålla honom i lydnad. Misshandeln bestod i att mannen slog och sparkade honom i ansiktet och på kroppen samt, vid ett tillfälle, slog honom över ryggen och huvudet med en

järnstång. Han hade inte möjlighet att på eget initiativ resa hem. Hovrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd till den utsatte mannen med 60 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning beviljades med samma belopp. Ärende 8517/2018

106. 70 000 kronor

Tiggeriändamål

Samma gärningsperson som i referatet ovan utsatte även en annan man för människohandel. Mannen utsattes för i princip samma behandling som mannen i det föregående referatet, med den skillnaden att brottstiden var cirka 15 månader och att han utsattes för våld vid endast ett tillfälle. Misshandeln bestod i slag med händerna som medförde smärta. Hovrätten dömde gärningspersonen för människohandel och att betala skadestånd till den utsatte mannen med 70 000 kronor. Skadeståndet bestämdes till ett högre belopp än i föregående referat på grund av att mannen utnyttjats under längre tid. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 8518/2018

107. 250 000 kronor

Sexuella ändamål

En 18-årig kvinna från Rumänien transporterades av två män till Sverige i syfte att hon skulle exploateras för sexuella ändamål. Hon tvingades till ett stort antal prostitutionstillfällen (närmare 100 stycken) under en tid om cirka tre veckor. Det olaga tvånget bestod av hot mot kvinnan och hennes familj samt även av flertalet slag, knuffar och förolämpningar av den ena mannen som också agerade kränkande och kontrollerande mot kvinnan. Den andra mannen bekräftade och förstärkte hoten och våldet mot kvinnan. Alla pengar som prostitutionen inbringade tillägnade sig männen. Hovrätten dömde de två männen för människohandel och att solidariskt betala skadestånd till kvinnan för kränkning med 150 000 kronor. Hovrätten delade tingsrättens bedömning om att brottet inneburit en synnerligen allvarlig kränkning av kvinnans personliga integritet.

Brottsoffermyndigheten beviljade kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 250 000 kronor med följande motivering. När det gäller kränkingsersättning vid människohandel för sexuella ändamål finns skäl att dra paralleller till våldtäktsbrott. Synen på sexualbrott har skärpts och lagstiftningen på området har utvecklats påtagligt under de senaste årtiondena. Likaså har det straffrättsliga skyddet mot människohandel stärkts på senare år. I samband med den senaste lagändringen uttalade regeringen bland annat att människohandel utgör ett hänsynslöst och

cyniskt utnyttjande av andra människor och en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp (prop. 2017/18:123 s. 13 och 32). Regeringen anförde vidare att det alltid är fråga om att offren hanteras och betraktas som handelsvaror (a. prop. s. 31). Brottets allvar bör återspeglas i ersättningen till de utsatta personerna. Enligt Brottsoffermyndighetens bedömning motsvarar de ersättningsnivåer som gäller i dag inte fullt ut den kränkning av såväl den personliga som den sexuella integriteten som offer för människohandel för sexuella ändamål utsätts för. Det finns därför anledning att höja nivåerna. Myndigheten anser att kränkingsersättning om 200 000 kronor ska vara utgångspunkten vid människohandel för sexuella ändamål där sexuell exploatering förekommit i större omfattning. Omständigheterna mellan olika fall kan dock variera och påverka beloppet i både uppåtgående och nedåtgående riktning. En bedömning måste göras i varje enskilt ärende, där omständigheter av betydelse är bland annat brottstidens längd, offrets ålder och utsatthet, förekomst av hot och våld samt omfattningen och intensiteten av antal tillfällen där offret tvingats sälja sin kropp. Kvinnan har i detta fall transporterats till ett främmande land och tvingats till prostitution. Hon har utsatts för hot och våld och kontrollerats hårt av gärningspersonerna. Det har varit fråga om en relativt kort tidsperiod men under denna tid har det varit fråga om ett mycket stort antal prostitutionstillfällen, närmare 100 stycken. Det har inneburit att kvinnan tvingats ta emot flera kunder varje dag. Gärningspersonerna har genom sitt agerande utnyttjat henne på ett hänsynslöst sätt i syfte att exploatera henne så hårt det bara gick för att få maximal ekonomisk vinning. Mot bakgrund av dessa omständigheter finner Brottsoffermyndigheten att kvinnan har rätt till ersättning med 250 000 kronor. Ärende 4622/2020

Olaga tvång

108. 5 000 kronor

En kvinna arbetade som busschaufför. En man tvingade henne att köra bussen en annan väg genom att bland annat säga att han skulle bränna henne med en cigarett. Tingsrätten dömde mannen för olaga tvång och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 625/2012

109. 7 000 kronor

En kvinna befann sig på sin arbetsplats. En man kom in, tog en matkniv i metall och försökte få henne att överlämna sina bilnycklar. Tingsrätten dömde mannen för försök till olaga tvång och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 3509/2013

110. 15 000 kronor

En pojke och en kamrat till honom tvingades av tre yngre män att snatta i flera butiker. Åtminstone en av männen bar en kniv som han hotade pojken och kamraten med. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten fann att pojken hade rätt till kränkingsersättning med 15 000 kronor. Ärende 4784/2010

111. 20 000 kronor

En kvinnas arbetsgivare hade en tvist med ett annat företag om en faktura. Två män kom vid två tillfällen till kvinnans arbetsplats. De sa att de hade köpt den aktuella fordringen och att de ville ha betalt. Männen sa att de hade kontakter inom kriminella gäng. De hotade att skada kvinnan och hennes arbetsgivare samt tvingade dem att upprätta och skriva under en överlåtelsehandling för ett fordon. De två männen dömdes för olaga tvång och att solidariskt betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 1031/2013

112. 30 000 kronor

En man bjöd hem en 15-årig pojke och instruerade pojken att klä av sig merparten av sina egna kläder för att sedan ta på sig olika klädesplagg tillhörande mannen, däribland långkalsonger och knähöga strumpor. Mannen band sedan pojken händer, ben och fötter varefter han placerade honom i olika kroppsliga positioner. Medan pojken var bunden och iförd ögonbindel satte mannen en mask över pojken mun och en plastpåse över hans huvud, detta i syfte att kunna kontrollera pojken andningsmöjligheter. Mannen satte även fast klämmor på undersidan av pojken överarmar och på hans bröstvårtor och slog på klämmorna för att framkalla smärta. Samtidigt tvingades pojken att repetera talfraser och påståenden. Gärningen pågick under totalt cirka tre timmar. Hovrätten dömde mannen för grovt olaga tvång och att betala skadestånd till pojken med 30 000 kronor för kränkning. Hovrätten anförde i skadeståndsdelen att gärningen haft förnedrande

och kränkande inslag, att den inneburit missbruk av ett beroende- och förtroendeförhållande samt att den riktat sig mot en ung person. Brottsskadeersättningen bestämdes till samma belopp. Ärende 3987/2018

113. 60 000 kronor

Samma man som i referatet ovan bjöd hem ytterligare en pojke, som var 16 år, vid två tillfällen. Pojken fick utstå i stort sett samma handlingar som den 15-årige pojken. Därutöver blev han vid det ena tillfället tejpade över munnen och fick en balaklava över huvudet samt vid det andra tillfället bakbunden till ett träskafv bakom ryggen. Gärningarna pågick under cirka fyra respektive tre timmar. Hovrätten dömde mannen för grovt olaga tvång och att betala skadestånd till pojken med 60 000 kronor för kränkning med samma motivering som i referatet ovan. Brottsskadeersättningen bestämdes till samma belopp. Ärende 4793/2018

114. 80 000 kronor

Samme man som i de två närmast föregående referaten ovan bjöd hem ytterligare en pojke vid fem olika tillfällen under en period om dryga två år till olika utrymmen som han disponerade över. Pojken var vid tillfällena mellan 15 och 17 år. Vid samtliga fem tillfällen blev pojken försedd med ögonbindel och mask över munnen. Han tejpades samtidigt som han tvingades repetera talfraser och påståenden. Vid de olika tillfällena fick pojken även en plastpåse över huvudet, en balaklava över ansiktet, tejp över munnen samt klämmor fästa på kroppen och bröstvårtorna. Gärningarna pågick under cirka en halv till två timmar. Hovrätten dömde mannen för grovt olaga tvång och att betala skadestånd till pojken med 80 000 kronor för kränkning, med samma motivering som i referaten ovan. Brottsskadeersättningen bestämdes till samma belopp. Ärende 6639/2018

Olaga förföljelse

115. 10 000 kronor

En kvinna blev ofredad och sexuellt ofredad av en man vid fem tillfällen under sju månaders tid. Vid ett tillfälle tog mannen kontakt med kvinnan på tunnelbanan, trots att hon visade att hon inte ville det, och när hon skulle gå därifrån skrek han nedsättande tillmälen till henne. Mannen skickade även tre brev till henne med sexuellt och kränkande innehåll. Vid ett tillfälle

kommenterade han, med sexuell innebörd, hennes profilbild på Facebook. Tingsrätten dömde mannen för olaga förföljelse och anförde i domskälen att de gärningar mannen begått måste ses i ljuset av det beteende som han uppvisat under skoltiden, då han under lång tid följt efter kvinnan och utsatt henne för obehag. Han dömdes även att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp. Ärende 3201/2020

116. 15 000 kronor

En kvinna utsattes för olaga förföljelse under en period om cirka tre veckor av en man som hon tidigare haft ett förhållande med. Mannen skickade ett mycket stort antal sms till henne, varav flera med hotfullt innehåll, samt ringde henne ett stort antal gånger. Vid ett tillfälle sökte han upp henne och följde efter henne utomhus. Vid ett annat tillfälle tog han hennes mobiltelefon och kastade den i marken så att den gick sönder. Han skickade också en bild på en pistol till henne via en chatt. En dag sökte han upprepade gånger upp kvinnan vid hennes bostad och uppehöll sig där och förde oljud. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp. Ärende 4569/2017

117. 20 000 kronor

En kvinna ofredades av sin tidigare sambo. Han skickade ett 30-tal sms till henne med i huvudsak kränkande innehåll. Efter att mannen hade meddelats kontaktförbud gentemot kvinnan kontaktade han henne vid sex tillfällen per telefon. Vid två av dessa tillfällen uttalade mannen hot av innebörd att han skulle döda eller skada henne samt att den man som hon hade ett förhållande med skulle komma att dödas. Mannen kontaktade henne per telefon vid ytterligare 17 tillfällen utan att hon svarade. Brottsligheten pågick totalt i drygt fyra månader. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och olaga förföljelse samt att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning med 20 000 kronor. I beslutet anförde myndigheten att man vid bedömningen av graden av kränkning vid olaga förföljelse främst bör ta hänsyn till brottets straffvärde, tidsfaktorn, intensiteten samt den geografiska närheten mellan den skadelidande och skadevällaren. Ärende 4240/2012

118. 25 000 kronor

Efter att en kvinna medverkat i ett TV-program kontaktades hon av en man via Facebook. Han ville bli vän med henne och hon accepterade hans förfrågan. Därefter skickade mannen ett stort antal e-post- och Facebook-meddelanden, sms, mms och ringde till henne ett tiotal gånger samt skrev inlägg och kommentarer på hennes blogg och skickade blommor till henne. Mannen kunde skicka uppemot tio e-postmeddelanden per dag och de innehöll ofta sexuella anspelningar. Brottsligheten pågick i drygt ett år. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och olaga förföljelse samt att betala skadestånd till kvinnan med 25 000 kronor för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 9061/2012

119. 30 000 kronor

Under cirka en veckas tid fick en kvinna en mängd sms och mms samt ljud- och filmfiler från en man. Flera av meddelandena hade sexuellt innehåll. I en filmsekvens onanerade mannen. Sedan han meddelats ett besöksförbud gentemot kvinnan överträdde han detta genom att under en veckas tid skicka flera hundra sms, mms, ljudinspelningar och filmer till henne. I två mms skrev mannen hotfulla meddelanden och bifogade två bilder. På den ena höll han i en snara och på den andra en yxa. Mannen skickade även flera ljudfiler med hotfullt innehåll. Tingsrätten dömde mannen för ofredande, sexuellt ofredande och olaga förföljelse samt att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till 30 000 kronor. Ärende 4187/2012

120. 40 000 kronor

Under cirka ett års tid ofredades en kvinna av sin tidigare man varvid han även gjorde sig skyldig till överträdelse av kontaktförbud. Han ringde över 400 samtal till hennes telefon, sökte upp henne i hennes bostad och skrek nedsättande tillmälen, skickade ett mycket stort antal meddelanden till hennes telefon samt följde efter henne med bil varvid han vid ett tillfälle förmådde henne att stanna och spottade på hennes bil. Han kontaktade även kvinnans väninna för att be henne framföra meddelanden till kvinnan. Tingsrätten dömde mannen för olaga förföljelse och att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kronor för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 11554/2017

Äktenskapstvång

Brottet äktenskapstvång innebär att någon genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse. Sedan den 1 juli 2016 är det även olagligt att genom stämpling begå äktenskapstvång.

Det har meddelats få domar gällande äktenskapstvång och det finns därför inte någon enhetlig praxis på området. Från hovrättspraxis finns exempel där det utdömda skadeståndet för kränkning legat på 50 000 kronor upp till 100 000 kronor.¹⁰ Det har i samtliga fall rört sig om fullbordade brott där målsäganden befunnit sig utomlands och haft svårt att ta sig hem på egen hand. Omständigheter som har beaktats vid bedömningen av kränkningersättningens storlek har varit om brottet bestått av våldsgärningar, i vilken grad målsäganden varit utlämnad, vad som krävts av målsäganden för att fullborda ingäendet av den äktenskapsliknande förbindelsen – till exempel samlag med den tilltänkta makan/maken – samt under hur lång tid som målsäganden mot sin vilja hållits kvar i ett främmande land.

Brottsoffermyndigheten har endast haft ett ärende där ersättning beviljats för äktenskapstvång och det redovisas nedan. Det bör snarare ses som ett exempel på ett avgjort brottsskadeärende än som en beskrivning av praxis.

121. 30 000 kronor

Stämpling

En 16-årig pojke utsattes för stämpling till äktenskapstvång av sina föräldrar. Föräldrarna beslutade, utan hänsyn till pojkens åsikt, att gifta bort honom med en flicka i Bulgarien. Deras brottsplan hade gått så långt att det fanns en specifik flicka i Bulgarien och att föräldrarna skulle ha rest dit med sonen om de inte hade gripits. Tingsrätten dömde föräldrarna för brottet och att solidariskt betala skadestånd till pojken med 30 000 kronor för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 2444/2019

¹⁰ Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 7 oktober 2016 i mål B 1903-16 samt Svea hovrätts domar den 8 juni 2018 i mål B 10163-17 och den 28 januari 2019 i mål B 2955-18.

Olaga hot

Praxis vid denna brottstyp är att kränkingsersättningen vid verbalt hot ligger på 5 000 kronor och, då gärningspersonen understryker sitt hot med livsfarligt vapen eller föremål som uppfattas som sådant vapen, på 10 000 kronor. Försvårande omständigheter, som kan leda till högre ersättningsnivåer, är ett stort antal hot liksom att hotet ytterligare stegrats genom att gärningspersonen fysiskt berör offret med vapnet.

122. Ingen ersättning

Hot att skada egendom

En kvinna hotades av en man som sa att han skulle skada ett fönster i hennes bostad. Mannen godkände ett strafföreläggande enligt vilket han skulle betala ersättning till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan inte kunde få brottsskadeersättning för kränkning med motiveringen att hot om att skada någons egendom inte är sådan brottslighet som normalt ger rätt till ersättning för kränkning. Omständigheterna i detta ärende ledde inte till någon annan bedömning. Ärende 8071/2015

123. Ingen ersättning

Hot från okänd via Facebook

En kvinna fick ett meddelande via Facebook där en okänd användare bland annat skrev ”din tid är inne”. Ingen person kunde bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten avslag kvinnans ansökan om brottsskadeersättning med motiveringen att kvinnan i skadeståndsrättslig mening inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Ärende 3735/2015

124. 5 000 kronor

Ett verbalt hot att döda

En ung man hotades av en annan man genom att denne uttalade att han skulle döda eller skada honom. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 4552/2020

125. 5 000 kronor

Två verbala hot

En man hotades av en annan person genom att denne gjorde uttalanden om att döda eller skada mannen. Dagen därpå gjorde personen återigen samma typ av uttalanden till mannen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för två fall av olaga hot och att betala skadestånd till mannen med 5 000 kronor för kränkning. Han beviljades brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 4364/2019

126. 5 000 kronor**Flera sms med hot om våld**

En kvinna hotades av en man som hon kommit i kontakt med på en dejtingsida. Hon fick under två dagars tid flera sms från mannen där han framförde hot om att utsätta henne för våld. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 5447/2020

127. 10 000 kronor**Hot med kniv**

En man arbetade på ett HVB-hem när han hotades av en av de intagna ungdomarna som viftade med en kniv och gjorde uttalanden om att döda honom. Tingsrätten dömde gärningspersonen för olaga hot och att betala skadestånd till mannen med 10 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 7684/2018

128. 10 000 kronor**Hot med pistol**

En man hotades av en annan man genom att han lyfte en pistol mot honom. Tingsrätten dömde gärningspersonen för olaga hot och att betala skadestånd med 10 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 10083/2019

129. 10 000 kronor**Hot om angrepp av hund**

En flicka och hennes kamrater hotades av en man. Med gester och ord mot sin kamphund fick han dem att tro att han tänkte låta hunden anfalla dem. När flickan och hennes kamrater sökte skydd i en lägenhet sparkade mannen på dörren samtidigt som han sa att han skulle döda dem och släppa hunden på dem. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kronor för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Brottsoffermyndigheten beslutade att ge flickan brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 10725/2010

130. 15 000 kronor**Kniv mot kroppen**

En man hotades av en kvinna som lyfte en kniv mot honom, höll kniven mot hans hals och uttalade att han inte skulle tjafsas med hennes familj. Hovrätten dömde kvinnan för olaga hot och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 7842/2017

131. 15 000 kronor**Vapen mot kroppen**

En man hotades av en annan man. Denne riktade en soft air-gun mot honom och sa att han "skulle knäppa honom". Vid två tillfällen tryckte angriparen vapnet mot den andres huvud. Tingsrätten dömde gärningspersonen för olaga hot och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning i enlighet med domen. Ärende 10913/2013

132. 20 000 kronor**Kniv mot kroppen under utdraget förlopp**

En man hotades av en annan man genom att denne tog tag i hans tröja, tryckte upp honom mot en vägg i en port och tryckte en kniv mot hans hals. Mannen höll kniven på detta sätt under någon minut innan han släppte greppet. Tingsrätten dömde gärningspersonen för grovt olaga hot och att betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 5859/2011

133. 20 000 kronor**Skottlossning**

En kvinna befann sig i köket till sin bostad när två män avlossade flera skott mot köksfönstret så att skott gick in i lägenheten. Tingsrätten dömde männen för grovt olaga hot och att solidariskt betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 2576/2020

134. 20 000 kronor**Upprepade hot under lång tid**

En kvinna hotades vid ett stort antal tillfällen av sin tidigare sambo genom att han under cirka 20 månader skickade meddelanden till henne via Facebook med innebörd att han skulle döda, skada eller våldta henne och hennes familj. Tingsrätten dömde mannen för olaga hot och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 2367/2015

135. 25 000 kronor**Skottlossning**

En man befann sig i en lägenhet när en annan person riktade en pistol mot honom och avlossade två skott, varav det ena träffade i väggen bredvid honom. Hovrätten dömde gärningspersonen för grovt olaga hot och att betala skadestånd med 25 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 7920/2018

Hemfridsbrott

Rätten till kränkningsersättning vid hemfridsbrott förutsätter i regel att den skadelidande är hemma vid tiden för brottet. I fall då bostadsinnehavaren inte är hemma har Högsta domstolen uttalat att ersättning kan lämnas om inbrottet genom förövarens beteende, de skador och spår han lämnat efter sig, graden av intrång i hemmet och omständigheterna i övrigt innefattat en särskilt omfattande förgripelse på den drabbades frid och privatliv (NJA 2011 s. 3). När det gäller hemfridsbrott som sker i samband med stöld i bostad hänvisas till avsnittet Stöld i bostad i kapitlet Tillgreppsbrott mot person.

136. Ingen ersättning

En man befann sig i sin bostad när en annan man olovligen trängde in i trädgården och lyste med en ficklampa genom en altandörr in i bostaden. Han sprang från platsen när han såg bostadsinnehavaren. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott. Någon skadeståndstalan fördes inte i brottmålet. Brottsoffermyndigheten avlog mannens ansökan om brottsskadeersättning för kränkning med motiveringen att han i skadeståndsrättslig mening inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Ärende 9835/2014

137. Ingen ersättning

När en kvinna var bortrest utsattes hon för inbrott i sin bostadslägenhet. I lägenheten rådde stor oreda i samtliga rum med utdragna lådor och skåp samt med kläder och andra tillhörigheter utspridda på golven. När kvinnan kom hem konstaterade hon att ingenting hade stulits. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten, som i sitt beslut hänvisade till NJA 2011 s. 3, fann att kvinnan inte hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning. Ärende 12233/2010

138. Ingen ersättning

När en kvinna var borta på en middag fick hon ett telefonsamtal från sin syster som befann sig i kvinnans bostad som barnvakt åt kvinnans dotter. Systemen berättade att en man olovligen hade trängt in i bostaden och vägrade att lämna den. Åklagaren lade ned förundersökningen med stöd av en bestämmelse om åtalsunderlåtelse. Eftersom kvinnan inte var hemma när hemfridsbrottet ägde rum, ansågs hon inte vara så allvarligt kränkt att hon kunde få brottsskadeersättning. Ärende 7059/2012

139. Ingen ersättning

En kvinna vaknade på natten av ett ljud i bostaden. Hon steg upp och gick ut i hallen. Där såg hon två cigarettfimpar och toalettpapper på golvet. Ingen person kunde bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav inte kvinnan ersättning för kränkning med följande motivering. För att ersättning för kränkning ska kunna lämnas vid ett hemfridsbrott krävs dels att man var hemma när brottet begicks och dels att man antingen konfronterades med gärningspersonen eller i övrigt var medveten om dennes närvaro men höll sig gömd. Omständigheterna i detta fall är inte sådana att ersättning för kränkning kan lämnas. Ärende 1309/2012

140. 5 000 kronor

En kvinna låg och sov i sitt hotellrum. Hon vaknade av att en nyckel vreds om i dörrlåset. En man kom in och ställde sig vid sängen. Kvinnan uppmanade honom att lämna rummet, vilket han inte gjorde. Hon knuffade då ut honom. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 1702/2011

141. 5 000 kronor

En kvinna befann sig i sin bostad när hennes son trängde sig in i lägenheten genom att bryta upp ytterdörren med en kofot och stanna kvar. Tingsrätten dömde sonen för hemfridsbrott och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade henne ersättning med samma belopp. Ärende 6272/2015

142. 10 000 kronor

En kvinna befann sig nattetid i sin lägenhet. En man sparkade sönder dörren till lägenheten, trängde olovligen in i bostaden och lade sig i hennes säng. Mannen stannade kvar under en inte obetydlig tid. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 5476/2013

143. 10 000 kronor

En kvinnas tidigare make trängde sig olovligen in i hennes bostad nattetid utrustad med ett tillhygge. Mannen dömdes för hemfridsbrott, grovt brott, och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 10780/2014

144. 15 000 kronor

En kvinna och hennes pojkvän låg och sov. De vaknade av att en man befann sig inne i huset. Mannen slog sönder tavlor och annat med en skiftnyckel. Han kom in i sovrummet, skrek obegripliga saker och hotade paret med skiftnyckeln. Tingsrätten dömde mannen för hemfridsbrott och olaga hot samt att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 3060/2013

Kränkande fotografering**145. 5 000 kronor**

En 15-årig pojke fotograferades i smyg av en annan pojke i ett omklädningsrum när han bytte om efter en idrottslektion och var avklädd. Bilden skickades sedan via Snapchat till en flicka i klassen. Polisen inledde inte någon förundersökning eftersom den misstänkte var under 15 år. Pojken beviljades brottsskadeersättning med 5 000 kronor. Ärende 2873/2017

146. 5 000 kronor

En kvinna skulle sola solarium när en person höll sin mobiltelefon ovanför båsväggen och filmade kvinnan när hon tog av sig sina kläder för att lägga sig naken i solariet. Någon gärningsperson kunde inte bindas till brottet. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kronor. Ärende 4881/2018

147. 7 000 kronor

En kvinna blev olovligen och i hemlighet fotograferad när hon befann sig inomhus i en bostad näst intill medvetlös. En bild togs på kvinnans nakna underkropp och en annan bild på hennes överkropp iklädd en t-shirt när hon halvlåg i en soffa. Åklagaren utfärdade ett strafföreläggande där gärningspersonen ålades att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 1124/2017

148. 7 000 kronor

En kvinna blev olovligen och i hemlighet filmad när hon utträttade sina behov i ett badrum i en mans bostad. Tingsrätten dömde mannen för kränkande fotografering och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kronor för kränkning. Vid bedömningen av brottets straffvärde beaktade domstolen som försvårande omständigheter att kamerorna varit placerade i ett toalettutrymme där besökaren förutsätter absolut enskildhet samt att filmen exponerat kvinnan på nära håll i en intim situation. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp som domstolen. Ärende 8407/2018

149. 10 000 kronor

En man filmade olovligen när han och en kvinna hade sex. Filmen återfanns enbart på mannens dator och visades eller spreds inte till någon annan. Hovrätten dömde mannen för kränkande fotografering och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 11512/2018

Olovlig identitetsanvändning

Den 1 juli 2016 infördes brottet olovlig identitetsanvändning i brottsbalken. Det innebär att det numera är straffbart att olovligen använda sig av en annans persons identitetsuppgifter. Vid bedömningen av om gärningen utgör en allvarlig kränkning beaktas bland annat vilka olägenheter och besvär som brottsoffret utsatts för som en följd av gärningen och i vilken omfattning det skett.

150. Ingen ersättning

En kvinna utsattes för olovlig identitetsanvändning genom att en okänd person utgav sig för att vara henne och kontaktade under tre dagar privatpersoner för att fråga om deras kontouppgifter. Kvinnan blev sedan uppringd från flera olika nummer. Hon svarade på åtminstone tre samtal varvid personerna berättade att de blivit uppringda från hennes nummer. Ingen gärningsperson kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten avslög kvinnans ansökan om brottskadeersättning med motiveringen att kvinnan i skadeståndsrättslig mening inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Ärende 3761/2017

151. Ingen ersättning

En kvinna utsattes för olovlig identitetsanvändning genom att en okänd person ansökte om ett lån i hennes namn. Polisen lade ned förundersökningen på grund av uteblivet spaningsresultat. Brottsoffermyndigheten avslög kvinnans ansökan om brottsskadeersättning med samma motivering som i referatet ovan. Ärende 10646/2019

152. Ingen ersättning

En kvinna utsattes för olovlig identitetsanvändning genom att en okänd person använde hennes personuppgifter för att köpa varor via internet. Hon upptäckte att så skett när hon fick notiser till hennes e-postadress varefter hon kontaktade Klarna för att meddela att det inte var hon som beställt varorna. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten avslög kvinnans ansökan om brottsskadeersättning med samma motivering som i referaten ovan. Ärende 6294/2019

153. 5 000 kronor

En okänd person använde sig av en mans identitet och utgav sig för att sälja dennes bil mot förskottsbetalning. Mannen blev sedan uppringd av köpare och flera personer besökte honom och ville köpa hans bil eller få tillbaka sin förskottsbetalning. Under förundersökningen fick mannen bland annat visa sina bankuppgifter och konton för att styrka att han inte fått någon betalning till sig avseende förskottsbetalning för bilförsäljning. Någon gärningsperson gick inte att binda till brottet. Brottsoffermyndigheten fann att mannen utsatts för en allvarlig kränkning som berättigade honom till ersättning med 5 000 kronor. Ärende 8668/2019

154. 5 000 kronor

En kvinna utsattes för fyra fall av olovlig identitetsanvändning genom att en man beställde varor på internet i hennes namn vilket fullföljdes i tre fall. Kvinnan spärrade sitt personnummer och sin folkbokföringsadress samt hade ett stort antal samtal med kreditupplysningsbolag, försäkringsbolag och andra företag där det handlats varor i hennes namn. Hovrätten dömde mannen för brotten och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 5375/2017

155. 5 000 kronor

En man utsattes för olovlig identitetsanvändning genom att en okänd person använde sig av mannens personuppgifter vid misstanke om att ha smugglat in narkotika i Finland. Mannen blev till följd av detta åtalad för narkotikabrott i Finland. Den finska åklagaren lade ned åtalet eftersom det i ärendet framkommit att den person som infört narkotikan i landet sannolikt inte var mannen utan en person som i förundersökningen utgett sig för att vara honom. Polisen i Sverige inledde inte någon förundersökning. Med hänsyn till att den olovliga identitetsanvändningen medfört att mannen åtalats för ett brott i ett annat land och haft praktiska besvär för att åklagaren skulle lägga ned åtalet fann Brottsoffermyndigheten att den kränkning som mannen utsatts för var så allvarlig att den var ersättningsgrundande. Han fick brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kronor. Ärende 11778/2017

156. 5 000 kronor

En mans personuppgifter användes av en annan person i samband med att denne förmådde flera personer att föra över pengar till dennes konto för varor som han sedan inte levererade till dem. Ett tiotal personer kontaktade den utsatte mannen via telefon och Facebook och några sökte upp honom i hans bostad. Mannen ändrade sitt efternamn till följd av händelserna. Tingsrätten dömde gärningspersonen för olovlig identitetsanvändning och att betala skadestånd till mannen med 5 000 kronor för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 6752/2019

157. 5 000 kronor

En kvinnas namn användes av en okänd person för att skapa en profil på en sexkontaktsida på internet. I annonsen angavs att hon ville träffa män för att ha sex. Hennes kontaktuppgifter i form av mobilnummer och e-postadress framgick av annonsen. Vidare fanns det en ansiktsbild på kvinnan i profilen. I en chattfunktion kopplad till profilen hade den som utgav sig för att vara kvinnan bett flera män att höra av sig till henne och skicka bilder. Kvinnan upptäckte vad som hade hänt genom att hon under några dagar fick ett stort antal sms, några mms och e-postmeddelanden samt ett par telefonsamtal från för henne främmande män som kom med oanständiga förslag. Några av männen skickade även bilder på sig själva, bland annat på sina könsorgan. Ingen gärningsperson kunde bindas till brottet. Med hänsyn till att gärningen medförde olägenhet för kvinnan bland annat i form av att hon på olika sätt kontaktades av för henne okända män, fann Brottsoffermyndigheten att den kränkning som kvinnan utsatts för var så allvarlig att den var ersättningsgrundande. Hon fick brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kronor. Ärende 6579/2019

158. 10 000 kronor

En kvinnas personuppgifter användes av en okänd person för att skapa en användare på i vart fall två dejtingsidor på internet samt på Facebook. På kontona som skapades lades det ut nakenbilder på henne där även hennes ansikte fanns med. Hon benämndes som "eskort". På i vart fall det falska Facebookkontot fanns kvinnans namn och telefonnummer knutet till bilderna. Okända personer kontaktade kvinnan via telefonsamtal, Instagram och sms med sexuella inviter. Hon fick även nakenbilder skickade till sig. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan utsatts för olaga integritetsintrång samt olovlig identitetsanvändning och beviljade henne brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kronor. Ärende 6170/2018

159. 10 000 kronor

En man utsattes för olovlig identitetsanvändning av sin son. Sonen tog olovligen flera lån och krediter i sin fars namn med hjälp av ett falskt Bank-ID som han skapat med hjälp av faderns personuppgifter. Han skrev även under låneavtal i faderns namn. Sonen nyttjade sedan krediterna och de falska låneavtalen för att få pengar utbetalade till sig. Han förde även över en stor summa pengar från faderns bankkonto till sitt eget. Gärningarna pågick under en period om cirka ett år och nio månader och medförde bland annat att fadern fick stora skulder. Tingsrätten dömde sonen för grovt bedrägeri genom olovlig identitetsanvändning och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten, som i enlighet med skadeståndsrättslig praxis inte lämnade ersättning för det grova bedrägeriet, ansåg dock att mannen hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning avseende den olovliga identitetsanvändningen. Ersättningen bestämdes till 10 000 kronor. Vid bedömningen av ersättningens storlek beaktades att mannen, på grund av att någon annan missbrukat hans identitet vid ett stort antal tillfällen på ett systematiskt sätt, haft stora praktiska besvär genom att kontakta kreditgivare och reda upp situationen samt blivit föremål för utmätning. Vid bedömningen togs även hänsyn till den långa tidsperiod som brotten pågått. Ärende 7885/2019

160. 15 000 kronor

En man utsattes för olovlig identitetsanvändning av sin före detta sambo. Kvinnan skapade användarkonton i mannens namn och skickade ett stort antal meddelanden via e-post och sociala medier till myndigheter och privatpersoner där hon utgav sig för att vara honom. Meddelandena och

inläggen hade ett hotfullt och kränkande innehåll. Kvinnan gjorde även falska polisanmälningar mot mannen där hon påstod att han hotat henne via meddelanden och inlägg på sociala medier, när det i själva verket var hon som fabricerat meddelandena och inläggen själv. Hovrätten dömde kvinnan för olovlig identitetsanvändning och falsk tillvitelse och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kronor för kränkning. Tingsrätten, vars bedömning hovrätten anslöt sig till, anförde i skadeståndsdelen att de hot som skickats varit av mycket allvarlig karaktär och hade riktats mot bland annat familjehemmet där parternas gemensamma barn var placerade. Tingsrätten uttalade även att användningen av mannens identitet medfört att det fanns en risk för att hans situation – bland annat hans möjligheter att få träffa sina barn – skulle komma att påverkas negativt. Den olovliga användningen pågick vidare under en förhållandevis lång tid och risken att mannen skulle komma att påverkas långsiktigt av detta var enligt domstolens bedömning stor. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 10511/2018

Olaga integritetsintrång

Olaga integritetsintrång är ett relativt nytt brott som infördes i brottsbalken den 1 januari 2018. Praxis på området är därför begränsad. För att ansvar för brottet ska komma ifråga krävs att någon gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida bild på eller annan uppgift om någons sexualliv, hälsotillstånd, om att någon utsatts för ett brott som innefattar ett angrepp mot person, frihet eller frid, bild på någon som befinner sig i en mycket utsatt situation, eller bild på någons helt eller delvis nakna kropp. Det krävs vidare att spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada.

Exempel på omständigheter som påverkat nivån på kränkingsersättningen i Brottsoffermyndighetens praxis har varit på vilket sätt spridningen har skett, spridningens omfattning, det spridda materialets innehåll, under hur lång tid brottet har pågått samt brottsoffrets ålder vid gärningen.

161. 5 000 kronor

En pojke utsattes för våld av en för honom bekant yngling. Misshandeln bevittnades och filmades av flera andra ungdomar vid hans skola och filmerna spreds sedan via internet. Samtliga inblandade var under 15 år och någon förundersökning inleddes därför inte. Brottsoffermyndigheten

konstaterade att någon eller några lagt ut den aktuella filmen på internet och att den spridits bland en stor krets personer. Myndigheten fann att pojken varit utsatt för olaga integritetsintrång och att han hade rätt till ersättning för kränkning med 5 000 kronor. Ärende 494/2019

162. 10 000 kronor

En kvinnas personuppgifter användes av en okänd person för att skapa en användare på i vart fall två dejtingsidor på internet samt på Facebook. På kontona som skapades lades det ut nakenbilder på kvinnan där även hennes ansikte fanns med. Hon benämndes som " Eskort". På i vart fall det falska Facebookkontot fanns kvinnans namn och telefonnummer knutet till bilderna. Okända personer kontaktade kvinnan via telefonsamtal, Instagram och sms med sexuella inviter. Hon fick även nakenbilder skickade till sig. Någon gärningsperson kunde inte bindas till brotten. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan utsatts för olaga integritetsintrång samt olovlig identitetsanvändning och beviljade kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 10 000 kronor. Ärende 6170/2018

163. 10 000 kronor

En bild på en 14-årig flickas nakna bröst spreds av en okänd person via Instagram i den skola flickan gick på. Ingen gärningsperson kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten fann att gärningen skulle bedömas som olaga integritetsintrång och att flickan utsatts för en allvarlig kränkning. Hon beviljades brottsskadeersättning med 10 000 kronor. Vid bedömningen av ersättningens storlek tog myndigheten hänsyn till flickans låga ålder vid gärningen samt att spridningen skett i hennes skolmiljö. Ärende 1500/2019

164. 25 000 kronor

En integritetskänslig bild på en kvinna, utvisande en händelse i hennes sexualliv, delades från Snapchatkontot "Sveriges privataste" till dess följare. På bilden syntes kvinnan med både ansikte och namn. Det framgick att kontots syfte var att följare skulle dela med sig av materialet för att detta skulle kunna spridas vidare anonymt. Kontot hade vid tidpunkten för spridningen cirka 4 000 följare. Kvinnan fick samma dag som bilden delades cirka 150–200 vänförfrågningar på Snapchat, samtliga från okända män. Hovrätten dömde gärningspersonen för olaga integritetsintrång och att betala skadestånd till kvinnan för det brottet med 25 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 1960/2020

165. 30 000 kronor

En man, som en kvinna tidigare haft ett förhållande med, spred nakenbilder på henne via internet och skickade sms till kvinnans familj, vänner och bekanta och även till personer som kvinnan hade kontakt med i sitt arbete. Bilderna föreställde kvinnan naken och i intima situationer. På bilderna syntes hennes ansikte och hennes fullständiga namn angavs. I anslutning till bilderna skrev mannen nedsättande kommentarer om kvinnan och anförde bland annat att hon utsatt barn för brott. Förundersökningen lades ned eftersom den misstänkte lämnat landet och inte förväntades återvända till Sverige. Brottsoffermyndigheten bedömde gärningarna som grovt olaga integritetsintrång samt grovt förtal och tillerkände kvinnan ersättning för kränkning med 30 000 kronor. Ärende 929/2019

166. 30 000 kronor

En knappt 16-årig pojke utsattes för grovt förtal och olaga integritetsintrång av en kvinna. Kvinnan filmade från sin lägenhet när pojken och hans flickvän hade samlag i ett inglasat rum med en uttagsautomat som låg i centrum av staden de bodde i. Hon publicerade sedan filmen på sitt öppna Instagramkonto. Kort därefter började flera personer höra av sig till pojken, hans flickvän och till kvinnan, som då tog ner filmen från Instagram. En okänd person lade sedan upp filmen i en Facebookgrupp för invånare i staden med ett stort antal medlemmar. Inga intima detaljer syntes på filmen. Tingsrätten dömde kvinnan för brotten och att betala skadestånd till pojken med 30 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 8031/2020

167. 40 000 kronor

Under en bilresa i Europa blev en kvinna utan hennes vetskap filmad när hon hade sexuellt umgänge med två män. Därefter spreds cirka tio filmer från det tillfället via sociala medier såsom Facebook och Youtube. Kvinnans namn liksom hennes Facebookprofil fanns med i chatkonversationer och i flöden som var kopplade till filmerna. Någon gärningsperson kunde inte bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan varit utsatt för olaga integritetsintrång och att hon hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning med 40 000 kronor. Vid bedömningen av ersättningens storlek beaktade myndigheten det spridda materialets karaktär, att spridningen skett på flera olika välbesökta sidor samt att kvinnan lätt kunnat identifieras. Ärende 1215/2019

168. 60 000 kronor

En kvinna utsattes för grovt olaga integritetsintrång av en man som hon tidigare haft en relation med. Mannen publicerade olovligen en film, med två separata klipp, på en av världens mest besökta webbsidor för porr. På filmen syntes mannen och kvinnan i en sexuell situation. Filmen innehöll närgångna bilder på kvinnans intima kroppsdelar i olika positioner och blev föremål för ett stort antal visningar under knappt två månaders tid. Trots att kvinnan hade bindel för ögonen syntes hennes ansikte och kropp i övrigt tydligt och hennes röst hördes också. Mannen publicerade filmen som ett utslag av svartsjuka och hämndbegär och hans direkta avsikt var att utsätta kvinnan för andras missaktning. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 60 000 kronor för kränkning. Vid bedömningen av brottets rubricering beaktade domstolen filmernas innehåll och att omfattningen av spridningen varit ägnad att medföra mycket allvarlig skada för kvinnan. I skadeståndsdelen hänvisade hovrätten till NJA 2015 s. 86 som gäller skadestånd för kränkning vid grovt förtal men som enligt domstolen får anses vägledande även vid bedömningen av kränkingsersättning vid grovt olaga integritetsintrång, dock att omständigheterna där var ytterligare försvårande.¹¹ Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp som hovrätten dömde ut. Ärende 6390/2019

Ofredande

169. Ingen ersättning

Telefonpåringningar

En kvinna fick under tre dagar ta emot flera telefonpåringningar. När hon svarade var det vid några av dessa tillfällen någon som suckade eller stönade i telefonen. Vid övriga tillfällen var det helt tyst. Ingen person kunde bindas till gärningarna. Brottsoffermyndigheten avlog kvinnans ansökan om brottsskadeersättning eftersom hon inte ansågs ha varit utsatt för en allvarlig kränkning. Ärende 9651/2010

170. Ingen ersättning

Fönstertittande

En pojke var hemma i bostaden när han upptäckte att en främmande man stod och tittade in genom ett fönster i det rum där han befann sig.

¹¹ Rättsfallet refereras i kapitlet Grovt förtal.

Mannen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten avslog pojakens ansökan om brottsskadeersättning för kränkning med samma motivering som i det föregående referatet. Ärende 266/2010

171. Ingen ersättning

Knuff

En kvinna ofredades vid ett tillfälle av sin tidigare make genom att han stötte till henne med en axel och knuffade henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade hennes begäran om skadestånd eftersom gärningen inte ansågs utgöra en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning. Ärende 10519/2015

172. Ingen ersättning

Slag med öppen hand

En kvinna ofredades av en man som tilldelade henne ett slag med öppen hand mot huvudet. Tingsrätten dömde mannen för ofredande. Kvinnan fick inte något skadestånd för kränkning eftersom domstolen inte ansåg att hon hade utsatts för en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten gjorde inte någon annan bedömning. Ärende 2506/2010

173. Ingen ersättning

Beröring på låret

En kvinna satt på en bänk i en park när en okänd man kom fram och frågade om de kände varandra. Kvinnan svarade nekande och då frågade mannen om han fick sätta sig bredvid kvinnan. Efter att han satt sig på bänken flyttade han närmare och tog kvinnan på ena låret varefter kvinnan lämnade platsen. Mannen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan inte varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning som krävs för att ersättning ska kunna lämnas. Ärende 7140/2019

174. 5 000 kronor

Ofredad i bostaden

En kvinna befann sig i sin bostad när hon ofredades av en man vid tre tillfällen. Vid det första tillfället sparkade han på dörren till hennes bostad samt ryckte och slet i dörrhandtaget. Vid det andra och tredje tillfället ringde han på dörrklockan till bostaden konstant under en respektive två minuter. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 7063/2014

175. 5 000 kronor**Flera knuffar**

En man befann sig på sitt arbete i en butik när han ofredades av en man som knuffade honom flera gånger. Tingsrätten dömde gärningspersonen för ofredande och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav mannen ersättning med samma belopp. Ärende 8898/2014

176. 5 000 kronor**Fasthållen, upplyft och skakad**

En kvinna ofredades av en man genom att han höll fast henne, lyfte upp henne och skakade henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 3445/2015

177. 5 000 kronor**Många meddelanden på Facebook**

En kvinna ofredades av en man genom att han under drygt en månad skickade ett stort antal oönskade meddelanden till henne via Facebook. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med detta belopp. Ärende 5289/2015

178. 5 000 kronor**Förföljelse och fysisk beröring**

En kvinna befann sig på en tunnelbanestation. En man följde efter henne in i en tunnelbanevagn och då hon steg av vid nästa station följde mannen efter henne. Han tog på hennes bröst och drog i henne trots att hon uppmanade honom att inte göra det. Tingsrätten dömde mannen för ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 6567/2013

179. 5 000 kronor**Hatbrott**

En okänd person rispade in rasistiska och homofobiska ord samt hakkors på en mans bil som stod parkerad utanför mannens och hans partners villa. Polisen inledde ingen förundersökning eftersom det saknades spaningsuppdrag. Brottsoffermyndigheten fann att gärningen, på grund av dess homofobiska och rasistiska inslag, innehöll ett ofredandemoment som gjorde att den inneburit en allvarlig kränkning av mannens personliga integritet. Han hade därför rätt till ersättning med 5 000 kronor. Ärende 8941/2019

180. 5 000 kronor**Bespottning**

En man ofredades av en annan man som spottade honom i ansiktet. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd till mannen med 5 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning beviljades med samma belopp. Ärende 4431/2015

181. 10 000 kronor**Stort antal sms och e-post**

En kvinna ofredades av en man under cirka åtta månader genom att han skickade 130 e-postmeddelanden och 200 sms till henne. Mannen dömdes för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 3782/2015

182. 10 000 kronor**Mugg med urin**

En man arbetade på en kriminalvårdsanstalt när en av de intagna kastade en mugg med urin på honom så att han fick urin i ansiktet, på kroppen och på benen. Hovrätten dömde gärningspersonen för förgripelse mot tjänsteman och att betala skadestånd för kränkning med 10 000 kronor. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 12367/2019¹²

183. 10 000 kronor**Förföljelse och fysisk beröring**

En kvinna var på väg hem när en man kom ikapp henne och frågade efter en buss. Kvinnan pekade mot busshållplatsen och fortsatte sedan att gå. Mannen följde efter henne, tog tag om hennes hals och drog henne mot ett buskage. När kvinnan skrek öppnades flera fönster av personer som undrade vad som pågick. Mannen sprang då från platsen. Ingen person kunde bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan ersättning för kränkning med 10 000 kronor. Ärende 11801/2010

184. 15 000 kronor**Omfattande trakasserier**

En kvinna trakasserades vid ett mycket stort antal tillfällen av okända personer under cirka två års tid. Under vissa perioder skedde det i princip dagligen. Ofredandet bestod bland annat i att någon hällde in vatten, olja, filmjolk och ägg genom hennes brevinkast, kastade ägg, tomater och en påse med filmjolk på hennes balkong, knackade på hennes fönster nattetid, krossade hennes fönster vid flera tillfällen samt skrev kränkande ord på

¹² Brottsrubriceringen är i detta fall förgripelse mot tjänsteman, men i kränkningshänseende är gärningen att likställa med ett ofredande.

hennes fönsterbräda. Personerna klippte även sönder kablarna till en övervakningskamera. Ingen kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning med 15 000 kronor för kränkning. Ärende 5315/2014

Dataintrång

185. Ingen ersättning

En kvinna arbetade som tandläkare och utsattes för dataintrång genom att en okänd person olovligen raderade samt manipulerade journalanteckningar avseende vissa av hennes patienter. Ingen person kunde bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten ansåg inte att gärningen inneburit en sådan allvarlig kränkning av kvinnans personliga integritet att ersättning kunde lämnas. Ärende 6920/2014

186. Ingen ersättning

En kvinna utsattes för dataintrång genom att en okänd person olovligen ändrade inloggningsuppgifter för henne på olika sociala medier. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann inte att gärningen medfört en allvarlig kränkning för kvinnan. Någon ersättning lämnades därför inte. Ärende 4912/2017

187. 5 000 kronor

En sjuksköterska läste olovligen en flickas sjukhusjournaler. Tingsrätten dömde sjuksköterskan för dataintrång och att betala skadestånd till flickan med 5 000 kronor för kränkning. I skadeståndsdelen anförde domstolen att flickan genom intrånget berövats den sekretess som gäller inom hälso- och sjukvård och som för henne typiskt sett avser känsliga och personliga förhållanden. Tingsrätten fann därför att hon genom gärningen kränkts i så allvarlig mening att skadestånd skulle utgå. Flickan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet. Ärende 6643/2017

188. 5 000 kronor

En sjuksköterska tittade olovligen i en kvinnas journaler vid elva tillfällen under närmare tre månaders tid, trots att hon inte deltog i vården av henne. Tingsrätten dömde sjuksköterskan för dataintrång och att betala skadestånd

till kvinnan för kränkning med 5 000 kronor. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 5407/2011

189. 10 000 kronor

Samma sjuksköterska som i referatet ovan tittade olovligen i en kvinnas journaler vid 23 tillfällen under mer än ett års tid. Tingsrätten dömde sjuksköterskan för dataintrång och att betala skadestånd till kvinnan. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen för kränkning till 10 000 kronor. Myndigheten anförde i sitt beslut att man vid bedömningen av graden av kränkning bör ta hänsyn till bland annat arten av de uppgifter som intrånget har avsett samt tiden och omfattningen av brottsligheten. I det aktuella ärendet beaktade myndigheten att handlandet pågått under lång tid och att intrånget skett vid ett stort antal tillfällen. Ärende 5406/2011

Överträdelse av kontaktförbud

190. Ingen ersättning

Pappan till en flicka överträdde ett meddelat kontaktförbud. Han talade först med flickans mamma och storasyster på en tågplattform, trots att mamman uppmanade honom att lämna stationen när ett tåg kom in. När flickan sedan kom till platsen ropade pappan till henne på ett avstånd om cirka 50 meter. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade flickans yrkande om skadestånd för kränkning eftersom pappan hade tagit kontakt med flickan på avstånd och kontakten varit kortvarig. Brottet hade därmed inte inneburit ett så allvarligt integritetsangrepp att ersättning för kränkning kunde beviljas. Brottsoffermyndigheten delade domstolens bedömning. Ärende 8360/2013

191. Ingen ersättning

Efter att en man meddelats kontaktförbud gentemot en kvinna försökte han vid ett tillfälle kontakta henne per telefon. När hon inte svarade skickade han ett sms till henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade kvinnans yrkande om skadestånd för kränkning. Det rörde sig om ett enskilt tillfälle och mannen hade inte fått personlig kontakt med kvinnan. Hon fick inte heller någon brottsskadeersättning. Ärende 6256/2012

192. 5 000 kronor

En kvinnas tidigare partner bröt mot ett kontaktförbud som han meddelats gentemot henne genom att han under en dryg månads tid skickade ett stort antal meddelanden till henne via Facebook. Tingsrätten dömde mannen för överträdelse av kontaktförbud och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp som domstolen dömt ut, vilket var 5 000 kronor. Ärende 11246/2014

193. 5 000 kronor

En kvinna utsattes för överträdelse av kontaktförbud av en man som hon tidigare haft en relation med. Vid tre tillfällen under några dagars tid sökte han upp henne i bostaden och ringde samt knackade på hennes dörr. Vid ett av tillfällena gick han också in i lägenheten. Tingsrätten dömde mannen för brotten och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 7599/2020

194. 10 000 kronor

En kvinna utsattes för överträdelse av kontaktförbud vid totalt 16 tillfällen under en period om fyra månader av en man som hon tidigare haft en relation med. Mannen skickade henne ett brev och sökte vid fem tillfällen upp henne i anslutning till hennes bostad, bland annat nedanför hennes balkong, genom att ringa på hennes ytterdörr och prata genom brevkastet. Mannen kontaktade även kvinnan vid upprepade tillfällen genom att ringa henne och skicka över 100 meddelanden via sociala medier. Tingsrätten dömde mannen för brotten och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 4335/2018

Grovt förtal

För att brottsskadeersättning för kränkning ska kunna lämnas vid förtalsbrott krävs att brottet är grovt (5 § första stycket brottsskadelagen). Möjligheten för Brottsoffermyndigheten att lämna ersättning för kränkning vid grovt förtal infördes den 1 januari 2018 och myndighetens praxis på området är därför relativt begränsad. Vid bedömningen av om ett förtalsbrott är grovt ska särskilt beaktas om gärningen med hänsyn till uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen eller annars varit ägnad att medföra allvarlig skada.

När det gäller kränkingsersättning vid förtalsbrott har Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2003 s. 567 uttalat att viss vägledning kan erhållas genom en jämförelse med de ersättningar för kränkning som brukar utgå vid andra typer av brott. Därvid torde den omedelbara kränkning som ett förtalsbrott innefattar i allmänhet få anses vara mindre än vad som är fallet vid exempelvis grova sexualbrott eller allvarliga angrepp på liv eller hälsa. Vad som förutom förtalens art kan vara särskilt försvarande vid förtalsbrott är den spridning som uppgifterna fått, varvid såväl riskerna för att tilltro ska fästas vid uppgifterna som möjligheterna att tillbakavisa dem måste beaktas.

I NJA 2015 s. 86 prövade Högsta domstolen rätten till kränkingsersättning vid grovt förtal som bestod i att en man publicerade en film på två porrsajter som visade när mannen hade samlag med en kvinna. Både inspelningen och publiceringen skedde utan kvinnans tillstånd. Högsta domstolen ansåg att gärningen inneburit en allvarlig kränkning inte bara av kvinnans anseende och självkänsla utan även av hennes privatliv, och bestämde ersättningen för kränkning till 70 000 kronor. Vid bedömningen av ersättningens storlek beaktade domstolen att den aktuella filmen funnits på de två porrsajterna under cirka en veckas tid, att den under den tiden varit tillgänglig för alla samt att det varit möjligt att på ett enkelt sätt ladda ned filmen och på så sätt både lagra den och sprida den vidare. Domstolen ansåg vidare att ett angrepp som sker genom film i allmänhet är allvarligare än om angreppet sker i tal eller skrift. Det förhållandet att filmen fanns på porrsajter ansågs ägnat att

väcka särskild uppmärksamhet, samt att det typiskt sett fick anses allvarligare när uppgifterna avser en ung person.

Värt att notera är att olovlig spridning av integritetskänsliga uppgifter som till exempel nakenbilder som är ägnad att medföra allvarlig skada för den som uppgiften rör, sedan den 1 januari 2018 är kriminaliserad genom brottet olaga integritetsintrång. Praxis gällande det brottet finns i kapitlet Frihets- och fridsbrott. I vissa fall kan en gärning som utgör olaga integritetsintrång även utgöra ett förtalsbrott om brottet mot den personliga integriteten också kan ses som ett brott mot en persons ära och anseende.

195. 15 000 kronor

En man utsattes för grovt förtal under cirka ett och ett halvt års tid av en kvinna som han kom i kontakt med i sitt arbete som polis. Kvinnan skapade en blogg på internet där hon beskrev mannen med förolämpande ord som pedofil, psykopat och stalker. Hon skrev även att mannen förföljt henne under tre års tid. Kvinnan ofredade också mannen genom att under två veckor ringa två telefonsamtal och skicka flera sms med otrevligt eller hotfullt innehåll till honom. Tingsrätten dömde kvinnan för grovt förtal och ofredande och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 1781/2019

196. 20 000 kronor

Två personer lade ut en nakenbild på en 13-årig flicka på två Instagramkonton och skrev nedsättande och kränkande kommentarer om henne. Hovrätten dömde en av de två personerna för grovt förtal och att betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. Brottet bedömdes som grovt med hänsyn till uppgiftens och fotografiets innehåll, den omfattning som uppgifterna blivit spridda och det faktum att det rört sig om en ung målsägande. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp. Ärende 1152/2018

197. 25 000 kronor

En person fick tillgång till en film som visade när en pojke stoppade in sitt könsorgan i en 14-årig flickas mun. Personen lade ut filmen på internet och gjorde den tillgänglig för ett stort antal personer. Tingsrätten dömde personen som spred filmen för grovt förtal och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kronor för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 5157/2017

198. 25 000 kronor

En man skapade en falsk sida på Facebook i en kvinnas namn. Där lade mannen upp inlägg om kvinnan av kränkande och sexuell karaktär. Genom inläggen utpekade mannen kvinnan dels som brottslig och klandervärd i sitt levnadssätt, dels lämnades uppgifter som kunde förväntas utsätta henne för andras missaktning. Bland annat beskrevs kvinnan som prostituerad med könssjukdomar och med vissa sexuella preferenser. Hovrätten dömde mannen för grovt förtal och att betala skadestånd till kvinnan med 25 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 1166/2019

199. 30 000 kronor

En 17-årig kvinna utsattes för två fall av grovt förtal av en man som hon tidigare haft ett förhållande med. Mannen lade ut en bild på Facebook där kvinnan utförde oralsex på en annan person samt skickade en liknande bild till en av hennes vänner. Tingsrätten dömde mannen för brotten och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 10814/2017

200. 30 000 kronor

En man skapade en blogg på internet där han lade ut text- och bildmaterial om en ung kvinna med kränkande innehåll. Bloggens namn hade innebörden av ett öppet brev om kvinnan och hennes "äckliga liv", och hon pekades ut med både namn och bild. I bloggen skildrades ingående kvinnans sexuella relationer och aktiviteter både vad gäller sex och missbruk. Mannen lade även ut en länk till bloggen genom ett inlägg på en Facebooksida tillhörande det gymnasium där kvinnan studerade. Tingsrätten dömde mannen för grovt förtal och att betala skadestånd till kvinnan för det brottet med 30 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 7811/2017

201. 30 000 kronor

En man som en kvinna tidigare haft ett förhållande med spred nakenbilder på henne via internet och skickade sms till kvinnans familj, vänner och bekanta och även till personer som kvinnan hade kontakt med i sitt arbete. Bilderna föreställde kvinnan naken och i intima situationer. På bilderna syntes hennes ansikte och hennes fullständiga namn angavs. I anslutning till bilderna skrev mannen nedsättande kommentarer om kvinnan och anförde bland annat att hon utsatt barn för brott. Förundersökningen lades

ned eftersom den misstänkte lämnat landet och inte förväntades återvända till Sverige. Brottsoffermyndigheten bedömde gärningarna som grovt olaga integritetsintrång och grovt förtal. Brottskadeersättningen bestämdes till 30 000 kronor. Ärende 929/2019

202. 30 000 kronor

En knappt 16-årig pojke utsattes för grovt förtal och olaga integritetsintrång av en kvinna. Kvinnan filmade från sin lägenhet när pojken och hans flickvän hade samlag i ett inglasat rum med en uttagsautomat som låg i centrum av staden de bodde i. Hon publicerade sedan filmen på sitt öppna Instagramkonto. Kort därefter började flera personer höra av sig till pojken, hans flickvän och till kvinnan, som då tog ner filmen från Instagram. En okänd person lade sedan upp filmen i en Facebookgrupp för invånare i staden med ett stort antal medlemmar. Inga intima detaljer syntes på filmen. Tingsrätten dömde kvinnan för brotten och att betala skadestånd till pojken med 30 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 8031/2020

203. 50 000 kronor

En kvinna utsattes för grovt förtal av en man som hon tidigare haft ett förhållande med. Mannen spred bilder på kvinnan där hon var naken och utförde sexuella handlingar. Bilderna spreds genom att de skickades till kvinnans vänner via meddelanden på Facebook och genom att de lades upp på nyhetsflödet på en Facebooksida tillhörande den restaurang där kvinnan arbetade. Bilderna hade tagits utan kvinnans vetskap. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 9902/2017

Sexualbrott mot vuxna

Våldtäkt och grov våldtäkt

Schablonersättningen för kränkning vid våldtäkt mot vuxna uppgår till 100 000 kronor. Högre ersättning kan komma ifråga om det finns försvårande omständigheter, till exempel om brottet har begåtts av flera personer, om det varit ett utdraget förlopp eller innefattat särskilt kränkande inslag eller omfattande våld. I höjande riktning kan även beaktas att offret varit under 18 år vid tiden för brottet.¹³

Utöver ersättning för kränkning har den skadelidande regelmässigt också rätt till ersättning för sveda och värk med ett schablonbelopp om 15 000 kronor.

204. 100 000 kronor

En kvinna utsattes för våldtäkt av en man som genomförde ett samlag med henne mot hennes vilja. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 100 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 3017/2019

205. 125 000 kronor

En kvinna utsattes för våldtäkt av två män som båda förde in sina fingrar i hennes underliv. Hovrätten dömde männen för våldtäkt och att solidariskt betala skadestånd med 125 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet. Ärende 5976/2016

206. 150 000 kronor

En kvinna utsattes för grov våldtäkt. En man tvingade henne och en man som hon var bekant med att utföra sexuella handlingar, jämförliga med samlag, på varandra samtidigt som mannen själv deltog i övergreppen genom att genomföra samlag med kvinnan. Det var fråga om ett utdraget förlopp

¹³ På grund av sexualbrottslagstiftningens utformning innehåller detta avsnitt, utöver brott mot vuxna, också gärningar begångna mot barn i åldern 15–17 år.

och kvinnan hotades med en elpistol och tilldelades ett slag mot huvudet. Hovrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 150 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 8497/2019

207. 150 000 kronor

En kvinna utsattes för grov våldtäkt av en man genom att han med våld tilltvungade sig vaginalt och analt samlag. Våldet bestod i att mannen band fast kvinnans händer och fötter så att hon inte kunde komma loss, tejpade för hennes mun och näsa samt stack henne flera gånger med en blodig kanyl. Brottet bedömdes som grovt med hänsyn till att mannen bundit fast kvinnan och därigenom frihetsberövat henne och helt berövat henne möjligheten att värja sig mot de sexuella övergrepp som han sedan utsatte henne för. Dessutom hade hela händelseförloppet pågått under lång tid, från tidig kväll till morgonen därpå. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 150 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 11083/2014

208. 200 000 kronor

En kvinna våldtogs vid tre tillfällen av sin man i deras gemensamma bostad. Hovrätten dömde mannen för brotten och att betala ett vitsordat skadestånd till kvinnan med ett belopp för vardera brott. Efter en sammanvägd bedömning av brotten lämnade Brottsoffermyndigheten ersättning för kränkning med 200 000 kronor. Ärende 607/2018

209. 200 000 kronor

En 17-årig kvinna utsattes för våldtäkt och grov våldtäkt av två män under en och samma kväll. Kvinnan vad vid tillfället kraftigt berusad av alkohol som en av männen tillhandahållit. En av männen förde in sitt könsorgan i kvinnans mun. En stund senare genomförde den andra mannen ett samlag med henne. Senare på kvällen förgrep sig männen återigen på kvinnan genom att de genomförde var sitt samlag med henne medan den andre tittade på. Samtliga handlingar skedde mot kvinnans vilja. Hovrätten dömde männen för brotten. Den ena våldtäkten bedömes som grov för att det handlat om två gärningspersoner samt för att gärningen varit särskilt hänsynslös med hänsyn till målsägandens låga ålder. Skadeståndet för kränkning sattes till 200 000 kronor, varav 150 000 kronor skulle utges solidariskt av männen.

Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet.
Ärende 1718/2020

Våldtäkt, mindre grovt brott

210. 75 000 kronor

En kvinna utsattes för våldtäkt av en man. Hon låg och sov bredvid honom när han stack in två fingrar i hennes underliv. Han drog fingrarna fram och tillbaka några gånger innan kvinnan vaknade och sa åt honom att sluta. Han avbröt då direkt sitt handlande. Hovrätten bedömde brottet som mindre grovt och bestämde skadeståndet för kränkning till 75 000 kronor. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning med samma belopp.
Ärende 10277/2019

Oaktsam våldtäkt

Oaktsam våldtäkt är en brottsrubricering som infördes den 1 juli 2018. För att straffansvar ska föreligga krävs att gärningspersonen varit grovt oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte deltagit frivilligt. Högsta domstolen har i rättsfallet ”Skadestånd efter övernattningen” NJA 2019 s. 1064 fastställt schablonersättningen för kränkning vid medvetet oaktsam våldtäkt till 75 000 kronor. Schablonbeloppet för sveda och värk vid oaktsam våldtäkt fastställdes i samma dom till 10 000 kronor.

211. 75 000 kronor

En man genomförde samlag och andra sexuella handlingar jämförliga med samlag med en kvinna trots att hon inte deltog frivilligt. Tingsrätten ansåg att mannen varit medvetet oaktsam beträffande omständigheten att kvinnan inte deltog frivilligt och dömde honom för oaktsam våldtäkt. Han dömdes även att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kronor. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till 75 000 kronor i enlighet med Högsta domstolens avgörande i NJA 2019 s. 1064 (se ovan). Ärende 8822/2019

Försök till våldtäkt

Med utgångspunkt i att den schablonmässiga ersättningen för kränkning vid våldtäkt är 100 000 kronor lämnas normalt ersättning med halva beloppet vid försöksbrott. Omständigheterna i varje enskilt fall kan dock motivera både lägre och högre ersättning.

212. 30 000 kronor

En kvinna promenerade i en gångtunnel när en man kom i kapp henne och tacklade henne mot väggen. Mannen lade sin hand över kvinnans mun och försökte slita av henne byxorna. När kvinnan gjorde motstånd gav han henne ett slag över kinden med öppen hand. Kvinnan slet sig loss och sprang ut från tunneln. Ingen person kunde bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten fann det övervägande sannolikt att mannen haft uppsåt att försöka våldta kvinnan. Hon fick brottsskadeersättning med 30 000 kronor. Ärende 10799/2015

213. 50 000 kronor

En kvinna var på väg hem när hon överfölls av en man. Mannen tog tag i henne och förde henne till en kyrkogård där han lade ner henne på marken, satte sig på henne, höll fast hennes armar och drog upp hennes klänning. Han försökte föra in sitt könsorgan i hennes mun men avbröts av att andra personer kom till platsen och ingrep. Tingsrätten dömde mannen för försök till våldtäkt och att betala skadestånd för kränkning med 50 000 kronor. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 6394/2019

Sexuellt övergrepp

Sexuellt övergrepp är en ny brottsrubricering som infördes den 1 juli 2018 och som ersatte det dåvarande brottet sexuellt tvång. Som Brottsoffermyndigheten uppfattar skadeståndsrättslig praxis har det inte skett någon förändring av ersättningsnivåerna till följd av den nya rubriceringen. Myndigheten har endast haft ett ärende avseende sexuellt övergrepp vilket redovisas nedan. I avsaknad av ytterligare fall redovisas även ett ärende med den tidigare rubriceringen sexuellt tvång.

214. 40 000 kronor

En kvinna utsattes för sexuellt övergrepp. Hon var kraftigt berusad och fick hjälp av en man att ta sig hem. Mannen släpade in kvinnan i trapphuset där han stack in sin hand i hennes byxor och hade handen på hennes underliv. Efter några minuter tog mannen in kvinnan i ett utrymme där kvinnan vaknade av att mannen masserade hennes underliv. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt övergrepp då han utnyttjat att kvinnan befunnit sig i en särskilt utsatt situation på grund av berusning och sömn och därigenom haft begränsade möjligheter att freda sin sexuella integritet. Han dömdes även att betala 40 000 kronor för kränkning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Kvinnan fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp. Ärende 10504/2019

215. 50 000 kronor

En kvinna överförs av en man som knuffade omkull henne varefter han la sig på henne, tryckte ner henne mot marken och slickade henne i ansiktet samt tog henne våldsamt på bröstet och underlivet innanför kläderna. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt tvång och att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att det utdömda beloppet var lägre än vad som brukar utgå vid den typ av gärning som kvinnan utsatts för och beviljade henne ersättning med 50 000 kronor. Ärende 5729/2015

Sexuellt ofredande

216. Ingen ersättning

En kvinna fick sex sms med sexuella anspelningar från en okänd person. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann inte visat att kvinnan utsatts för en sådan allvarlig kränkning av den personliga integriteten att ersättning kunde lämnas. Ärende 6019/2010

217. Ingen ersättning

En kvinna stod i köket när en bil stannade utanför fönstret. En ung man klev ut, drog ner sina kalsonger och viftade med sitt könsorgan mot hennes håll. Mannen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann inte att kvinnan utsatts för en sådan allvarlig kränkning av den personliga integriteten att ersättning kunde lämnas. Ärende 7118/2015

218. 5 000 kronor

En kvinna ofredades sexuellt av en man genom att denne via sms och mms skickade meddelanden med sexuellt innehåll till henne, liksom en film där han onanerade. Gärningarna inträffade under två dagar. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med ett vitsordat belopp för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp som det utdömda, vilket var 5 000 kronor. Ärende 11883/2015

219. 5 000 kronor

En kvinna utsattes för sexuellt ofredande av en man när de befann sig i en tunnelbanevagn. Mannen vände sig mot henne, tog fram sitt könsorgan och onanerade inför henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 11887/2015

220. 5 000 kronor

En kvinna ofredades sexuellt av en man genom att han tog på hennes stjärt samtidigt som han berörde sitt eget könsorgan utanpå kläderna. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 7172/2019

221. 7 000 kronor

En kvinna ofredades sexuellt av en man vid flera tillfällen under en månads tid. Han befann sig på sin balkong där han blottade sig och onanerade inför henne. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 7 000 kronor för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 1786/2013

222. 10 000 kronor

En man var på väg till sitt arbete då han mötte en annan man som blottade sig för honom. Blottaren kom sedan fram till mannen och drog sin ena hand över hans ansikte så att sperma hamnade i ansiktet. Ingen person kunde bindas till brottet. Den drabbade mannen fick brottskadeersättning för kränkning med 10 000 kronor. Ärende 9709/2010

223. 10 000 kronor

En kvinna befann sig på en restaurang. En man förde in sin ena hand under hennes kjol och berörde hennes underliv. Det medförde smärta och blånader.

Hovrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med det utdömda beloppet. Ärende 543/2013

224. 15 000 kronor

En kvinna utsattes för sexuellt ofredande av en man. Mannen fällde ner henne på marken, satte sig på henne och höll fast henne varefter han rörde sitt skrev mot hennes ansikte dock utan att det vidrörde henne. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med det beloppet. Ärende 1058/2016

225. 20 000 kronor

En kvinna ofredades sexuellt av en massör som under en behandling upprepade gånger vidrörde hennes underliv samt smekte hennes bröst. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 5831/2015

226. 20 000 kronor

En kvinna ofredades sexuellt av en man genom att han gick in i det tält där hon befann sig, tog på hennes bröst och underliv utanpå kläderna, försökte kyssa henne samt höll fast henne. När hon försökte fly från tältet hindrade han henne genom att ta bort hennes händer från tältöppningen samt höll för hennes mun så att hon inte kunde skrika. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 9784/2016

Grovt koppleri

227. 40 000 kronor

En kvinna reste till Sverige för att ägna sig åt prostitution. Hon fick hjälp av en man som rekryterade och transporterade henne. Det var kvinnan själv som hade kontakt med kunder och hon bestämde själv vilka sexuella tjänster som hon skulle utföra. Däremot påverkade mannen, som var den som styrde prostitutionsverksamheten, henne att arbeta mycket och tjäna

mycket pengar, samtidigt som han förespeglade henne att de pengar hon tjänade skulle användas för deras gemensamma framtid. Genom att använda känslomässiga påtryckningar förmådde mannen henne att överlämna i stort sett alla sina intjänade pengar till honom. Prostitutionsverksamheten pågick under cirka tio månader. Hovrätten dömde mannen för grovt koppleri. Domstolen uttalade i skadeståndsdelen att mannen utövade påtryckningar på kvinnan att sälja sexuella tjänster i stor omfattning och att det varit fråga om ett människohandelsliknande agerande, och att koppleribrottet därför innehållit sådana moment som inneburit en allvarlig integritetskränkning av kvinnan som berättigade henne till kränkingsersättning. Hovrätten bestämde ersättningen till 40 000 kronor. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 1466/2018

228. 60 000 kronor

En kvinna utsattes för grovt koppleri av en man som hon hade ett förhållande med. Under cirka fyra och en halv månad främjade mannen att kvinnan hade ett mycket stort antal tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning. Mannen tillhandahöll sin bostad för genomförandet av vissa sexköp, skjutsade kvinnan till olika platser där hon sålde sexuella tjänster, bokade och betalade för olika hotellrum där hon sålde sexuella tjänster samt inkasserade och tillägnade sig merparten av de pengar som kvinnan fick. Kvinnan var beroende av mannen för mat och husrum. Hon utvecklade med tiden ett alkoholberoende och mannen stod för inköp av relativt stora mängder alkohol. Vid något tillfälle finansierade han även inköp av narkotika till kvinnan. Han kontrollerade henne också genom att spela in telefonsamtal och filma henne i hemmet. Mannen utsatte även kvinnan för våld vid två tillfällen och uttryckte sig nedsättande till henne. Hovrätten dömde mannen för grovt koppleri, två fall av misshandel och ofredande samt att betala skadestånd till kvinnan med ett sammanvägt belopp på 60 000 kronor för kränkning. I skadeståndsdelen anförde domstolen att mannen hänsynslöst utnyttjat kvinnan genom att han under tiden som han bodde tillsammans med henne dels utövade påtryckningar mot henne för att prostituera sig, dels misshandlat henne. Även om prostitutionen inledningsvis varit frivillig från kvinnans sida var det enligt hovrätten tydligt att mannen haft del i att verksamheten blev så pass omfattande som den blev. Hovrätten fann att hänsynslösheten varit så allvarlig att den utgjort en allvarlig kränkning av kvinnans integritet. Kvinnan fick brottskadeersättning med samma belopp som det utdömda. Ärende 4210/2017

Sexualbrott mot barn

Våldtäkt och grov våldtäkt mot barn

Vid våldtäkt mot barn lämnas ersättning för kränkning med belopp om 100 000 kronor och uppåt. Om det har förekommit våld eller tvång i samband med brottet lämnas ersättning normalt med 125 000 kronor. Vid ytterligare försvårande omständigheter kan ersättning beviljas med ännu högre belopp. Vid bedömningen av ersättningens storlek tas hänsyn till bland annat barnets ålder samt om brottet begåtts av en person som barnet borde kunna känna tillit och trygghet till, exempelvis en förälder eller styvförälder. När en gärning bedömts som grov våldtäkt mot barn är utgångspunkten 150 000 kronor.

Utöver ersättning för kränkning har det utsatta barnet regelmässigt också rätt till ersättning för sveda och värk med de schablonbelopp som redovisas på sidorna 13–14.

229. 100 000 kronor

En 13-årig flicka utsattes för våldtäkt mot barn genom att en ung man hade samlag med henne. Hovrätten dömde mannen för våldtäkt mot barn och att betala skadestånd med 100 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4185/2019

230. 125 000 kronor

En 14-årig flicka utsattes för våldtäkt mot barn av en 18-årig man. Medan flickan sa nej och försökte knuffa bort mannen tog han ett grepp om hennes haka, tryckte ner henne i sängen, drog av henne byxorna och betvingade henne med sin kroppstyngd medan han genomförde ett samlag och penetrerade hennes slida med ett finger. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 125 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 8274/2019

231. 125 000 kronor

En 14-årig pojke utsattes för våldtäkt mot barn av en man. Mannen berörde pojkens könsorgan varvid pojken ropade på hjälp. Mannen tog då ett grepp med handen runt pojkens mun och täppte till den, drog ner honom på golvet och höll fast honom. När pojken senare satte sig upp, blockerade mannen vägen och förde sitt könsorgan mot och in i pojkens mun. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till pojken med 70 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten ansåg att pojken hade rätt till ersättning med 125 000 kronor och bestämde ersättningen till detta belopp. Ärende 1814/2013

232. 150 000 kronor

En 13-årig flicka utsattes för grov våldtäkt mot barn och grovt utnyttjande av barn för sexuell posering. En man tvingade flickan via internet, genom allvarliga hot mot henne och närstående, att utföra eller utstå handlingar av sexuell karaktär. Bland annat tvingade mannen henne att smeka sig själv och utföra en sexuell handling med en hund. Hovrätten dömde mannen för brotten och att betala skadestånd till flickan med 150 000 kronor för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 10315/2018

233. 200 000 kronor

En flicka utsattes för två fall av våldtäkt mot barn och fem fall av sexuellt övergrepp mot barn av sin morbror när hon var 8–12 år. Våldtäkterna bestod i att mannen slickade på flickans underliv och förde in ett finger i hennes könsorgan. Han förmådde henne även att onanera åt honom samt slicka på hans penis, lade sig bredvid henne och juckade mot hennes underliv samt tryckte sin penis mot hennes underliv. Vid ett tillfälle försökte han stoppa in sitt könsorgan när hon hade trosor på sig. Hovrätten dömde mannen för brotten och att betala skadestånd till flickan med 200 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 5019/2017

234. 250 000 kronor

En flicka utsattes för två fall av grov våldtäkt mot barn av sin styvpappa. När flickan var två respektive sex år genomförde mannen sexuella handlingar med henne som var jämförliga med samlag. Han filmade och fotograferade också övergreppen. Hovrätten dömde mannen för grov våldtäkt mot barn och grovt barnpornografibrott och att betala skadestånd med 250 000 kronor för

kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp.
Ärende 11204/2016

235. 300 000 kronor

En sexårig flicka, bosatt i ett annat land, utsattes för fyra fall av grov våldtäkt mot barn under cirka fem månaders tid av en svensk man via internet. Mannen förmådde två vuxna i flickans närhet att genomföra grova sexuella övergrepp på flickan och livestreama övergreppen. Övergreppen bestod bland annat i att de vuxna utförde orala samlag på flickan och förde in fingrar i hennes underliv. Vid två av tillfällena tryckte en av dem sitt könsorgan mot flickans underliv och fick utlösning på hennes ansikte och kropp. Flickan tvingades även att utföra orala samlag på de vuxna och onanera åt dem. Två av övergreppen var särskilt allvarliga, varav ett pågick i cirka en timme. Hovrätten dömde den svenske mannen för brotten. Flickan förde inte någon skadeståndstalan i målet. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning med 300 000 kronor för kränkning. Vid bedömningen av ersättningens storlek beaktade myndigheten flickans låga ålder, det utdragna händelseförloppet, att övergrepp skett i hennes hem och till viss del utförts av närstående till henne, att övergrepp skett mot betalning, att det varit fler än en som förgripit sig på henne samt att övergreppen filmats och sparats vilket gör att det finns risk att det kan komma att spridas.
Ärende 1408/2019

236. 300 000 kronor

En pojke utsattes för våldtäkt mot barn av sin pappa vid tre tillfällen genom att pappan utförde oralt samlag på honom. Pojken utsattes även för grovt sexuellt övergrepp mot barn vid upprepade tillfällen, i huvudsak genom att pappan onanerade på pojken eller förmådde pojken att onanera åt honom. Pappan skildrade övergreppen i pornografisk bild och film. Pojken var vid övergreppen mellan knappt tre till dryga nio år. Tingsrätten dömde pappan för brotten och att betala ett medgivet skadestånd till pojken med ett belopp för vardera brott. Efter en sammanvägd bedömning av brottsligheten lämnade Brottsoffermyndigheten ersättning med 300 000 kronor för kränkning. Ärende 5498/2020

237. 350 000 kronor

En pojke utsattes under en period om cirka tre och ett halvt år för ett fall av grov våldtäkt mot barn, ett tiotal våldtäkter mot barn, ett tiotal sexuella övergrepp mot barn och barnpornografibrott av en man som han var släkt

med. Pojken var vid övergreppen mellan drygt 11 och 15 år. Övergreppen bestod bland annat av att mannen genomförde orala och anala samlag med pojken. Vid ett tillfälle var pojken under en del av gärningen bakbunden till händer och fötter och gärningen filmades. Mannen dömdes för brotten och att betala skadestånd till pojken med 250 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att pojken hade rätt till högre ersättning än vad domstolen dömt ut. Myndigheten gjorde, liksom domstolen, en sammanvägd bedömning av brottsligheten och anförde att hänsyn ska tas till hur många övergrepp barnet blivit utsatt för, under hur lång tidsperiod samt övergreppens innehåll. Enligt myndigheten ska sammanvägningen ge ett rimligt resultat och inte få som konsekvens att barnet till synes inte får någon ersättning alls för de sista övergreppen. Brottsoffermyndigheten fann att skälig ersättning för den samlade brottsligheten är 350 000 kronor. Ärende 6881/2020

238. 400 000 kronor

En 14-årig pojke utsattes vid flera tillfällen för grov våldtäkt mot barn av en man som var hans fotbollstränare. De sexuella handlingarna pågick under cirka ett år och bestod framför allt i orala och anala samlag. Tingsrätten dömdes mannen för brotten, som bedömdes som grova med hänsyn till att det varit fråga om upprepade systematiska övergrepp som pågått under en längre tid, att mannen hotat med att sprida en film föreställande deras sexuella aktiviteter om pojken inte accepterade att delta i sexuella aktiviteter med honom framöver, samt att mannen i egenskap av fotbollstränare för pojken utnyttjat sin ställning och missbrukat ett särskilt förtroende. Mannen dömdes att betala skadestånd för kränkning med 400 000 kronor. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 7609/2017

239. 500 000 kronor

En flicka utsattes under drygt två års tid av sin styvpappa för upprepade fall av grov våldtäkt mot barn och vid ett tillfälle försök till sådant brott. Flickan var vid tiden för brotten fem till sju år. Övergreppen bestod framför allt i vaginala samlag. Hovrätten dömdes mannen för brotten och att betala skadestånd till flickan med 500 000 kronor för kränkning. I skadeståndsdelen beaktade hovrätten att flickan saknat förmåga att värja sig samt den oro och otrygghet som mannens återkommande angrepp måste ha inneburit för henne. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 9635/2017

240. 600 000 kronor

En flicka utsattes för grova sexualbrott av en man under drygt två års tid när hon var 11–13 år. Vid i vart fall 37 tillfällen tvingade mannen med våld till sig vaginala samlag och andra sexuella handlingar jämförliga med samlag. Våldet bestod i att mannen höll fast flickan, tilldelade henne slag mot huvudet och kroppen, tryckte ner henne och tog stryppgrepp på henne varvid hon vid vissa tillfällen fick andningssvårigheter. Vid ett stort antal tillfällen utsatte han henne även för andra sexuella handlingar som bestod i att han ställde sig bakom flickan, höll fast henne och med kläder emellan gjorde samlagsrörelser med sitt underliv mot hennes rumpa och underliv. Han ofredade henne också vid ett stort antal tillfällen genom att beröra henne sexuellt på benen, bröstet, rumpen och underlivet, samt göra uttalanden som var ägnade att kränka hennes sexuella integritet. Utöver detta utsatte mannen flickan för våld vid två tillfällen i syfte att hindra henne från att polisanmäla övergreppen. Vid ett tillfälle hotade han henne genom att uttala att han skulle skära huvudet av hennes katt, varefter han gick ut i köket och slipade en kniv. Tingsrätten dömde mannen för grov våldtäkt mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn, sexuellt ofredande, övergrepp i rättsak samt olaga hot. Våldtäkterna och de sexuella övergreppen mot flickan bedömdes som grova brott på grund av att mannen använt våld, att samlagen varit oskyddade och inneburit en risk för att flickan skulle bli gravid, samt att han utfört gärningarna på ett systematiskt sätt och trots att han insett att flickan mätte så dåligt på grund av övergreppen att hon övervägde att ta sitt liv. Mannen dömdes även att betala ett medgivet skadestånd till flickan. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med samma belopp som domstolen dömt ut, vilket var 600 000 kronor. Ärende 673/2019

Sexuellt utnyttjande av barn

Vid bedömningen av rätten till ersättning och dess nivå vid sexuellt utnyttjande av barn beaktar Brottsoffermyndigheten bland annat skillnaden i ålder och mognad mellan barnet och gärningspersonen, deras relation, barnets ålder och graden av ömsesidighet. I rättsfallet NJA 2013 s. 569 fann Högsta domstolen att omständigheterna var sådana att en 13-årig flicka inte hade rätt till skadestånd för kränkning vid brottet sexuellt utnyttjande av barn, som hon utsatts för av två 15-åriga pojkar. Domstolen beaktade vid sin bedömning att de sexuella handlingarna varit frivilliga och ömsesidiga samt att ålderskillnaden mellan pojkarna och flickan var förhållandevis ringa.

241. Ingen ersättning

En flicka, 13 år och sju månader, utnyttjades sexuellt av en två år äldre pojke som genomförde sexuella handlingar jämförbara med samlag med henne. Samvaron var frivillig och ömsesidig. Hovrätten dömde pojken för sexuellt utnyttjande av barn men ogillade flickans yrkande om skadestånd för kränkning. I skadeståndsdelen anförde hovrätten att åldersskillnaden mellan pojken och flickan varit förhållandevis ringa och det saknades enligt domstolen anledning att anta att skillnaden i mognad varit särskilt påtaglig. Flickan ansågs därmed inte ha haft sådana särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet gentemot pojken att kränkningarna skulle anses allvarliga. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning och avslög hennes ansökan om brottsskadeersättning. Ärende 2464/2018

242. 25 000 kronor

En 13-årig flicka utnyttjades sexuellt av en pojke som var cirka 16 och ett halvt år. De hade känt varandra i tre månader. Pojken genomförde två anala samlag med flickan med en veckas mellanrum. Händelserna var inte föremål för någon planering och det var pojken som tog initiativ till samlagen. Det var också han som föreslog att de skulle ha anala samlag, men annat framkom inte än att det skett frivilligt från båda parter. Tingsrätten dömde pojken för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 5187/2017

243. 25 000 kronor

En 14-årig flicka utnyttjades sexuellt av en 21-årig man som genomförde ett samlag med henne. Hovrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd till flickan med 25 000 kronor för kränkning. Vid bedömningen av brottets straffvärde beaktade hovrätten bland annat den relativt stora åldersskillnaden mellan flickan och mannen. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp som hovrätten dömt ut. Ärende 9343/2018

244. 50 000 kronor

En flicka som var 13 år och nio månader utnyttjades av en 15-årig pojke som genomförde ett samlag med henne. Hovrätten dömde pojken för sexuellt utnyttjande av barn och att betala skadestånd för kränkning med 50 000 kronor. Hovrätten anförde i sina domskäl att flickan inte varit särskilt nära åldern för sexuellt självbestämmande, att det inte förelegat någon

känslomässig relation mellan parterna samt att pojken utövade otillbörlig påverkan mot henne genom att han utfäst betalning för samlaget och filmat samlaget i hemlighet. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp som hovrätten dömt ut. Ärende 4810/2017

Sexuellt övergrepp mot barn

245. 20 000 kronor

En flicka utsattes för sexuellt övergrepp av en man vid ett tillfälle när hon var elva eller tolv år. Brottet bestod i att mannen berörde hennes könsorgan utanpå och innanför trosorna. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 4812/2018

246. 20 000 kronor

En tioårig flicka utsattes för sexuellt övergrepp av en man. Mannen förmådde henne att beröra hans könsorgan och onanera åt honom. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 20 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4340/2016

247. 30 000 kronor

En nioårig pojke utsattes för sexualbrott vid två tillfällen av en ung man genom att denne berörde pojkens könsorgan och onanerade på honom. Mannen dömdes för sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till pojken med 30 000 kronor för kränkning. Pojken fick brottskadeersättning för kränkning med samma belopp. Ärende 12117/2014

248. 30 000 kronor

En 13-årig flicka utsattes för brott av en man som hon kom i kontakt med via internet. Mannen förmådde henne att ta bilder på sig själv när hon penetrerade sitt kön och anus med fingrarna och sedan skicka bilderna till honom. Han fick henne även att utföra och medverka i sexuell posering genom att förmå henne att ta bilder på sitt nakna kön, sitt ena nakna bröst, sin nakna stjärt och anus, och därefter skicka över bilderna till honom. Han skrev även sexuella ord och meningar med sexuell innebörd till henne. Hovrätten

dömde mannen för sexuellt övergrepp mot barn, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, försök till sådant brott, barnpornografibrott samt sexuellt ofredande. Han dömdes även att betala skadestånd med ett medgivet belopp för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning för kränkning med samma belopp som det utdömda, vilket var 30 000 kronor. Ärende 10470/2017

249. 50 000 kronor

En åttaårig flicka utsattes för sexuellt övergrepp mot barn av en man. Brottet bestod i att mannen vid fyra till fem tillfällen berörde flickan sexuellt genom att stoppa sin ena hand innanför hennes kläder och sedan fingra och smeka hennes nakna underliv. Tingsrätten dömdes mannen för brotten och att betala skadestånd med 50 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 7534/2016

250. 75 000 kronor

En ettårig flicka utsattes för brott av sin pappa genom att han placerade sitt könsorgan mot hennes nakna underliv/skinkor samtidigt som han filmade övergreppet. Mannen dömdes för grovt sexuellt övergrepp mot barn, utnyttjande av barn för sexuell posering och barnpornografibrott samt att betala skadestånd med 75 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4683/2018

251. 75 000 kronor

En tioårig flicka utsattes för sexualbrott av en man som hennes mamma hade ett förhållande med. Brottsligheten skedde vid tio tillfällen under cirka ett halvårs tid genom att mannen berörde flickans könsorgan med sina händer. Mannen dömdes för grovt sexuellt övergrepp mot barn och att betala skadestånd till flickan med 75 000 kronor. Flickan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet. Ärende 10730/2015

252. 100 000 kronor

En sjuårig pojke utsattes för flera fall av grovt sexuellt övergrepp mot barn av en man under cirka två och ett halvt års tid. Övergreppen bestod i att mannen berörde pojkens penis vid ett stort antal tillfällen. Hovrätten dömdes mannen för brotten och att betala skadestånd med 100 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 989/2019

Utnyttjande av barn för sexuell posering

253. Ingen ersättning

En 14-årig flicka kom i kontakt med en man via internet. Han försökte förmå henne att ta en bild av sig själv när hon var lättklädd och därefter skicka bilden till honom. Flickan tog dock aldrig någon bild. Tingsrätten dömde mannen för försök till utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att flickan inte hade rätt till brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. För att ersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadelidandes personliga integritet. Gärningspersonen gick med på att betala det utdömda beloppet för kränkning. Det innebär att domstolen inte har prövat om flickan har utsatts för en allvarlig kränkning. Brottsoffermyndigheten måste däremot alltid göra en egen bedömning av om ersättning för kränkning kan lämnas. Även om situationen varit obehaglig för flickan anser myndigheten inte att hon i skadeståndsrättslig mening varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas. Ärende 5189/2017

254. 5 000 kronor

En tioårig flicka förmåddes att posera sexuellt via internet. En man fick henne att filma när hon klädde av sig samt att skicka filmen i realtid till mannen över internet. Inledningsvis klädde hon av sig så att hon stod iförd enbart bikini. Därefter förmåddes hon att ta av sig överdelen och blotta sina bröst. Tingsrätten dömde mannen för utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp som det utdömda, vilket var 5 000 kronor. Ärende 5431/2019

255. 10 000 kronor

En 15-årig flicka förmåddes av en man att vid i vart fall två tillfällen posera via webbkamera när hon onanerade. Mannen gjorde även uttalanden av sexuell innebörd. Hovrätten dömde mannen för grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande samt att betala skadestånd till flickan med 10 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 2841/2016

256. 20 000 kronor

En tolvårig flicka förmåddes under cirka tre veckors tid att skicka flera bilder på sig själv av sexuell karaktär till en man, bland annat ett foto där flickan penetrerade sig själv med fingrarna. Tingsrätten dömde mannen för grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala skadestånd till flickan med 20 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 2686/2016

257. 25 000 kronor

En 15-årig flicka utsattes för brott av en man som hon kommit i kontakt med via internet. Mannen förmådde henne vid åtta tillfällen under en dryg månads tid att visa sig lättklädd och naken framför en webbkamera. Vid fyra av dessa tillfällen förmådde han henne även att onanera. Mannen ofredade henne också sexuellt genom att skicka meddelanden av sexuell karaktär till henne samt skicka bilder på sig själv i kalsonger. Hovrätten dömde mannen för grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande samt att betala skadestånd till flickan med 25 000 kronor för kränkning, varav 20 000 kronor för poseringsbrotten och 5 000 kronor för det sexuella ofredandet. Av hovrättens domskäl framgick att kontakten mellan mannen och flickan varit mycket intensiv och att mannen hotat att sprida bilder på flickan när hon velat dra sig ur och inte ha mer kontakt. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det belopp som hovrätten dömt ut. Ärende 7004/2017

258. 25 000 kronor

En 15-årig flicka förmåddes vid upprepade tillfällen under cirka ett och ett halvt års tid att skicka bilder av sin nakna eller lättklädda kropp och sitt nakna underliv till en man. Hovrätten dömde mannen för utnyttjande av barn för sexuell posering och att betala skadestånd med 25 000 kronor för kränkning. Vid bedömningen av kränkningens storlek beaktades att det varit fråga om ett stort antal brott. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 9421/2018

259. 50 000 kronor

En 15-årig flicka förmåddes av en man att utföra sexuell posering via internet vid upprepade tillfällen under drygt två månaders tid. Mannen förmådde flickan att vid ett stort antal tillfällen onanera framför en webbkamera samt vid ett flertal tillfällen föra upp olika föremål såsom nässpray och deodoranter i underlivet. Han försökte även förmå henne att onanera samt

ha samlag framför webbkameran. Mannen dömdes för grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, försök till sådant brott och sexuellt ofredande samt att betala skadestånd för kränkning med 50 000 kronor. Tingsrätten anförde i skadeståndsdelen att flickan vid den i åtalet aktuella tidpunkten var nyss fyllda 15 år och att det närmast var en sinkadus att gärningarna blev att bedöma som poseringsbrott och inte grova sexuella övergrepp mot barn. Domen fastställdes av hovrätten. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp som det utdömda. Ärende 158/2018

Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling

260. Ingen ersättning

En 15-årig flicka satt i en taxibil när den manlige chauffören försökte köpa sexuella tjänster av henne. Tingsrätten dömde mannen för försök till köp av sexuell handling av barn och att betala ett vitsordat skadestånd till flickan för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att hon inte hade utsatts för en sådan allvarlig kränkning att hon hade rätt till ersättning. Ärende 2121/2012

261. 10 000 kronor

En 15-årig flicka tvingades mot ersättning att tåla sexuella handlingar av en man. Handlingarna bestod i att mannen förmådde flickan att visa bröstet varefter han vidrörde dem, pussade henne på kroppen samt drog en hand över hennes underliv flera gånger. Tingsrätten dömde mannen för den då gällande rubriceringen köp av sexuell handling av barn och att betala skadestånd med 10 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 373/2018

Sexuellt ofredande

262. Ingen ersättning

En 14-årig flicka ofredades sexuellt av en man som berörde hennes stjärt. Tingsrätten dömde mannen för brottet men ogillade yrkandet om ersättning för kränkning med motiveringen att gärningen inte inneburit en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Vid bedömningen

beaktade domstolen att mannen inte sagt något av sexuell karaktär, att beröringen varit tämligen kortvarig och utanpå flickans kläder, att mannen inte hållit fast henne och att hon inte befunnit sig i någon utsatt situation. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning. Ärende 660/2018

263. Ingen ersättning

En okänd person skickade meddelanden av sexuell natur till en elvaårig flickas Snapchatkonto. Polisen lade ned förundersökningen på grund av uteblivet spaningsresultat. Brottsoffermyndigheten fann inte att gärningen utgjort en så allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Ärende 2751/2019

264. 5 000 kronor

En 16-årig flicka ofredades sexuellt av sin mammas sambo genom att han skickade sms och meddelanden via Facebook med sexuellt innehåll. Mannen godkände ett utfärdat strafföreläggande. Flickan fick brottsskadeersättning med 5 000 kronor för kränkning. Ärende 10646/2015

265. 5 000 kronor

En sexårig pojke ofredades sexuellt av en man genom att denne tog på pojkens könsorgan utanpå byxorna. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till pojken med 5 000 kronor för kränkning. Pojken fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 568/2016

266. 7 000 kronor

En 13-årig flicka ofredades sexuellt av en man genom att han blottade sig för flickan och ställde frågor av sexuell karaktär till henne. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten lämnade brottsskadeersättning för kränkning med 7 000 kronor. Ärende 2487/2016

267. 10 000 kronor

En 13-årig flicka ofredades sexuellt av en man under en bussfärd. Mannen som satt på sätet bredvid henne tog henne på låret och mellan benen och på könsorganet utanpå hennes kläder. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med 10 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 11716/2017

268. 10 000 kronor

En 16-årig flicka ofredades sexuellt av en man. Han skickade ett tjugotal sms med sexuella anspelningar till hennes mobiltelefon samt filmsekvenser och fotografier med sexuellt innehåll. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det beloppet. Ärende 3133/2013

269. 20 000 kronor

En sjuårig flicka ofredades sexuellt av sin pappa genom att han vid några tillfällen under en helg förde in sin hand innanför hennes trosor och berörde henne på rumpen, rörde henne på armarna och överkroppen samt lade sitt ben över henne några gånger. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till flickan med 20 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med samma belopp. Ärende 9474/2018

270. 30 000 kronor

En tolvårig flicka ofredades sexuellt av en man vid fyra tillfällen. Mannen tog på flickans bröst, rumpa och underliv. Hovrätten dömde mannen för brotten och att betala skadestånd med 30 000 kronor för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 10437/2018

271. 50 000 kronor

En flicka som var 10–12 år ofredades vid flera tillfällen under två år och åtta månaders tid av en äldre man som stod henne nära. Vid ett tiotal tillfällen kysste mannen flickan. Vid minst fem tillfällen försökte han förmå henne att beröra hans blottade penis genom att han tog tag i hennes hand och förde den mot sin penis varvid flickan vid i vart fall ett tillfälle berörde den. Vid i vart fall ett tillfälle vidrörde mannen flickans underliv. Vid ett tiotal tillfällen spelade mannen och flickan kläd poker tills någon av dem klätt av sig naken. Tingsrätten dömde mannen för sexuellt ofredande och att betala skadestånd till flickan med 50 000 kronor för kränkning. Flickan fick brottsskadeersättning med det utdömda beloppet. Ärende 11585/2014

Barnpornografibrott

Barnpornografibrottet är placerat i 16 kap. brottsbalken om brott mot allmän ordning och är därmed inte ett sexualbrott i brottsbalkens mening, även om kopplingen till sexualbrott mot barn är tydlig. Brottet har dubbla skyddsobjekt och syftar till att skydda både det avbildade barnet och barn i allmänhet från att kränkas.¹⁴

Barn som avbildas i barnpornografiskt material kan ha rätt till skadestånd för den kränkning brottet inneburit. Enbart innehav av sådant material anses dock i regel inte grunda rätt till skadestånd.¹⁵ Den som skildrar ett barn i pornografisk bild gör sig ofta inte bara skyldig till barnpornografibrott utan också till ett sexualbrott enligt 6 kap. brottsbalken. Som exempel kan nämnas sexuellt övergrepp mot barn och utnyttjande av barn för sexuell posering. Enligt Brottsoffermyndighetens uppfattning bör ersättning för kränkning i en sådan situation lämnas enbart för sexualbrottet, under förutsättning att sexualbrottet och barnpornografibrottet utgör samma gärning. Oavsett om den straffbara handlingen faller in under ett eller två straffstadganden i brottsbalken är kränkningen för det enskilda barnet ändock densamma.

Nedan redovisas ett ärende där brottsskadeersättning lämnats för barnpornografibrott. Värt att notera är att gärningen begicks innan lagstiftningen om kränkande fotografering infördes.

272. 15 000 kronor

En man filmade vid ett antal tillfällen en flicka med dold kamera i ett badrum när hon var naken, och skildrade henne därvid i pornografisk bild. Flickan var 8–12 år under den aktuella perioden. Tingsrätten dömde mannen för barnpornografibrott och att betala skadestånd till flickan med 15 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp.

Ärende 5575/2014

¹⁴ SOU 2007:54 s. 153.

¹⁵ A.a. s. 330 f.

Egenmäktighet med barn

Brottet avser obehöriga ingrepp i eller missbruk av vårdnaden om eller vården av barn som är under 15 år. Gärningen innebär alltså principiellt sett en kränkning av själva vårdnadsrätten och inte av någon person. Ett handlande som är att bedöma som egenmäktighet med barn kan dock innehålla moment som gör att brottet även innefattar en kränkning av barnets integritet. Det kan handla om att barnet ryckts upp ur sin invanda miljö och under lång tid inte haft någon kontakt med vårdnadshavaren. Brottet kan då anses ha riktats mot barnets frihet och frid och inneburi en allvarlig kränkning av barnets personliga integritet. När Brottsoffermyndigheten bestämmer kränkningens storlek vid en sådan frihets- och fridskränkning tillämpar myndigheten ett schablonbelopp på 25 000 kronor. Det kan bli aktuellt med högre belopp om det finns försvårande omständigheter, men också lägre belopp kan komma ifråga. En helhetsbedömning ska göras i varje enskilt fall. Den förälder vars vårdnadsrätt blivit kränkt har normalt inte rätt till ersättning för kränkning. Denne kan däremot ha rätt till ersättning för eventuell personskada som uppkommit på grund av brottet.

273. Ingen ersättning

Förälder

Mamman till ett barn ansökte om brottsskadeersättning för kränkning efter att pappan tagit med sig barnet till Kosovo. Åklagaren lade ned förundersökningen eftersom den misstänkte lämnat landet och inte förväntades återvända. Brottsoffermyndigheten avslag mammans ansökan med motiveringen att mannens agerande i objektiv mening inte hade inneburi något sådant intrång i kvinnans personliga integritet eller annat ofredande som krävs för att ersättning för kränkning ska kunna lämnas. Ärende 6412/2010

274. Ingen ersättning

Barn

En tvåårig flicka hämtades av sin pappa på den förskola där hon gick. Pappan sa till personalen att han skulle hämta flickan och tog med sig henne till sin syster i en annan stad. Efter ett och ett halvt dygn kunde flickan

återförenas med sin mamma. Tingsrätten dömde pappan för egenmäktighet med barn men ogillade barnets yrkande om skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade inte någon brottskadeersättning till barnet. Ärende 6866/2010

275. 10 000 kronor **Barn**

Pappan till en ettårig flicka skilde henne från sin mamma. Han tog flickan från förskolan, lämnade därefter landet och hade henne hos sig till dess polisen grep honom efter drygt tre veckor. Tingsrätten dömde pappan för egenmäktighet med barn, grovt brott, och att betala skadestånd till flickan med 10 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen för kränkning till samma belopp. Ärende 6101/2015

276. 25 000 kronor **Barn**

En tvåårig flicka fördes olovligen till Iran av sin mamma där hon hölls kvar i drygt ett år. Hovrätten dömde mamman för egenmäktighet med barn, grovt brott, och att betala skadestånd till barnet med 25 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 824/2015

277. 35 000 kronor **Barn**

En treårig pojkes pappa tog med sig honom och hans syskon till Turkiet där han höll kvar dem i cirka tre år. Under tiden i Turkiet flyttade de flera gånger. Tingsrätten dömde pappan för egenmäktighet med barn, grovt brott, och att betala skadestånd till pojken med 35 000 kronor för kränkning. Tingsrätten anförde i domskälen att kränkningen för barnen varit stor med tanke på framför allt den långa tid det varit fråga om under barnens uppväxt men också de flera och nya uppbrott som blivit en följd av att pappan avvek med dem på nytt. Domen fastställdes av hovrätten. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 4808/2016

278. 50 000 kronor **Barn**

En man tog med sig sin tvååriga son till Irak och höll honom kvar där under minst sex års tid. Under tiden pojken var frånskild från sin mamma tilldömdes hon ensam vårdnad om honom. Vid tiden för huvudförhandlingen i brottmålet hade pojken fortfarande inte återförenats med sin mamma. Tingsrätten dömde pappan för egenmäktighet med barn, grovt brott. Vid bedömningen av brottets rubricering anförde tingsrätten bland annat att pappan ryckt upp sonen från sin invanda miljö och fört

honom till ett främmande land med ett mycket begränsat rättsligt samarbete med Sverige och där det allmänna säkerhetsläget får betraktas som mycket instabil. I skadeståndsdelen beaktade domstolen att sonen skilts från sin mamma under åtskilliga år och överhuvudtaget inte haft någon kontakt med henne. Ersättningen för kränkning bestämdes till 50 000 kronor. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 6516/2017

Rån i arbetet

Rån mot butiker, banker och liknande

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av kränkningsersättningens storlek vid denna typ av rån är:

- typ av hot,
- fysisk närhet till rånaren,
- grad av våld som används samt
- hur lång tid rånet pågår.

De nivåer som utkristalliserats i skadeståndsrättslig praxis och som fortfarande gäller kan i grova drag beskrivas på följande sätt.

Ingen ersättning. Personen är inte i den lokal där rånet inträffar eller omfattas inte av något hot, vare sig direkt eller indirekt, och har möjlighet att lämna platsen utan att det uppmärksammas av rånaren.

5 000 kronor. Personen är närvarande i den lokal där rånet sker och omfattas indirekt av rånarens hot eller kan inte lämna platsen utan att riskera att utsättas för hot.

10 000–12 000 kronor. Personen är utsatt för direkt väpnat hot.

15 000 kronor. Personen är utsatt för direkt väpnat hot och blir fysiskt berörd av rånaren eller hans vapen. Denna nivå rymmer visst mindre allvarligt våld samt den omständigheten att rånoffret tvingas ner på golvet eller tvingas utföra enklare uppgifter.

20 000 kronor och därutöver. Personen är utsatt för direkt väpnat hot och utsätts för mer betydande våld, tvingas utföra mer omfattande uppgifter, skiljs från sina arbetskamrater, binds, blir inlåst eller liknande. Även avlossande av skott innebär objektivt sett en skärpning av hotsituationen och därmed en högre grad av kränkning.

279. Ingen ersättning

En kvinna arbetade i en butik när en man rånade hennes kollega som befann sig vid kassadisken. Kvinnan befann sig i den bakre delen av butiken och kunde se rånaren komma in i butiken och skrika något som hon inte uppfattade. Mannen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten avlog kvinnans ansökan om ersättning för kränkning. Eftersom hon inte utsatts för något direkt eller indirekt hot av gärningspersonen ansågs hon inte ha utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Ärende 10862/2014

280. 5 000 kronor

En man befann sig på toaletten på den bank där han arbetade. När han öppnade toalettdörren hörde han en smäll. Han såg en maskerad person och förstod att det var ett rån. Han stannade på toaletten och kikade ut genom en dörrspringa. När han inte såg rånarna tog han sig fram till larmet som han aktiverade. Han lade sig sedan ner på golvet intill en kopieringsmaskin. Han såg hur rånarna tog pengar genom hot mot hans kollegor. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten gav mannen brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. Mannen har visserligen inte konfronterats med rånarna. Han har däremot befunnit sig i den lokal där brottet begåtts och har inte heller haft möjlighet att obemärkt lämna lokalen. För den allvarliga kränkning av mannens personliga integritet som brottet inneburit har han rätt till ersättning med 5 000 kronor. Ärende 6144/2010

281. 10 000 kronor

En kvinna befann sig inne på kontoret i en guldsmedsbutik tillsammans med några andra personer. Plötsligt såg hon två män som försökte ta sig in på kontoret genom ett fönster. En av männen riktade en pistol mot henne. Hon sprang då ut från rummet. Rånarna tog klockor och guldföremål som fanns inne på kontoret. De lämnade sedan rummet genom fönstret. Gärningspersonerna förblev okända. För den allvarliga kränkning av kvinnans personliga integritet som brottet inneburit fick hon ersättning med 10 000 kronor. Ärende 7723/2012

282. 12 000 kronor

En kvinna arbetade på en snabbmatsrestaurang när en maskerad man riktade en kniv mot henne och tvingade henne att överlämna pengar från kassan. Tingsrätten dömde mannen för rån och att betala skadestånd till kvinnan med 12 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 9725/2019

283. 12 000 kronor

En man arbetade på ett apotek när en annan man riktade en pistol mot honom och beordrade honom att överlämna mediciner. Tingsrätten dömde gärningspersonen för rån och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp som det utdömda, vilket var 12 000 kronor. Ärende 7878/2019

284. 15 000 kronor

En kvinna arbetade i en butik när hon utsattes för ett rån av en man. Mannen höll fast henne, riktade en kniv mot henne, höll kniven mot hennes sida och krävde att hon skulle öppna kassan. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med ett vitsordat belopp för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med samma belopp som hovrätten dömt ut, vilket var 15 000 kronor. Ärende 11525/2019

285. 15 000 kronor

En kvinna arbetade som värdetransportör och skulle tillsammans med en kollega fylla på kontanter i en bankomat. När kvinnan gick till bilen för att hämta en värdeväska sprang två män mot henne samt uppmanade henne att släppa väskan och lägga sig ner. En av männen höll en pistol i sin ena hand och riktade pistolen mot henne. Den andra mannen höjde ett okänt föremål över sitt huvud. Efter att männen tillgripit väskan försvann de från platsen. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kronor. Ärende 3009/2014

286. 15 000 kronor

En kvinna arbetade på ett apotek när hon utsattes för ett rån. Rånaren uttalade upprepade gånger att han skulle döda kvinnan och höll en kniv mycket nära hennes kropp. Han tog tag i hennes ena arm och förde henne i riktning mot lådorna där den receptbelagda medicinen förvarades. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning utgick med samma belopp. Ärende 10074/2018

287. 20 000 kronor

En man arbetade i en butik när han utsattes för ett rån av två män som var beväpnade med en kniv respektive en yxa. Rånarna tog tag i mannen, drog in honom i olika utrymmen och tvingade ner honom på golvet. Han tvingades

även låsa upp uttagsautomaten och lyfta ut kassetterna därifrån. Vid något tillfälle under händelseförloppet fick mannen en kniv tryckt mot ryggen. Innan rånarna lämnade lokalen band de fast mannens händer vid en lastpall. Polisen lade ned förundersökningen eftersom vidtagna åtgärder inte lett till att någon kunde misstänkas för brottet. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med 20 000 kronor. Ärende 3777/2019

288. 20 000 kronor

En kvinna arbetade i en butik när en maskerad person riktade en pistol mot henne och uppmanade henne att öppna kassaskåpet. När hon uttalade att det var tidlös på skåpet tvingades hon gå till ett rum på övervåningen med personen medan de väntade på att skåpet skulle öppna sig. Personen riktade under hela förloppet pistolen mot henne. När tidlåset ljöd gick de tillbaka ned varefter hon slog in ytterligare en kod. Personen tillgreps varor som förvarades i kassaskåpet och tvingade henne på nytt att gå till rummet på övervåningen där hon belades med handfängsel och tilldelades ett slag mot bakhuvudet. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning för kränkning till kvinnan med 20 000 kronor. Ärende 2219/2015

289. 30 000 kronor

En man ägde en bilfirma och blev på sin arbetsplats rånad av tre män. Rånarna riktade ett pistolliknande föremål mot mannen och sa att om han inte gjorde som de sa skulle de döda honom. Mannen tvingades att sätta sig ner och tilldelades flera slag mot huvudet och ryggen. En av rånarna riktade en kniv mot hans ansikte samtidigt som de andra tömde kassaskåpet. De tog även mannens mobiltelefon och hemnycklar från hans jacka. En av rånarna riktade pistolen mot mannens huvud, gjorde en mantelrörelse och tvingade honom att starta en bil. Rånarna band mannens händer och fötter och lämnade därefter platsen i tre bilar. Hovrätten dömde en av männen för rån och att betala skadestånd med 30 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 3804/2018

290. 40 000 kronor

Två män rånade den bank där en kvinna arbetade. Männen tog sig in i lokalen genom att krossa en ruta. De var maskerade och beväpnade med yxa och pistol och under hela rånet slog de på möbler och väggar med sina yxor. Männen tvingade kvinnan och hennes kollega att öppna kassalådor och skåp och att lasta över pengar i deras väska. Männen knuffade, tog tag och drog

hela tiden i dem, bland annat tog en av rånarna tag i kvinnans nackhår och drog henne baklänges samt slet av hennes glasögon. Kvinnan och hennes kollega tvingades även ner till ett valv, där en av männen avlossade ett skott med pistolen. Några gärningspersoner kunde inte bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten ansåg att kvinnan hade rätt till ersättning för kränkning med 40 000 kronor. Ärende 9325/2014

291. 50 000 kronor

En man arbetade i en butik när han utsattes för ett grovt rån av fyra män. Rånarna sköt honom i ena benet och tilldelade honom ett slag i bakhuvudet med pistolen. Han tilldelades även slag på axeln med en skruvmejsel, som dock inte medförde några skador. Det var fråga om ett relativt hastigt händelseförlopp. Polisen lade ned förundersökningen eftersom vidtagna åtgärder inte lett till att någon kunde misstänkas för brottet. Brottsoffermyndigheten beviljade mannen ersättning för kränkning med 50 000 kronor. Ärende 9955/2017

Taxirån

Vid rån mot taxichaufförer ser man särskilt till den speciella utsatthet det innebär att arbeta ensam i sin taxibil. Många gånger har de dirigerats till någon ödlig plats av rånaren. Bilkupéns begränsade utrymme gör också att chaufförerna har en fysisk närhet till rånaren och begränsad möjlighet att fly.

292. 15 000 kronor

En taxichaufför körde en man till en adress. När han stannade bilen ville mannen ha hans mobiltelefon. Mannen tog sedan fram en kniv, hotade chauffören med den och beordrade honom att lämna taxibilen. Mannen körde sedan i väg med fordonet. Tingsrätten dömde mannen för rån och att betala ett medgivet skadestånd till chauffören. Brottsoffermyndigheten bestämde brottskadeersättningen för kränkning till 15 000 kronor. Ärende 10710/2013

293. 15 000 kronor

Två personer rånade en taxichaufför. De tog ett hårt grepp om hans hals, höll en nyckel mot halsen och krävde att få hans plånbok. Våldet medförde smärta och andnöd. Tingsrätten dömde en man och en kvinna för brottet och att solidariskt betala skadestånd till chauffören med 15 000 kronor

för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp.
Ärende 6957/2012

294. 20 000 kronor

En man arbetade som taxichaufför när han rånades av två män. En av männen tryckte ett hårt föremål mot hans bakhuvud och sa att han skulle skjuta honom om han inte satte händerna på ratten. Mannen klev sedan ur bilen, öppnade förardörren och riktade en pistol mot taxichauffören. Männen tilltvingade sig pengar och sprang sedan från platsen. Ingen person kunde bindas till brottet. Mannen fick brottsskadeersättning för kränkning med 20 000 kronor. Ärende 8510/2014

295. 20 000 kronor

En man arbetade som taxichaufför och körde en kvinna och en man när kvinnan började ifrågasätta taxinotan. Både kvinnan och mannen utsatte sedan taxichauffören för våld genom att tilldela honom slag och sparkar mot huvudet och kroppen efter att han dragits ner på marken. Våldet medförde smärta, svullnad, blodvite och skadat näsben. Mannen hotade också taxichauffören genom att sparka på taxibilen. Han tog även en mobiltelefon från bilen. Hovrätten dömde mannen för rån och kvinnan för misshandel. Mannen skulle betala skadestånd till taxichauffören med 20 000 kronor för kränkning. Taxichauffören fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 7054/2014

296. 40 000 kronor

En man arbetade som taxichaufför när han rånades av tre män. Han drogs ut ur taxibilen och placerades i baksätet mellan två av männen medan den tredje satte sig i förarsätet. De körde iväg och under färden utsattes mannen för hot och våld. Männen i baksätet hade var sin brödkniv som de hotade honom med. De höll knivarna mot mannens hals, tog kontanter från honom och tvingade honom att logga in på internetbanken där han kunde visa att han inte hade några pengar på kontot. Männen skar honom med kniv i vänster skinka och höger lår med mindre sårskador som följd. Innan de lämnade bilen fotograferade de mannens körkort och sa att de skulle döda honom om han kontaktade polisen. Ingen person kunde bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med 40 000 kronor. Ärende 8748/2019

Tillgreppsbrott mot person

Stöld i bostad

I rättsfallet NJA 2011 s. 3 prövade Högsta domstolen rätten till kränkningsersättning vid bostadsinbrott då bostadsinnehavaren inte varit hemma. Domstolen konstaterade att ersättning kan lämnas om inbrottet genom förövarens beteende, de skador och spår han lämnat efter sig, graden av intrång i hemmet och omständigheterna i övrigt innefattat en särskilt omfattande förgripelse på den drabbades frid och privatliv. Som Brottsoffermyndigheten uppfattar rättsläget efter domen kan inte alla bostadsinbrott grunda rätt till kränkningsersättning. Det krävs någon särskild omständighet som avviker från vad som normalt inträffar vid inbrott i hemmet. När det gäller inbrott i bostad när personen är hemma lämnas ersättning normalt om denne konfronterats med inbrottstjuven eller i övrigt varit medveten om dennes närvaro.

297. Ingen ersättning

Ett inbrott skedde i en mans bostad då han inte var hemma. En eller flera personer bröt upp ytterdörren och stal egendom. Förutom den skadade dörren upptäckte mannen skador i ett rum. Flera väggar och fönsterfodret hade huggmärken efter en kofot. Tapeten och en transformator var skadad. Det fanns också en större reva i en skinnklädd stol och persiennen var söndertrasad. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och gav inte mannen någon ersättning för kränkning. Ärende 994/2011

298. Ingen ersättning

En kvinna var hemma i bostaden när hon hörde att ytterdörren öppnades och stängdes. Hon gick till hallen och såg att dörren stod öppen. När hon kom ut såg hon två män som sprang från platsen. Hon upptäckte sedan att hennes handväska var borta. Hon förstod att männen hade varit inne i bostaden och tagit väskan. Ingen person kunde bindas till brottsligheten.

Brottsoffermyndigheten beslutade att inte lämna ersättning till kvinnan för kränkning. Hon var visserligen hemma när brottet begicks, men var inte medveten om gärningspersonernas närvaro utan upptäckte först senare att hon hade varit utsatt för en stöld. Hon hade därför inte rätt till ersättning för kränkning. Ärende 55/2011

299. Ingen ersättning

En äldre kvinna blev uppringd av en man som påstod att han skulle hjälpa henne med hennes TV. Han kom senare till hennes lägenhet iklädd arbetskläder och blev insläppt. När mannen hade gått upptäckte kvinnan att pengar och smycken var borta. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan inte hade rätt till någon ersättning för kränkning med följande motivering. För att ersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadelidandes personliga integritet. Som Brottsoffermyndigheten uppfattar rättsläget krävs, för att kränkningen ska kunna lämnas vid stöld i bostaden, att gärningen innefattat ett brott som i sig inneburit en allvarlig kränkning av brottsoffrets person, frihet eller frid. I detta fall har gärningspersonen på ett förslaget och högst klandervärt sätt lurat sig in i kvinnans bostad och bestulit henne. Myndigheten anser dock inte att hon i skadeståndsrättslig mening har utsatts för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas. Ärende 8526/2017

300. 5 000 kronor

När en kvinna inte var hemma tog sig någon olovligen in i hennes villabostad. Ett fönster till altandörren hade brutits upp och krossats. Blodspår fanns på insidan av altandörrkarmen och på en gardinlängd som hängde innanför dörren. Hela villan hade genomsökts och två låsta dörrar brutits upp. Det rådde stor oreda i sovrummet med papper och kartonger som dragits ut ur lådor och garderober. Gods hade skadats och i stort sett all egendom av värde hade stulits. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom och fann att kvinnan hade utsatts för en allvarlig kränkning av sin personliga integritet. Hon fick ersättning med 5 000 kronor. Ärende 11798/2010

301. 5 000 kronor

En kvinna låg och sov när tre personer bröt sig in i bostaden. Hon vaknade och såg en av personerna i sovrummet och två vid dörröppningen mot

vardagsrummet. Hon skrek åt dem varvid de snabbt lämnade lägenheten via balkongdörren. Gärningspersonerna förblev okända. Brottsoffermyndigheten ansåg att kvinnan utsatts för en allvarlig kränkning och lämnade ersättning med 5 000 kronor. Ärende 857/2020

302. 5 000 kronor

En man vaknade av att någon intensivt ringde på ytterdörren. Han kunde se att en person stod utanför. Han bestämde sig för att inte öppna och gick och lade sig igen. Efter några minuter började det knaka i ytterdörren och mannen kunde se att någon bröt på den. Han hämtade en kökskniv och öppnade dörren. Utanför stod en man med ett kugghjul i handen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för försök till grov stöld och att betala skadestånd till mannen med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 1021/2011

Fickstöld, väskrykning och andra tillgrepsbrott mot person

Brott som innebär ett angrepp på någons egendom ger normalt inte rätt till ersättning för kränkning. När det gäller grov stöld i form av fickstöld eller väskrykning kan ersättning lämnas om man samtidigt har utsatts för ett ofredande i form av ett fysiskt angrepp som inte varit av ringa karaktär. Hänsyn tas även till om brottet har riktat sig mot någon med särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet. Om offret inte var medveten om stölden när den ägde rum lämnas normalt ingen ersättning.

303. Ingen ersättning

En person stal en mobiltelefon och en tub hudkräm från en kvinnas jackficka. Hon upptäckte stölden och sprang efter tjuven, som slutligen stoppades av en ordningsvakt. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte lämna brottsskadeersättning för kränkning med följande motivering. Enligt gällande skadeståndsrätt ger sådana brott som utgör ett angrepp på någons egendom i regel inte rätt till ersättning för kränkning. Undantag görs dock om brottet även innefattar ett sådant brott som utgör en allvarlig kränkning av den personliga integriteten. Så är till exempel fallet vid

rån där ersättning lämnas för den kränkning som det innebär att utsättas för våld eller hot. När det gäller nu aktuellt brott kan ersättning för kränkning lämnas om man samtidigt har utsatts för ett ofredande i form av ett fysiskt angrepp som inte varit av endast ringa karaktär. Några omständigheter som medför att ersättning för kränkning kan lämnas finns dock inte i detta fall. Ärende 1484/2011

304. Ingen ersättning

En kvinna låg och sov på en bänk i en bussterminal när en man stal hennes mobiltelefon. Tingsrätten fann att gärningen inte kunde bedömas som en grov stöld eftersom kvinnan inte märkte när hon blev bestulen. Stölden hade också begåtts utan någon noggrannare planering. Mannen dömdes för stöld och att betala ett vitsordat skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten beslutade att inte bevilja henne brottsskadeersättning för kränkning med samma motivering som i det föregående referatet. Ärende 493/11

305. Ingen ersättning

En kvinna skulle kliva av en buss. En man hjälpte henne med hennes rullator. När hon kommit av bussen upptäckte hon att hennes handväska var borta. Hon hade haft den på rullatorn. Ingen person kunde bindas till brottet. Kvinnan fick ingen brottsskadeersättning för kränkning med samma motivering som i de föregående referaten. Ärende 1160/2013

306. 5 000 kronor

En kvinna var ute och gick och passerade ett antal unga män när en av dem ryckte till sig hennes axelremsväska som hon bar över axeln. Till följd av rycket föll hon omkull och skadade ena armen. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med 5 000 kronor. Ärende 9631/2017

307. 5 000 kronor

En man hade en halskedja på sig. Två män kom fram till honom varav en av dem ryckte av honom halskedjan. Mannen föll omkull och tillfogades också ett skrapmärke på halsen. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten fann att mannen varit utsatt för en allvarlig kränkning och lämnade ersättning med 5 000 kronor. Ärende 6570/2017

308. 5 000 kronor

En kvinna ledde sin cykel i en backe när en yngre man närmade sig henne bakifrån. Han knuffade henne och tog hennes ryggsäck som hon hade i cykelkorgen. Hon föll till marken och skadade sig. Ingen har kunnat bindas till gärningen. Brottsoffermyndigheten gav kvinnan brottsskadeersättning för kränkning med 5 000 kronor. Ärende 9782/2012

Personrån

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av rätt till kränkningsersättning vid denna typ av brott är främst det våld eller hot som använts, men även under hur lång tid rånet har pågått. Schablonbeloppen uppgår till 7 000 kronor vid obehäpnade rånhot och 12 000 kronor vid rånhot med farliga vapen eller med föremål som för brottsoffret framstår som ett farligt vapen, till exempel vapenattrapper. Försvårande omständigheter i det enskilda fallet kan givetvis påverka beloppet i höjande riktning. Att ersättningarna ligger något högre än vid renodlade hot motiveras med det ytterligare kränkande moment det innebär att bli fråntagen personlig egendom i denna mycket utsatta situation.

309. 7 000 kronor

En pojke rånades av en ung man som gjorde uttalanden med innebörd att han skulle skada honom om han inte överlämnade sina värdesaker. Pojken blev på så sätt tvingad att överlämna sin mobiltelefon och sin jacka. Tingsrätten dömde gärningspersonen för rån och att betala skadestånd till pojken med 7 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 7284/2018

310. 7 000 kronor

En man var på väg till arbetet när han rånades av tre män. En av männen sparkade honom på benet så att han ramlade omkull. Därefter tvingade männen honom att överlämna sin väska. Gärningspersonerna förblev okända. Brottsoffermyndigheten beviljade mannen ersättning med 7 000 kronor för kränkning. Ärende 11670/2019

311. 7 000 kronor

En kvinna utsattes för ett rånförsök. En okänd gärningsperson försökte tvinga henne att ta ut pengar åt honom samt indikerade att han hade ett vapen innanför byxlinningen. Han kände även igenom hennes jackfickor. Någon gärningsperson kunde inte bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten beviljade kvinnan ersättning med 7 000 kronor. Ärende 9815/2019

312. 10 000 kronor

En ung man och hans kamrater utsattes för ett rånförsök. Två personer försökte avtvinga dem deras värdesaker med hjälp av en kniv. De fick dock inte med sig någon egendom. Tingsrätten dömde de två personerna för brottet och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 10 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 9154/2019

313. 10 000 kronor

En kvinna utsattes för ett rånförsök. En man försökte rycka till sig hennes mobiltelefon som hon höll i handen och som en följd av det föll hon omkull och slog sig i höften. Mannen fortsatte att rycka i mobiltelefonen när kvinnan låg ner på marken och slet henne även upprepade gånger i håret. Han avbröt sitt handlande när andra personer ingrep. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med 10 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 9769/2019

314. 12 000 kronor

En kvinna rånades av en man som riktade ett pistolliknande föremål mot henne och tvingade henne att överlämna sin laptop och mobiltelefon. Tingsrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med 12 000 kronor. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 10993/2019

315. 12 000 kronor

En kvinna och hennes kamrat rånades av en man som riktade en kniv mot dem och tvingade dem att överlämna sina värdesaker. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten tillerkände kvinnan ersättning för kränkning med 12 000 kronor. Ärende 9242/2015

316. 12 000 kronor

En kvinna angreps av två män som tilldelade henne en spark mot rumpan och två slag med öppen hand i ansiktet så att hon föll till marken. När hon låg ned fick hon motta två till tre sparkar mot överkroppen. Männerna tillgreps kvinnans handväska och lämnade sedan platsen. Våldet medförde smärta, ömhet och blånader. Polisen lade ned förundersökningen på grund av uteblivet spaningsresultat. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med 12 000 kronor. Ärende 10154/2019

317. 15 000 kronor

En ung man och en kamrat till honom rånades av en annan ung man som riktade en kniv mot dem. Därefter sökte han igenom deras kläder och beordrade dem att ge honom sina tillhörigheter. Rånaren skar även sönder deras jackor samt tvingade dem att följa med honom till en bankomat, där kamraten tvingades att ta ut kontanter. Tingsrätten dömde rånaren för brottet och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp. Ärende 1737/2011

318. 15 000 kronor

En kvinna utsattes för rån av en man. Han tvingade till sig egendom genom att han höll en sax mot hennes hals, hotade att skära av halsen samt knuffade omkull henne. Hovrätten dömde mannen för rån och att betala skadestånd till kvinnan med 15 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 6829/2013

319. 20 000 kronor

Två män trängde sig in i en mans bostad, hotade honom med en pistol och band hans händer och fotleder med buntband. Männerna tillgreps smycken och andra värdesaker och lämnade därefter lägenheten. Polisen lade ned förundersökningen eftersom vidtagna åtgärder inte lett till att någon kunde misstänkas för brottet. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning för kränkning med 20 000 kronor. Ärende 11694/2019

320. 20 000 kronor

En man var ute och gick när en maskerad man kom fram, riktade en pistol mot honom och uppmanade honom att överlämna sin halskedja. Rånaren avlossade också ett skott i marken för att förstärka hotet. Mannen

överlämnade halskedjan och sina bilnycklar. Ingen person kunde bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten ansåg att mannen hade rätt till ersättning för kränkning med 20 000 kronor. Ärende 6031/2015

321. 20 000 kronor

En pojke befann sig hemma i bostaden när familjen utsattes för ett rån. Flera beväpnade män trängde sig in i bostaden och utsatte pojkens pappa för våld och övriga i familjen för hot. Männerna band fast händerna på pojken och hans familj och sökte igenom bostaden efter värdesaker. Polisen lade ned förundersökningen på grund av uteblivet spaningsresultat. Brottsoffermyndigheten beviljade pojken brottsskadeersättning för kränkning med 20 000 kronor. Ärende 11036/2016

322. 25 000 kronor

En ung man rånades av två andra män. De höll en kniv mot hans hals och tvingade av honom hans värdesaker. De tvingade honom även att föra över pengar till det konto som var kopplat till hans bankkort samt att uppge koden till kortet. Medan en av männen gått iväg för att ta ut pengar tvingades mannen under knivhot att stanna kvar på platsen tillsammans med den andre rånaren, med sin halsduk bunden över ögonen. Den ena mannen uttalade sedan att de skulle komma tillbaka och att det skulle få konsekvenser om han gjorde en polisanmälan. Hovrätten dömde de två männen för rån och att solidariskt betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. En av männen dömdes även för övergrepp i rättssak och att betala 5 000 kronor för kränkning hänförligt till det brottet. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 189/2019

323. 25 000 kronor

En man utsattes för ett rån försök av tre andra män. En av de tre männen tilldelade honom flera slag i ansiktet med ett knogjärn samt tog ett grepp om hans hals. En annan av männen hotade honom med en kniv. Syftet med gärningen var att försöka få mannen att överlämna mynt till dem. Hovrätten dömde två män för brottet och att solidariskt betala skadestånd med 25 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 2802/2019

324. 30 000 kronor

En man utsattes för ett rån. Han överfölls av två män som utsatte honom för hot och våld och tillgrep hans värdesaker. Männen tog struhtag på honom, slog honom med knuten hand i bröstet och högg honom med en kniv i höften vilket medförde smärta och sårskada. De höll även en kniv mot hans hals. Hovrätten dömde en man för brottet och att betala skadestånd med 30 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 11413/2019

325. 40 000 kronor

En man var ute och gick när han överfölls och rånades av en man. Rånaren tilldelade honom flera slag mot huvudet med en hammare och tilltvungade sig hans värdesaker. Våldet medförde smärta, blodvite och tillfälligt nedsatt hörsel, yrsel samt sårskador på hjässan. Hovrätten dömde gärningspersonen för rån och att betala skadestånd med 40 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 5837/2018

326. 50 000 kronor

En man var hemma i bostaden tillsammans med en kvinna när två män trängde sig in. De var maskerade och beväpnade med pistol och yxa som de hotade mannen och kvinnan med. Männen sa att de skulle döda dem och skära av fingrarna på mannen. Männen sa också att de skulle ha hängat mannen om kvinnan inte hade varit där. Rånarna tilldelade mannen flera slag med pistolkolven, knytnävarna och ett skohorn mot ansiktet och huvudet. Våldet orsakade smärta, blodvite, sårskador och underhudsblödningar. De tog även viss egendom. Rånerna var mycket utdraget och pågick under fyra till fem timmar. Rånarna sa till sist att de skulle anlita kriminella organisationer för att döda mannen och kvinnan om de anmälde händelsen till polisen. Hovrätten dömde gärningspersonerna för grovt rån och övergrepp i rättsak samt att solidariskt betala skadestånd till mannen med 50 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten gav honom ersättning med det beloppet. Ärende 8928/2012

327. 50 000 kronor

En kvinna var på väg hem när hon utsattes för ett grovt rån. Hon överfölls av en man som utsatte henne för hot och våld och tillgrep hennes värdesaker. Våldet bestod i att mannen sparkade henne i huvudet och tilldelade henne flera knivhugg som träffade henne på huvudet, armarna och händerna.

Han gjorde även uttalanden om att han skulle döda henne. Våldet medförde blödning i pannloben, tandskador, sårskador, svullnad och blåmärken. Hovrätten dömde mannen för brottet och att betala skadestånd med 50 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 4685/2018

328. 75 000 kronor

En man rånades av två personer. De förmådde mannen att följa med dem i en bil till ett område. När de kom fram tog en av personerna fram en golfklubba ur bilen och utdelade ett hårt slag mot mannens huvud. Därefter sökte de igenom mannens fickor och tog hans plånbok och en mobiltelefon. Personerna körde sedan från platsen och lämnade mannen åt sitt öde. Av våldet fick mannen bland annat en skallbensfraktur och ögonhålefraktur som krävde längre sjukhusvistelse. Hovrätten dömde gärningspersonerna för grovt rån och att solidariskt betala skadestånd med 75 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 1977/2017

329. 75 000 kronor

En man och hans son utsattes för ett grovt rån i bostaden av fyra män. Männen trängde sig in i huset, riktade en kniv och ett luftvapen mot mannen samt tvingade honom att lägga sig ner på golvet. Han och sonen fördes sedan ner till källaren där mannen bakbands till händer och fötter och försågs med en strypsnara runt halsen. Mannen förmåddes även att mot sin vilja dricka en alkoholhaltig dryck med en tablett som orsakade en avdomnande effekt. Rånarna efterfrågade värdesaker, bankkort och koder och hotade att döda mannen och hans son om han svarade fel eller ofullständigt. Under natten tilldelades mannen ett skott i huvudet med luftvapnet. Innan männen lämnade huset låste de in mannen och sonen i matkällaren och blockerade dörren med en säng. Rånnet pågick i drygt fem timmar och mannen och sonen låg bundna och isolerade i över ett halvt dygn innan anhöriga upptäckte dem. Tre personer dömdes för grovt rån och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 75 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 11276/2017

Utpressning

Omständigheter som särskilt beaktas vid bedömningen av kränkingsersättningens storlek vid detta brott är hur lång tid utpressningen pågått samt det slags våld eller hot som använts som påtryckningsmedel.

330. 5 000 kronor

En man fick ett sms från en person som framförde hot om att skada hans fru och dotter om han inte betalade en viss summa pengar. Tingsrätten dömde gärningspersonen för försök till utpressning och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 6079/2019

331. 10 000 kronor

En man pressades att ge pengar till en annan man under drygt två veckors tid. Hot framfördes muntligen och i sms. Om han inte betalade skulle hans hus sprängas, hans bil eldas upp och hans son skjutas. Vid ett tillfälle sökte gärningspersonen upp honom i bostaden för att inkassera pengar. Tingsrätten dömde utpressaren för brottet och att betala skadestånd till mannen med 10 000 kronor för kränkning. Han fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 759/2011

332. 15 000 kronor

En man uppsöktes i bostaden av en annan man som hotade att döda honom och bränna ner hans hus. Hotet förstärktes genom att gärningspersonen var beväpnad med en pistol. Mannen tvingades skriva under ett avtal och att föra över en stor summa pengar. Tingsrätten dömde gärningspersonen för utpressning och att betala skadestånd med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 10869/2019

333. 15 000 kronor

Ett antal personer hotade en ung man med kniv och tvingade honom att teckna mobilabonnemang och hämta ut mobiltelefoner i olika affärer. Några gärningspersoner kunde inte bindas till brottet. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning för kränkning med 15 000 kronor.

Ärende 7010/2015

334. 20 000 kronor

En man pressades på pengar under några dagars tid av en man och en kvinna som han hade kommit i kontakt med i anledning av en bilaffär. Via telefonsamtal och sms framförde de hot om att de skulle döda eller skada mannen om han inte betalade en viss summa pengar. Vid ett tillfälle sökte mannen upp honom iklädd en väst tillhörande ett gäng som förknippas med kriminell verksamhet. Han visade även upp en vapenattrapp. Någon vecka senare kontaktades mannen på nytt av utpressaren som gjorde hotfulla uttalanden och försökte förmå honom att överlämna ytterligare pengar. Hovrätten dömde mannen för grov utpressning och försök till sådant brott och att betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. Av beloppet skulle 10 000 kronor utges solidariskt med kvinnan som dömdes för medhjälp till grov utpressning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 2622/2020

335. 20 000 kronor

En person trängde sig in i en mans bostad och tilldelade honom slag med öppen hand mot huvudet så att han föll till golvet. Under det att mannen låg på golvet sparkade personen honom i magen samt riktade en skarpladdad revolver mot hans huvud samtidigt som han uttalade att han eller någon annan skulle komma tillbaka om några dagar och att mannen då skulle betala en stor summa pengar. Personen hotade också att döda honom om han kontaktade polisen. Hovrätten dömde gärningspersonen för försök till grov utpressning och övergrepp i rättsak och att betala skadestånd med 20 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 4028/2019

336. 25 000 kronor

En man förmåddes att teckna sex mobilabonnemang av flera män. En av männen skallade honom i ansiktet vid två tillfällen samt tog fram en pistol, satte den mot hans huvud och riktade den mot hans ben. Männerna uttalade vid flera tillfällen hot med innebörd att de skulle döda mannen om han inte

gjorde som de ville. Tingsrätten dömde tre män för grov utpressning och att solidariskt betala skadestånd till mannen med 25 000 kronor för kränkning. En av männen överklagade tingsrättens dom som hovrätten fastställde. Brottskadeersättning för kränkning utgick med det utdömda beloppet. Ärende 11656/2014

337. 40 000 kronor

En man förmådde en kvinna genom hot att betala en stor summa pengar. Han hotade även att döda eller skada henne om hon gjorde en polisanmälan. Mannen utgav sig för att vara medlem i en organisation som förknippas med kriminell verksamhet och hoten pågick under cirka fem månader. Tingsrätten dömde mannen för utpressning, försök till utpressning och övergrepp i rättssak samt förpliktade honom att betala skadestånd för kränkning med ett medgivet belopp. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning till kvinnan med samma belopp som det utdömda, vilket var 40 000 kronor. Ärende 3060/2014

338. 40 000 kronor

En kvinna utsattes för grov utpressning av tre män. Männerna hotade att döda henne och hennes son om de inte betalade en stor summa pengar. Hotet förstärktes av kniv och gärningen var av särskild hänsynslös art genom att männen bemäktigade sig och förde bort kvinnans son, hotade att döda dem om de inte betalade samt misshandlade sonen under samtal med kvinnan. Hovrätten dömde männen för brottet och att solidariskt betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 7538/2019

Mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse

Mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse är allmänfarliga brott som i vissa fall kan vara ett angrepp på den personliga friden och ge rätt till ersättning för kränkning. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1998 s. 310 angett tre situationer då ersättning för kränkning kan lämnas vid den här typen av brott.

1. Gärningen är riktad mot en eller flera bestämda personer.
2. Förövaren har medvetet utsatt en eller flera särskilda personer för en påtaglig risk att skadas.
3. Även om gärningen inte är riktad mot en viss person kan omständigheterna vara sådana att kränkingsersättning bör lämnas.

Mordbrand

339. Ingen ersättning

En okänd person anlade en brand i det flerfamiljshus som en man ägde och bodde i. Huset totalförstördes. Mannen var inte hemma vid brottstillfället. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten anförde i sitt beslut att det inte framgick att branden skulle ha anlagts för att ofreda mannen. Det fanns inte heller någon risk för att han skulle skadas eftersom han inte varit hemma. Myndigheten ansåg inte heller i övrigt att omständigheterna var sådana att han hade rätt till ersättning för kränkning. Årende 2356/2016

340. Ingen ersättning

En man bodde på ett hotell när någon nattetid anlade en brand i hotellets restaurang genom att hälla ut och antända flera liter bensen. Hotellet bestod av två byggnader som var sammankopplade genom en glasad gång i markplan. Branden medförde att hela hotellet fick utrymmas och den förstörde till betydande del den hotellbyggnad där restaurangen fanns. Mannen bodde i den andra hotellbyggnaden och vaknade av brandlarmet. Han tittade ut genom ett fönster och såg att det stod folk utanför hotellet. Han gick ut eftersom han förstod att det inte var ett falskt larm. Han lämnade kvar större delen av sina tillhörigheter på rummet. Ingen person kunde bindas

till gärningen. Brottsoffermyndigheten fann att brottet inte hade riktats mot mannen. Gärningspersonen hade inte heller medvetet utsatt honom för risk att skadas. Brottet hade inte heller i så särskild grad berört mannen att han allvarligt kränkts till följd av gärningen. Det fanns därför inte förutsättningar att bevilja honom ersättning för kränkning. Ärende 10502/2010

341. 10 000 kronor

En man bodde på en flyktingförläggning när annan person på anläggningen anlade en brand i sitt rum. Mannen låg och sov och vaknade av att brandlarmet tjöt. Han lyckades ta sig ut men det hade redan då hunnit komma mycket rök till hallen och till det rum han bodde i. Hovrätten dömde gärningspersonen för grov mordbrand och att betala skadestånd till mannen med 10 000 kronor för kränkning. I skadeståndsdelen uttalade tingsrätten, vars dom hovrätten alltså fastställde, att mannen berörts av brottet i hög grad och att han därför var berättigad till kränkingsersättning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 10624/2017

342. 10 000 kronor

En kvinna bodde med en man som anlade en brand i hennes fastighet. Kvinnan försökte släcka elden men kunde inte hindra att fastigheten totalförstördes. Mannen dömdes för mordbrand och att betala skadestånd till kvinnan med ett vitsordat belopp för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till 10 000 kronor. Ärende 4162/2011

343. 10 000 kronor

En okänd person sprayade eller hällde brännbar vätska på utsidan av en kvinnas lägenhetsdörr och tände på. När räddningstjänsten kom till platsen hade elden slocknat. Ytterdörren var brandskadad och trapphuset rökfyllt. Polisen lyckades inte hitta gärningspersonen. Kvinnan fick brottskadeersättning för kränkning med 10 000 kronor. Ärende 8843/2015

344. 10 000 kronor

En person anlade en brand i ett flerfamiljshus. Branden medförde en rökutveckling i trapphuset och in i en lägenhet där en man bodde. Mannen var tvungen att lämna sin bostad genom ett fönster. Han andades in rök och togs in på sjukhus där han fick syrgas. Tingsrätten dömde gärningspersonen för mordbrand och att till mannen betala ett medgivet skadestånd för

kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp som det utdömda, vilket var 10 000 kronor. Ärende 9973/2019

345. 20 000 kronor

En man bodde på ett hotell. En annan man anlade på natten en brand i byggnaden. När räddningstjänsten kom dit var branden så kraftig att arbetet riktades in på att evakuera hotellgästerna och de som bodde i närheten. Mannen vaknade av brandlarmet. Han gick ut i den rökfyllda korridoren och sprang fram och tillbaka. Han hittade en dörr ut till en innergård som var kraftigt rökfylld. Han lade sig ner för att få luft. Han försökte öppna en dörr men misslyckades. Till slut kunde han dock ta sig in i en korridor där han krossade ett fönster för att få luft. Efter en stund fick han hjälp av en rökdykare att ta sig ut ur byggnaden. Hovrätten dömde en man för grov mordbrand och en annan man för anstiftan till grov mordbrand. De båda männen dömdes att solidariskt betala skadestånd till mannen med 20 000 kronor för kränkning. Mot bakgrund av mannens särskilda utsatthet vid branden lämnade Brottsoffermyndigheten ersättning med det utdömda beloppet. Ärende 4128/2011

346. 20 000 kronor

En kvinna utsattes för försök till grov mordbrand av en man som hon tidigare haft ett förhållande med. Hon låg och sov i sin bostad när mannen hällde bensin genom lägenhetsdörrens brevinkast som han sedan försökte antända genom att slänga in brinnande papper. Det uppstod ingen brand. Hade brand uppstått hade den dock inneburit fara för andras liv och hälsa. Ett motiv till brottet var att mannen känt sig förorättad av att kvinnan avslutat deras förhållande. Hovrätten dömde mannen för försök till grov mordbrand och att betala skadestånd till kvinnan med 20 000 kronor för kränkning. Hon fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 1932/2015

347. 20 000 kronor

En man hade en annan man tillfälligt boende hos sig. Denne tände eld på en hög med kläder i det sovrum som han disponerade. Bostadsinnehavaren och hans fru låg och sov på övervåningen. Frun vaknade av brandrök och lukt. Hon larmade räddningstjänsten som släckte branden. Tingsrätten dömde gärningspersonen för mordbrand. Denne hade anlagt branden i syfte att ta sitt liv. Bostadsinnehavaren fick skadestånd för kränkning med 20 000 kronor. Brottsoffermyndigheten gav honom brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 6036/2012

348. 30 000 kronor

En ung man anlade en brand i sin mammas och styvfars bostad. Han gick in i huset med en bensindunk och började hälla ut bensin. Mamman tog ifrån honom dunken och lämnade bostaden. Mannen tände på, varefter styvfadern försökte släcka elden samtidigt som mamman ringde brandkåren. Brandkåren lyckades släcka branden men lägenheten totalförstördes ändå. Tingsrätten dömde mannen för grov mordbrand och att betala skadestånd till sin mamma med 30 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning utgick med samma belopp. Ärende 23/2019

349. 50 000 kronor

En man anlade en brand i en kvinnas bostad. Kvinnan låg och sov och vaknade av att det brann. Hon tog sig ut genom balkongen och fick hjälp av räddningstjänsten att ta sig ned via en stege. Hon fördes sedan i ambulans till sjukhus och fick vård för sina rökskador. Ett motiv till brottet var att mannen känt sig förorättad av att kvinnan avslutat deras förhållande. Hovrätten dömde mannen för grov mordbrand och att betala skadestånd till kvinnan med 50 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 1157/2015

Allmänfarlig ödeläggelse

350. 10 000 kronor

Två personer placerade en sprängladdning inne i porten till huset mitt emot en kvinnas hus. Till följd av explosionen krossades fönstret till kvinnans sovrum och glassplitter flög in i rummet. Kvinnan fick glassplitter över sig och tillfogades sårskador på benen. Hovrätten dömde de två personerna för allmänfarlig ödeläggelse och att solidariskt betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Hon fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 11385/2019

351. 40 000 kronor

En tidsinställd bomb hade placerats vid ett hotell som vid tillfället användes som flyktingboende. En man arbetade som lokalvårdare på hotellet och när han skulle slänga en sopsäck i en container utlöstes bomben och orsakade en explosion. Mannen fick svåra kroppsskador i form av bland annat öppna

underbensfrakturer med omfattande mjukdelsskador. Hovrätten ogillade åtalet mot två män då det inte ansågs styrkt att de varit delaktiga i gärningen. Brottsoffermyndigheten fann att mannen varit utsatt för allmänfarlig ödeläggelse och att han fick anses så särskilt berörd av gärningen att han hade rätt till ersättning för kränkning. Ersättningen bestämdes till 40 000 kronor. Ärende 1737/2018

Brott mot allmän verksamhet

Poliser

När det gäller att bedöma om en polis i tjänst har tillfogats en så allvarlig kränkning att den också kan ge möjlighet till kränkingsersättning måste det beaktas att det ingår i polisens arbetsuppgifter att ingripa mot besvärliga och ibland våldsamma personer. En polis måste i en sådan situation vara beredd på att mötas av visst våld, hot och ofredande samt ha en bättre mental beredskap inför detta än andra. I rättspraxis har man mot denna bakgrund varit obenägen att tillerkänna poliser kränkingsersättning i ingripandesituationer (jämför Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 1999 s. 725). Högsta domstolen har däremot i ett senare pleniavgörande (NJA 2005 s. 738) uttalat att en viss förskjutning av praxis bör ske, så att vissa angrepp som tidigare kan sägas ha legat strax under gränsen för kränkingsersättning numera kan ge rätt till sådan ersättning. Samtidigt har domstolen sagt att samtliga omständigheter vid den påstådda kränkningen måste vägas in och en samlad bedömning ske. När det är fråga om en påstådd kränkning som skett i anslutning till ett polisingripande där en polis har använt våld måste det enligt domstolen krävas mer än annars för att kränkingsersättning ska tillerkännas polisen.

352. Ingen ersättning

Bespottning

En polis hade omhändertagit en man och i samband med att hon belade honom med handfängsel i en polisbuss spottade han mot henne så att saliv träffade hennes skjorta vid halsen och ut mot ena axeln. Åklagaren lade ned förundersökningen eftersom åtal för brottet inte skulle komma att ske till följd av en bestämmelse om åtalsunderlåtelse. Med hänvisning till polisens mentala beredskap inför att mötas av visst våld, hot och ofredande i ingripandesituationer ansåg Brottsoffermyndigheten att polisen i detta fall inte varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Ärende 10702/2019

353. Ingen ersättning**Verbalt hot**

En polis ingrep tillsammans med en kollega mot en ung kvinna. I samband med ingripandet och under den efterföljande färden till polisstationen uttalade kvinnan hot om att döda polisen. Tingsrätten dömde kvinnan för hot mot tjänsteman men ogillade polisens skadeståndsyrkande. Domstolen ansåg att de hotelser som kvinnan i sitt upprörda tillstånd uttalat inte varit så pass allvarliga att det gått utöver det som en polis har anledning att räkna med i tjänsten. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning. Ärende 6199/2017

354. Ingen ersättning**Hot med kniv**

En polis och hennes kollega fick ett larm om en kvinna som försökte ta sitt liv. Efter att de anlät till aktuell adress fick de veta att kvinnan befann sig i trapphuset och att hon hade en kniv. När de kom in i trapphuset riktade kvinnan kniven mot poliserna och kastade därefter kniven mot dem så att den landade vid deras fötter. Tingsrätten dömde kvinnan för hot mot tjänsteman men ogillade polisens skadeståndsyrkande. I domskälen anfördes att det hot som poliserna utsatts för hade ägt rum i en ingripandesituation samt att poliserna före konfrontationen med kvinnan hade fått information om att hon var beväpnad med kniv. De fick därmed anses ha varit mentalt förberedda på att de kunde komma att mötas av hot. Tingsrätten ansåg därför att angreppet inte inneburit en så allvarlig kränkning att de var berättigade till kränkningsersättning. Brottsoffermyndigheten instämde i tingsrättens bedömning och lämnade därför ingen ersättning. Ärende 9273/2017

355. Ingen ersättning**Hot med pistolliknande föremål**

En polis ingick i en insatsstyrka som kallats till en plats med anledning av att en man hotade att ta sitt eget liv och riktade en vapenattrapp mot en polispatrull som redan befann sig på platsen. Under insatsstyrkans ingripande riktade mannen vapenattrappen mot polisen och gjorde uttalanden om att han skulle döda honom och hans kollegor. Hovrätten dömde mannen för grovt hot mot tjänsteman men ogillade polisens skadeståndsyrkande avseende kränkning. Hovrätten anförde i sina domskäl att en polis i tjänst måste vara beredd på att mötas med vissa angrepp och antas ha större mental beredskap inför detta än andra. Vidare anfördes att insatsstyrkan kom till platsen med information om att en person var beväpnad och dessa poliser hade därmed en mental beredskap för detta. Domstolen fann därför att gärningen objektivt sett inte inneburit en sådan allvarlig kränkning av den personliga integriteten att ersättning kunde lämnas. Brottsoffermyndigheten gjorde samma bedömning. Ärende 11578/2019

356. Ingen ersättning**Våld och hot**

En polis skulle omhänderta en man när denne gjorde motstånd och sparkade polisen i bröstet och på tummen vilket medförde smärta. Mannen uttalade också hot om att döda polisen. Tingsrätten dömde mannen för våld och hot mot tjänsteman men ogillade polisens yrkande om skadestånd för kränkning. Enligt domstolen var det våld och de verbala hot som polisen utsatts för inte av sådan karaktär att han var berättigad till kränkingsersättning. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning. Ärende 9685/2019

357. Ingen ersättning**Slag mot huvudet**

En polis skulle tillsammans med två kollegor transportera en man till arresten. Mannen gjorde motstånd och i samband med ingripandet tilldelade han polisen tre slag mot huvudet. Hovrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman men ogillade polisens yrkande om skadestånd för kränkning. Hovrätten hänvisade till Högsta domstolens praxis på området och fann att angreppet mot polisen inte varit sådant att det utgjorde en allvarlig kränkning av den personliga integriteten. Brottsoffermyndigheten gjorde samma bedömning. Ärende 9329/2019

358. Ingen ersättning**Bett**

En polis ingrep mot en kvinna som bråkade. Hon bet då polisen hårt i ena överarmen så att han fick ett väl synligt märke. Bettet gick inte genom huden. Tingsrätten dömde kvinnan för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen för kränkning. Brottsoffermyndigheten tog fasta på den mentala beredskapen hos poliser och anförde följande. När det gäller bett i samband med ingripanden mot våldsamma personer anser Brottsoffermyndigheten att man måste ta särskild hänsyn till några omständigheter; bettets karaktär, om gärningspersonen samtidigt hotade den angripne och i så fall hur hotet framställdes samt om polisen hade anledning anta att gärningspersonen tillhörde en riskgrupp ur smittsynpunkt. Omständigheterna i ärendet är inte sådana att våldet objektivt sett inneburit en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan bli aktuell. Ärende 6400/2010

359. 5 000 kronor**Bett**

En polis skulle ingripa mot en man varvid denne gjorde motstånd och bet polisen i låret så att ett blödande sår uppstod. Tingsrätten dömde gärningspersonen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 7313/2019

360. 5 000 kronor**Bespottning**

En kvinna arbetade som polis när hon blev spottad i ansiktet av en gripen man. Han hade blivit upprörd efter en konfrontation med en annan polis och frågade den kvinnliga polisen om namnet på kollegan. När han inte fick det svar som han ville ha spottade han kvinnan i ansiktet. Tingsrätten dömde mannen för förgripelse mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp. Ärende 435/2013

361. 5 000 kronor**Verbalt hot**

En polis och hans kollegor hade, efter att en man släppts från arresten, fört mannen till en vårdinrättning. Under tiden de väntade på läkare uttalade mannen vid upprepade tillfällen hot om att skjuta poliserna, deras familjer och deras barn. Händelsen pågick under ett par timmar. Tingsrätten dömde mannen för bland annat hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen med 5 000 kronor för kränkning. I skadeståndsdelen anförde domstolen att poliserna i den aktuella situationen inte haft anledning till lika stor mental beredskap som i en ren ingripandesituation. Vidare beaktades att hoten riktats inte bara mot poliserna utan även mot deras familjer och barn. Brottskadeersättning lämnades med det utdömda beloppet. Ärende 906/2020

362. 5 000 kronor**Stenkastning**

När en polis ingrep mot en man som skulle avvisas från en plats kastade en annan man en större sten som träffade polisen på ena armen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till polisen med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten bestämde ersättningen till samma belopp med följande motivering. Polismannen har inte haft att räkna med att bli utsatt för våld i form av stenkastning från en annan person i samband med ingripandet. Våldet får därför anses allvarligare än vad han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Han har därför rätt till ersättning för kränkning. Ärende 12369/2010

Högre belopp än 5 000 kronor

Avsikten med de referat som redovisats är att belysa gränsdragningen mellan fall som inte inneburit en allvarlig kränkning och fall där omständigheterna varit sådana att kränkningen bedömts så allvarlig att ersättning utgått. När en polis har varit utsatt för en allvarlig kränkning lämnas ersättning med samma belopp som gäller vid brott i allmänhet. Poliser behandlas alltså i

det avseendet inte annorlunda än andra vad gäller ersättningens storlek. När det gäller brott som poliser utsatts för och som ger rätt till högre ersättning än 5 000 kronor hänvisas alltså läsaren till övriga aktuella avsnitt i referatsamlingen.

Andra yrkeskategorier

Även vissa andra brottsutsatta yrkesgrupper än poliser anses ha anledning att räkna med att mötas med visst våld och hot i arbetet. En utgångspunkt är därför att de också har en större mental beredskap inför detta än folk i allmänhet. Det gäller till exempel ordningsvakter och väktare. Högsta domstolen prövade i rättsfallet NJA 2012 s. 711 en ordningsvaktts rätt till skadestånd för kränkning. Vid en ingripandesituation hade en man rivit och slagit vakten i ansiktet samt hotat att döda honom. Domstolen fann att vakten inte hade utsatts för en sådan kränkning som gav rätt till skadestånd. De referat som Brottsoffermyndigheten redovisar nedan återspeglar det rådande rättsläget.

363. Ingen ersättning

Hot

En ordningsvakt arbetade på en nattklubb när det blev ett tumult utanför lokalen. Ordningevakten och en kollega ingrep för att avstyra bråket. En man drog ordningevakten i armen. Denne avvisade då mannen från platsen och föste honom ifrån sig. Mannen uttalade flera hotelser om att skjuta ordningevakten. Mannen höll handen innanför jackan. Det visade sig senare att han hade en soft air-gun innanför klädesplagget. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten avlog ordningevaktens ansökan med följande motivering. För att brottskadeersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadades personliga integritet. När det gäller att bedöma om en ordningevakt i tjänst har tillfogats en allvarlig kränkning måste beaktas att det ingår i dennes arbetsuppgifter att ingripa mot besvärliga och våldsamma personer. En ordningevakt måste vara beredd på att mötas av visst våld och hot och ha en större mental beredskap inför detta än andra. Objektivt sett kan inte hotet som han utsatts för anses allvarligare än han haft att räkna med i sin tjänsteutövning. Någon ersättning för kränkning kan därför inte lämnas. Ärende 10625/2010

364. Ingen ersättning**Verbalt hot**

En kriminalvårdare hotades av en intagen man. Kriminalvårdaren satt i centralvakten när han via interntelefonen blev uppringd av mannen som var högljudd och sa att han skulle döda honom. Några minuter senare ringde mannen upp igen och uttalade återigen hot. Den intagne mannen, som under natten hade varit inlåst i isoleringscellen, var aggressiv och arg och hade strax innan hoten spottat en annan kriminalvårdare i ansiktet. Domstolen dömde den intagne för hot mot tjänsteman och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att även om situationen varit obehaglig för kriminalvårdaren hade han i skadeståndsrättslig mening inte varit utsatt för en så allvarlig kränkning att ersättning kunde lämnas. Hans ansökan avslogs därför. Ärende 4120/2014

365. Ingen ersättning**Hot med tillhygge**

En väktare arbetade i en butik. I samband med att han skulle ingripa mot en snattare tog denne upp en nyligen tillgripen hammare och höjde den mot väktaren som fick backa undan för att undgå våld. Tingsrätten dömde gärningspersonen för hot mot tjänsteman. Väktarens skadeståndsyrkande ogillades med motiveringen att gärningen inte varit så allvarlig att den motiverande ersättning för kränkning till en väktare i tjänst. Brottsoffermyndigheten instämde i den bedömningen och avslag väktarens ansökan om brottsskadeersättning. Ärende 11017/2016

366. Ingen ersättning**Slag**

En kriminalvårdare på ett häkte deltog i ett ingripande mot en intagen man och fick i samband med detta ta emot slag i ansiktet. Tingsrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman men ogillade kriminalvårdarens yrkande om skadestånd för kränkning med motiveringen att hon i sin yrkesroll fick anses ha en större mental beredskap än andra på att mötas av vissa angrepp. Domstolen ansåg därmed inte att hon varit utsatt för en sådan kränkning som ger rätt till ersättning. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning. Ärende 531/2020

367. Ingen ersättning**Spark**

En väktare skulle avvisa en kvinna från ett hotell när hon sparkade honom på ena vristen, viftade med armarna och krängde med kroppen. Tingsrätten dömde kvinnan för våld mot tjänsteman och våldsamt motstånd. Domstolen fann att det angrepp som väktaren utsatts för inte varit av sådant slag att han

hade rätt till skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann inte skäl att frågå den bedömningen. Ärende 726/2011

368. Ingen ersättning

Våld och hot

En ordningsvakt på en restaurang skulle avvisa en man från lokalen när denne uttalade hot om att döda honom. Mannen utdelade även ett knytnävsslag som träffade ordningsvakten på överkroppen. Tingsrätten dömde mannen för hot och våld mot tjänsteman men ogillade ordningsvaktens yrkande om ersättning för kränkning. Tingsrätten anförde att slaget utdelats i en situation då mannen skulle avvisas från restaurangen och då visst tumult uppstått, samt att detsamma gällde de hotelser som uttalats. Sammantaget ansåg tingsrätten att kränkningen i situationen inte kunde anses vara så allvarlig att skadestånd skulle utgå. Brottsoffermyndigheten gjorde ingen annan bedömning. Ärende 4426/2018

369. 5 000 kronor

Verbalt hot

En socialsekreterare hotades av en man i samband med ett telefonsamtal. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till socialsekreteraren med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 12077/2010

370. 5 000 kronor

Verbalt hot

En väktare läste en tunnelbanestation och skulle köra från platsen. Då kom en aggressiv man fram till honom och hindrade honom från att stänga bildörren. Mannen hade ena handen i sin jackficka och sa flera gånger att han skulle döda väktaren och välta bilen. Tingsrätten dömde mannen för hot mot tjänsteman och att betala skadestånd till väktaren med 5 000 kronor för kränkning. Väktaren fick brottsskadeersättning med samma belopp eftersom hoten inte hade uttalats i en ingripandesituation och han inte haft anledning att förvänta sig att mannen skulle agera på det sätt som han gjorde. Ärende 704/2010

371. 5 000 kronor

Bespottning

En parkeringsvakt skrev ut en parkeringsbot till en man. Denne spottade då vakten i hennes ansikte. Tingsrätten dömde mannen för förgripelse mot tjänsteman och att betala skadestånd till parkeringsvakten med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten betalade ut brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 9503/2010

372. 5 000 kronor**Slag i ansiktet**

En tågvärd skulle avvisa en man som inte hade en giltig biljett. I samband härmed tilldelades tågvärden ett slag i ansiktet så att han föll omkull. Tingsrätten dömde gärningspersonen för misshandel och att betala skadestånd till tågvärden med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 8141/2018

373. 5 000 kronor**Pepparspray**

En civilklädd väktare arbetade som butikskontrollant. Väktaren ingrep mot en man som tagit varor i butiken och misshandlat en anställd. Mannen sprayade då pepparspray i ansiktet på väktaren. Det medförde smärta, sveda och en tillfällig synnedgång. Tingsrätten dömde mannen för våld mot tjänsteman och att betala skadestånd till väktaren med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 3469/2010

Högre belopp än 5 000 kronor

Avsikten med de referat som redovisats är att belysa gränsdragningen mellan fall som inte inneburit en allvarlig kränkning och fall där omständigheterna varit sådana att de medfört en sådan ersättningsberättigad kränkning. När en allvarlig kränkning har konstaterats lämnas ersättning med samma belopp som gäller vid brott i allmänhet. Brottssatsade yrkeskategorier i detta avsnitt behandlas alltså i det avseendet inte annorlunda än andra vad gäller ersättningens storlek. När det gäller brott som personer i dessa yrkeskategorier utsatts för och som ger rätt till högre ersättning än 5 000 kronor hänvisas alltså läsaren till övriga aktuella avsnitt i referatsamlingen.

Övergrepp i rättssak

Övergrepp i rättssak utgör, förutom ett brott mot den enskilde målsäganden, också ett angrepp på staten i form av rättsordningen. Straffvärdet för brottet är därför ofta högre än för samma gärning som enbart skulle bedömas som exempelvis olaga hot. Detta innebär dock inte att nivån på kränkningsersättningen höjs i motsvarande mån. Att syftet med gärningen är att påverka rättsprocessen ses alltså i regel inte som en höjande faktor vid bestämmandet av ersättningens storlek.

374. Ingen ersättning

En kvinna chattade med en man på internet. Mannen hotade att inte lämna tillbaka kvinnans jacka om hon inte tog tillbaka en polisanmälan mot mannens kamrat. Tingsrätten dömde mannen för övergrepp i rättssak och att betala skadestånd till kvinnan för kränkning. Brottsoffermyndigheten avslog kvinnans ansökan om brottsskadeersättning med följande motivering. För att brottsskadeersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs att den brottsliga handlingen har inneburit en allvarlig kränkning av den skadelidandes personliga integritet. Även om situationen varit obehaglig för kvinnan anser inte Brottsoffermyndigheten att hon i skadeståndsrättslig mening varit utsatt för en sådan allvarlig kränkning att ersättning kan lämnas. Ärende 12298/2010

375. 5 000 kronor

En kvinna utsattes för övergrepp i rättssak. En person skickade meddelanden till henne med innebörd att hon skulle döda henne för att hon vittnat i en rättegång. Tingsrätten dömde gärningspersonen för brottet och att betala skadestånd till den utsatta kvinnan med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 324/2020

376. 7 000 kronor

En kvinna angreps av en person för att hon gjort en polisanmälan. Personen gjorde hotfulla uttalanden, spottade kvinnan i ansiktet samt sparkade henne på foten så att smärta uppstod. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättssak och att betala skadestånd med 7 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 2491/2018

377. 10 000 kronor

En man hotades av en person som uttalade att han skulle skjuta mannen om han kontaktade polisen. För att förstärka hotet visade personen att han hade en pistol innanför jackan. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättssak och att betala skadestånd med 10 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 8145/2018

378. 15 000 kronor

En man hotades av en annan man som satte spetsen på en kniv mot mannens hals och hotade att skära halsen av honom om han ringde polisen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättssak och att betala ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp som det utdömda, vilket var 15 000 kronor. Ärende 6568/2012

379. 20 000 kronor

En man skulle medverka i en rättegång. En tid innan kom tre personer till hans arbetsplats. Han uppmanades att kontakta en person vars namn stod på ett visitkort. De träffades och personen, som bar kläder med koppling till ett gäng som förknippas med kriminell verksamhet, uttalade hot som var både uttryckliga och underförstådda. Personen visade flera sms som bland annat hade innebörden att mannen inte skulle känna igen den utpekade gärningspersonen vid den kommande rättegången. Vid tillfället satt de i en bil tillsammans med en tredje man. Denne höll en skruvmejsel i ena handen. Hovrätten dömde gärningspersonen för övergrepp i rättssak och att betala skadestånd till mannen med 20 000 kronor för kränkning. Mannen fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 247/2012

380. 20 000 kronor

En man sköts till döds i en lägenhet där en kvinna befann sig. I direkt anslutning till skjutningen, då kvinnan försökte rädda livet på mannen, riktade skytten pistolen på nära håll mot hennes huvud och hotade att döda henne om hon sa något om händelsen. Hovrätten frikände en man eftersom det inte ansågs styrkt att det var han som begått gärningen. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan utsatts för övergrepp i rättssak av en okänd person och betalade ut brottsskadeersättning med 20 000 kronor för kränkning. Ärende 5586/2014

Oaktsamhetsbrott

För att ersättning för kränkning ska kunna lämnas krävs i regel att det är fråga om ett uppsåtligt brott. I undantagsfall kan kränkingsersättning lämnas även vid oaktsamhetsbrott. Omständigheterna ska då vara så försvårande att den skadevällande handlingen närmar sig en uppsåtlig gärning och därför har samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten.¹⁶

Vållande till kroppsskada och framkallande av fara för annan

381. Ingen ersättning

En kvinna arbetade på en nattklubb när två män började bråka. En av dem slog en flaska mot den andre så att det flög glassplitter på kvinnan. Hon tillfogades skärskador i ansiktet och på ena handen. Gärningspersonen förblev okänd. Brottsoffermyndigheten bedömde gärningen som vållande till kroppsskada och fann att omständigheterna inte var så försvårande att handlingen närmade sig en uppsåtlig handling. Kvinnan fick därför ingen ersättning för kränkning. Ärende 10201/2019

382. Ingen ersättning

En okänd person sköt en nyårsraket som träffade en pojke på handleden. Kläderna började till viss del brinna och pojken fick en tredje gradens brännskada. Polisen inledde ingen förundersökning eftersom brottet inte gick att utreda. Brottsoffermyndigheten fann att omständigheterna talade för att raketerna av misstag träffat pojken, och ansåg därmed inte att gärningen närmat sig en uppsåtlig handling på så sätt att den inneburit en allvarlig kränkning. Någon ersättning lämnades därför inte. Ärende 10338/2018

¹⁶ Se NJA 1997 s. 315 och NJA 1997 s. 572.

383. 5 000 kronor

En kvinna cyklade på en cykelbana och körde in i en stålvaajer som någon hade fäst över vägen. Hon ramlade omkull och fick vissa skador. Ingen person kunde bindas till gärningen som rubricerades som vållande till kroppsskada. Brottsoffermyndigheten fann att handlingen närmade sig en uppsåtlig gärning och därför hade samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten. Myndigheten lämnade därför ersättning för kränkning med ett belopp som bestämdes till 5 000 kronor. Ärende 10381/2010

384. 5 000 kronor

En man arbetade som personlig assistent och befann sig i en bostad. En annan man kastade in flera stora stenar genom fönstren till olika rum. De var mycket nära att träffa assistenten. Tingsrätten dömde gärningspersonen för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd till assistenten med 5 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp. Ärende 4136/2013

385. 5 000 kronor

En kvinna och hennes två barn färdades i en bil när en man kastade en sten mot bilen så att bakrutan krossades och glassplitter spreds i bilen. Hovrätten dömde mannen för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd med 5 000 kronor för kränkning. Hovrätten uttalade i skadeståndsdelen att mannen medvetet utsatt målsägandena för fara. Brottsoffermyndigheten beviljade ersättning med samma belopp som det utdömda. Ärende 2449/2015

386. 10 000 kronor

En man sköt in genom ett fönster i den lägenhet där en kvinna befann sig. Skottet träffade i kökets tak. Mannen dömdes för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd till kvinnan med 10 000 kronor för kränkning. Brottskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 8063/2015

387. 15 000 kronor

En man var på väg till en butik när han såg fyra män som stod och bråkade. En av dem tog fram en pistol och avlossade flera skott varav ett skott rikoschetterade och träffade mannen. Han tillfogades en särskada på

magen. Tingsrätten dömde gärningspersonen för vållande till kroppsskada, grovt brott, och att betala skadestånd till mannen med 15 000 kronor för kränkning. Brottsoffermyndigheten lämnade ersättning med samma belopp. Ärende 11080/2017

388. 20 000 kronor

En man körde en bil med fyra passagerare. En av passagerarna i baksätet hanterade ett skarpladdat vapen så att ett skott gick av och träffade mannen i ryggen. Åklagaren väckte åtal för vållande till kroppsskada, grovt brott, alternativt framkallande av fara för annan. Tingsrätten ogillade åtalet mot den tilltalade eftersom det inte gick att styrka att det var han som begått gärningen. Brottsoffermyndigheten beviljade den skadade mannen brottsskadeersättning för kränkning med 20 000 kronor. Ärende 1832/2018

Trafikbrott

389. Ingen ersättning

En man korsade en gata och blev då påkörd av en taxi. Föraren förblev okänd. Brottsoffermyndigheten fann det inte visat att omständigheterna var så försvårande att handlingen närmast sig en uppsåtlig gärning och därför hade samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den personliga integriteten. Mannen fick därför ingen brottsskadeersättning för kränkning. Ärende 6533/2014

390. Ingen ersättning

En man färdades som passagerare i en bil när föraren, som var påverkad av alkohol, körde av vägen och kolliderade med ett elskåp. Mannen tillfogades ansikts- och tandskador. Tingsrätten dömde föraren för olovlig körning, rattfylleri och vållande till kroppsskada och att betala ett medgivet skadestånd till mannen. Brottsoffermyndigheten avtog mannens ansökan om ersättning för kränkning. Myndigheten hänvisade till Högsta domstolens dom i NJA 2012 s. 358 där en person dömts för grovt rattfylleri och vållande till kroppsskada, grovt brott, för att i alkoholpåverkat tillstånd ha fört en personbil över en refug varvid hon kom över i mötande körfält och körde på en lyktstolpe så att bilen vältade. En passagerare i bilen tillfogades svåra kroppsskador. Högsta domstolen anförde i sina domskäl att föraren visserligen varit oaktsam, men fann att inget talade för att hon medvetet tagit

risken för att passagerarna skulle bli allvarligt skadade. Omständigheterna ansågs därför inte vara så försvårande att gärningen närmade sig en uppsåtlig handling med samma kränkande innebörd som ett avsiktligt angrepp på den skadelidandes integritet. Mot bakgrund av Högsta domstolens avgörande fann Brottsoffermyndigheten att det som gärningspersonen gjort sig skyldig till i aktuellt ärende inte var sådant att det närmade sig en uppsåtlig handling. Någon ersättning för kränkning lämnades därför inte. Ärende 8491/2019

391. Ingen ersättning

En man framförde en lätt lastbil och sträckte sig efter sin mobiltelefon för att ringa ett samtal. Mannen ägnade då inte tillräcklig uppmärksamhet åt körningen vilket gjorde att han kom ut på vägbanan och vägrenen, fick sladd och kom över i mötande körfält där han kolliderade med den personbil som en man färdades i. Denne man orsakades omfattande kroppsskador. Tingsrätten dömde föraren av lastbilen för vållande till kroppsskada och vårdslöshet i trafik. Domstolen ogillade målsägandens yrkande om skadestånd för kränkning eftersom sådan ersättning endast kan utgå vid uppsåtliga brott eller vid brott där gärningspersonen varit så vårdslös att vårdslösheten gränsat till uppsåt. Då omständigheterna i målet inte var sådana att skadestånd för kränkning kunde komma ifråga ogillades skadeståndsyrkandet. Brottsoffermyndigheten gjorde samma bedömning. Ärende 1715/2015

392. 15 000 kronor

En kvinna åkte i sin bil på en motorväg. En berusad man körde en lätt lastbil i så hög hastighet att han körde in i sidan på kvinnans bil när han skulle byta körfält. Hennes bil blev förstörd och hon fick en sårskada i huvudet. Tingsrätten dömde mannen för grovt rattfylleri och vållande till kroppsskada, grovt brott. Kvinnan tilldömdes ett medgivet skadestånd för kränkning. Brottsoffermyndigheten fann att omständigheterna var så försvårande att ersättning för kränkning kunde lämnas. Kvinnan fick ersättning med 15 000 kronor. Ärende 2845/2010

393. 20 000 kronor

En polis skulle stoppa en man i bil som hade orsakat en trafikolycka. Föraren var påverkad av alkohol och framförde bilen i för hög hastighet, vinglade på vägbanan och var vid flera tillfällen på motsatt körbana. Mannen körde på bilen som polisen befann sig i och denne tillfogades yrsel, nack- och ryggsmärta samt ömhet. Tingsrätten dömde föraren för grovt rattfylleri,

grov vårdslöshet i trafik och vållande till kroppsskada, grovt brott, och att betala skadestånd till polisen med 20 000 kronor för kränkning. Brottsskadeersättning utgick med samma belopp. Ärende 8401/2019

394. 25 000 kronor

En kvinna färdades i sin bil på en motorväg när hon mötte och kolliderade med ett annat fordon som körde i fel färdriktning. Föraren av det andra fordonet saknade körkort och var narkotikapåverkad. Tingsrätten dömde föraren för grov vårdslöshet i trafik, grovt rattfylleri och olovlig körning, grovt brott, samt att betala skadestånd till kvinnan med 25 000 kronor för kränkning. Tingsrätten uttalade i domskälen att vårdslösheten i detta fall varit så påtaglig att den i stort sett var att jämställa med en uppsåtlig handling, samt att endast tursamma omständigheter gjorde att det inte blev några allvarliga personskador. Brottsskadeersättning för kränkning lämnades med det utdömda beloppet. Ärende 4441/2016

395. 40 000 kronor

En kvinna blev påkörd av en bilist. Han körde i mycket hög hastighet i förhållande till de hastighetsbegränsningar som gällde på platsen. Han hade kört om flera fordon och tvingat ut mötande trafikanter i vägrenen. Till sist hade han tappat kontrollen över bilen, kommit över på fel sida av vägen och kolliderat med kvinnans bil. Vid kollisionen fick hon omfattande och livshotade kroppsskador. Tingsrätten dömde mannen för grov vårdslöshet i trafik och vållande till kroppsskada, grovt brott, samt att betala skadestånd till kvinnan för kränkning med 25 000 kronor. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Brottsoffermyndigheten fann att mannen hade visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv och att hans hänsynslösa handlande utgjort en sådan kränkning av kvinnans personliga integritet och människovärde att ersättning kunde lämnas. Graden av det medvetna risktagandet och de synnerligen allvarliga skador som kvinnan tillfogats gjorde att hon fick ersättning för kränkning med 40 000 kronor. Ärende 1539/2011

396. 50 000 kronor

En liten pojke skadades av en bilist i samband att hans mamma var ute och gick med honom i en barnvagn. Bilisten försökte undkomma polisen som körde efter honom. Han höll en hastighet som betydligt översteg gällande hastighetsbegränsning och körde vid flera tillfällen mot rött ljus. Till slut förlorade mannen kontrollen över bilen och körde in i ett antal parkerade

bilar varvid en av bilarna förflyttades upp på trottoaren där pojken och hans mamma befann sig. Pojken tillfogades en fraktur på huvudet och vårdades på sjukhus i en vecka. Tingsrätten dömde mannen för bland annat grov vårdslöshet i trafik och vållande till kroppsskada, grovt brott, och att betala skadestånd till pojken med 50 000 kronor för kränkning. Domstolen anförde i skadeståndsdelen att mannen varit fullständigt likgiltig inför konsekvenserna för andra genom att han framfört ett stort och motorstarkt fordon genom de mest centrala delarna av Malmö mitt på dagen i mycket höga hastigheter. Tingsrätten ansåg att hans handlade låg mycket nära vad som skulle kunna rymmas inom ramen för ett uppsåtligt brott. Domen överklagades i skadeståndsdelen till hovrätten som instämde i tingsrättens bedömning. Brottsoffermyndigheten betalade ut ersättning till pojken med det utdömda beloppet. Ärende 8640/2018

Särskilda händelser

Detta kapitel innehåller referat avseende två särskilt uppmärksammade händelser i Sverige under senare tid, nämligen skolattacken i Trollhättan 2015 och terrorattentatet i Stockholm 2017. Brottsoffermyndigheten har hanterat ett stort antal ärenden relaterade till respektive händelse och nedan följer ett urval.

Skolattacken i Trollhättan den 22 oktober 2015

Attacken på skolan Kronan i Trollhättan ägde rum den 22 oktober 2015. En man gick in i skolan iförd en Darth Vader-liknande mundering med hjälm, ansiktsmask och lång svart rock. Han hade en kniv med fodral i sitt bälte och höll ett långt skarpt svärd i ena handen. Mannen uppehöll sig först på skolans bottenvåning för att sedan vid ett par tillfällen gå upp till andra våningen. På övervakningsfilmer från en korridor på andra våningen kunde mannen bland annat ses marschera i korridoren med svärdet i ena handen. Från det att mannen gick in i skolan till dess att han stoppades av polis gick det enligt polisens förundersökning knappt elva minuter. Under den tiden gjorde sig mannen skyldig till flera mord och mordförsök. Han jagade också flera personer. Mannen avled sedan han skjutits av polis.

Eftersom mannen avled prövades aldrig skuld- eller skadestandsfrågan i någon rättegång. I dessa ärenden har Brottsoffermyndigheten därför gjort en självständig bedömning vad gäller frågan om de skadelidande varit utsatta för brott och deras rätt till ersättning.

Förutom de som varit direkt utsatta för våld eller hot har även de som på ett indirekt sätt utsatts för mannens brottslighet i vissa fall bedömts vara berättigade till ersättning. Gemensamt för de som fått ersättning i dessa fall har varit dels att det funnits en närhet till mannen och därmed en konkret fara för att direkt utsättas för brott av denne, dels att den konkreta faran samtidigt också uppmärksammats av brottsoffret i fråga.

I de ärenden där brottskadeersättning för kränkning har lämnats har det i höjande riktning beaktats att brottet ägt rum på brottsoffrets skola/arbetsplats samt att gärningspersonen haft ett hatbrottsmotiv.

397. Ingen ersättning

En kvinna arbetade som elevassistent och befann sig i ett klassrum när hon fick information från en kollega om att det gick runt en man med svärd på skolan och dödade människor. Kvinnan och hennes kollega låste dörrarna, täckte för fönstren och ställde ett skåp framför en av dörrarna. Under händelseförloppet visste inte kvinnan var mannen befann sig. När händelsen var över fick alla i rummet komma ut. Brottsoffermyndigheten konstaterade i sitt beslut att kvinnan inte hade konfronterats med mannen och att hon därför inte utsatts för något direkt hot av honom. Hon hade förvisso kännedom om vad som hände på skolan och höll sig på grund av rädsla gömd för mannen. Det förelåg dock aldrig någon konkret fara för henne att konfronteras med honom även om hon hade gått ut ur det rum där hon befann sig. Mot denna bakgrund ansåg myndigheten att hon inte varit utsatt för brott, och därmed inte heller hade rätt till någon ersättning. Ärende 5855/2016

398. 10 000 kronor

En elev befann sig i ett klassrum när en lärare ute i korridoren skrek att alla dörrar skulle stängas. En av lärarna i klassrummet tittade ut i korridoren och låste sedan dörren. Skrivbord sköts fram mot dörren och böcker ställdes på borden så att mannen inte skulle kunna komma in i klassrummet. Lärarna skrek till hela klassen att de skulle lägga sig ner på golvet vid ena hörnet av klassrummet. Eleven gick fram till ett fönster som vette ut mot korridoren och såg då den maskerade mannen och hur denne gick med sitt blodiga svärd. Eleven såg också två döda personer. Brottsoffermyndigheten anförde i sitt beslut att eleven befunnit sig i ett klassrum där lärarna låst dörrarna och barrikaderat sig av rädsla för den maskerade mannen, att eleven uppfattat mannens närvaro samt inte haft möjlighet att lämna klassrummet utan att riskera att konfronteras med honom. Myndigheten gjorde bedömningen att eleven varit utsatt för brott och att han hade rätt till ersättning för kränkning med 10 000 kronor. Ärende 5924/2016

399. 20 000 kronor

Grovt olaga hot

En kvinna bevittnade när den maskerade mannen högg ett svärd i en annan man som låg på golvet. Kvinnan tog sin tillflykt till en lektionssal

som låg i närheten. Den maskerade mannen sprang efter henne och hon hann precis stänga dörren innan mannen var framme och ryckte i den. Brottsoffermyndigheten fann att kvinnan varit utsatt för ett grovt olaga hot och att hon hade rätt till ersättning för kränkning med 20 000 kronor. Ärende 5405/2016

400. 125 000 kronor

Försök till mord

En elev blev slagen av mannen med den trubbiga sidan av svärdet på ena armen. Mannen försökte sedan sticka eleven mot kroppen med svärdet. Under samma händelseförlopp mördades en elevassistent. Brottsoffermyndigheten gjorde bedömningen att eleven varit utsatt för försök till mord och att han hade rätt till ersättning för kränkning med 125 000 kronor. Ärende 8109/2016

Terrorattentatet i Stockholm den 7 april 2017

Den 7 april 2017 tillgreps en man en lastbil och körde den nedför Drottninggatan i Stockholm. Under sin färd dödade han fem personer, skadade ett tiotal samt utsatte ett ytterligare stort antal personer för direkt livsfara. Färden på Drottninggatan tog knappt 40 sekunder och avslutades med att mannen kraschade lastbilen in i Åhléns varuhus. Han antände sedan en hemmabyggt sprängningsordning i lastbilens förarhytt, som dock inte detonerade på det sätt han hade tänkt. Han avvek därefter från platsen. Mannen dömdes för terroristbrott genom fem mord och allmänfarlig ödeläggelse. Han dömdes också för försök till terroristbrott genom 119 fall av försök till mord. Dessutom dömdes tingsrätten honom för 24 fall av framkallande av fara för annan.

Utöver brotten dömdes mannen att betala skadestånd. Vid bedömningen av kränkingsersättningens storlek beaktade tingsrätten att det handlat om ett terroristbrott där en del av gärningen varit att injaga allvarlig fruktan hos människor; den rädsla och fruktan som gärningen framkallade var ett centralt syfte med brottsligheten och påverkade ersättningsbeloppen i höjande riktning. Dessutom riktade sig brottsligheten mot försvarslösa och oskyldiga personer som för mannen endast varit brickor i ett spel, något som framstod som särskilt kränkande för de målsägande som utsattes för fara. Brottsligheten var därtill särskilt ägnad att väcka allmän uppmärksamhet och den saknade varje tecken på urskillning. Tingsrätten fann därmed

att mannens brottslighet kom i tydlig konflikt med grundläggande samhällsvärderingar, framför allt principen om människors lika värde. Även detta påverkade beloppen i höjande riktning.¹⁷

401. Ingen ersättning

En kvinna promenerade längs Drottninggatan när hon såg lastbilen på ett avstånd om cirka 80–100 meter. Hon började springa från platsen och tog sin tillflykt in i en butik. Kvinnan var inte upptagen som målsägande i tingsrättsdomen. Brottsoffermyndigheten anförde i sitt beslut att konkret fara för döden eller svår kroppsskada inte kunde konstateras. Även om det hade kunnat fastställas att kvinnan varit nära lastbilen när den passerade befann hon sig inne i en butik vid tillfället med någorlunda god marginal att sätta sig i säkerhet. Myndigheten ansåg inte att kvinnan varit utsatt för ett brott utan att hon i stället var att bedöma som ett vittne. Hon hade därför inte rätt till någon brottskadeersättning. Ärende 6380/2018

402. 30 000 kronor

Framkallande av fara för annan

En kvinna befann sig på Drottninggatan. Hon var på väg mot T-centralens tunnelbanestation och hade precis passerat ett övergångsställe när hon märkte att folk började springa. Hon blev omkullsprungen och såg sedan fronten av lastbilen komma emot henne. Hon försökte krypa bort och fick hjälp av en annan kvinna att resa sig. Kvinnan befann sig inom ett par meter från lastbilen och i samband härmed tappade mannen kontrollen över lastbilen. Tingsrätten dömde mannen för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd till kvinnan med 30 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 8642/2018

403. 40 000 kronor

Framkallande av fara för annan

En kvinna befann sig inne i Åhléns varuhusbyggnad när hon hörde en smäll varefter taket och väggen rasade. Hon såg lastbilen och sprang från platsen. Hon befann sig vid tillfället ett par meter från lastbilen. Tingsrätten dömde mannen för framkallande av fara för annan och att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottskadeersättning med samma belopp. Ärende 5742/2018

¹⁷ Se Stockholms tingsrätts dom den 7 juni 2018 i mål B 4708-17.

404. 125 000 kronor**Försök till mord**

En man befann sig utanför en butik vid en liten fasadavsats när lastbilen närmade sig. Han hann inte annat än att söka skydd genom att hoppa upp på avsatsen innan lastbilen passerade honom på någon meters avstånd. Utrymmet för mannen att söka skydd var litet. Tingsrätten fann att mannen varit utsatt för försök till mord och att han hade rätt till skadestånd för kränkning med 125 000 kronor. Brottsskadeersättning lämnades med samma belopp. Ärende 8242/2018

405. 150 000 kronor**Försök till mord**

En kvinna befann sig i närheten av ett övergångsställe när hon fick syn på lastbilen som "mejade ned" allt i dess väg. Hon träffades av lastbilen och kastades bakåt varvid hon förlorade medvetandet för en stund. Kvinnan ådrog sig allvarliga skador och fick amputera sin ena fot och en del av underbenet. Tingsrätten dömde mannen för försök till mord och att betala skadestånd till kvinnan med 150 000 kronor för kränkning. Kvinnan fick brottsskadeersättning med samma belopp. Ärende 8644/2018

Om Brottsoffermyndighetens referatsamling 2020

Det här är den nionde utgåvan av Brottsoffermyndighetens referatsamling. Den är helt omarbetad och uppdaterad med nya referat om bland annat olovlig identitetsanvändning, olaga integritetsintrång och grovt förtal.

Syftet med referatsamlingen är att belysa skadeståndsrättslig praxis om kränkingsersättning vid olika typer av brott. Gemensamt för de referat som finns med är att de ska kunna vara en utgångspunkt när nivåer för kränkingsersättning ska bestämmas.

Det går också att ta del av Brottsoffermyndighetens referatsamling i digitalt format på www.brottsoffermyndigheten.se/referatsamling. Där publiceras kontinuerligt nya avgöranden av Nämnden för brottsskadeersättning.

Brottsoffermyndigheten

Box 470, 901 09 Umeå
Telefon: 090-70 82 00
E-post: registrator@brottsoffermyndigheten.se
www.brottsoffermyndigheten.se

ISBN: 978-91-983020-4-2

Brottsoffermyndigheten